

Crna Gora
Zavod za školstvo

Broj: _____
Podgorica, 15.03.2018.godine.

**Godišnji izvještaj o kvalitetu rada
obrazovno-vaspitnih ustanova
2017**

Mart, 2018.

Sadržaj

Uvod.....	4
Osnovna statistika	4
Evaluirane ključne oblasti.....	5
Pregled postignuća po nivoima obrazovanja.....	5
Spisak nadzoranih ustanova 2017.....	9
Kvalitet rada predškolskih ustanova	10
Upravljanje i rukovođenje ustanovom	10
Etos ustanova.....	14
Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjedonosnih uslova rada ustanove	15
Podrška koju ustanova pruža djeci i roditeljima	17
Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom	19
Vaspitno - obrazovni rad po područjima aktivnosti	21
Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima	24
Kvalitet rada osnovnih škola.....	26
Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom	26
Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove.....	28
Etos škole/ustanove	30
Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima	31
Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom.....	33
Nastava i učenje	35
Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima	37
Kvalitet rada gimnazija.....	39
Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom	39
Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove.....	41
Etos škole/ustanove	43
Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima	45
Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom.....	46
Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima	47
Nastava i učenje	49
Kvalitet rada srednjih stručnih škola.....	54
Upravljanje i rukovođenje školom	54
Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove.....	55
Etos škole/ustanove	57
Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima/cama.....	58
Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom.....	60
Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima	61

Nastava i učenje	62
Kvalitet rada mješovitih škola i Resursnog centra	66
Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom	66
Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove.....	69
Etos škole/ustanove	71
Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima/učenicama.....	73
Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom	75
Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima.....	77
Kvalitet nastave/učenja	78
Kvalitet rada domova učenika	83
Upravljanje i rukovođenje	83
Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada	84
Etos ustanove.....	85
Podrška koju ustanova pruža učenicima/učenicama	85
Saradnja doma sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom.....	86
Godišnji program vaspitnog rada, planiranje i realizacija	87
Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima	87
Uporedna analiza 2016. i 2017. godine.....	88
Predškolske ustanove.....	88
Osnovne škole	89
Gimnazije.....	90
Srednje stručne škole.....	91
Srednje mješovite škole.....	92
Domovi učenika	93
Zaključna razmatranja	94

Uvod

Pravilnikom o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno – vaspitnog rada u ustanovama (član 15) definisano je da Zavod za školstvo sačinjava godišnji izvještaj o utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama i dostavlja ga Ministarstvu i Nacionalnom savjetu za obrazovanje¹.

Zavod za školstvo kao organ uprave utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama², radi na unapređenju obrazovno-vaspitanog rada, analizi i razvoju obrazovnog sistema u Crnoj Gori.

Svrha izrade Godišnjeg izvještaja je da:

- informiše institucije sistema: Ministarstvo prosvjete, Nacionalni savjet za obrazovanje, Prosvjetnu inspekciju, Ispitni centar, Centar za stručno obrazovanje, NVO sektor i širu javnost o kvalitetu rada ustanova (redovni i vanredni nadzor) na godišnjem nivou;
- ukaže na prednosti i nedostatke objektivnom i cjelovitom procjenom kvaliteta rada obrazovno-vaspitanih ustanova u kojima je izvršena eksterna evaluacija;
- obrazovnim i stručnim ustanovama, kao i kreatorima obrazovne politike pruži relevantne smjernice (preporuke) za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta;
- analizira razvoj i postignuća (napredak ili regresiju) po vrstama i nivoima obrazovanja u odnosu na prethodnu godinu;
- utvrdi primjenu novih reformskih rješenja (plana i programa) iz 2017. godine u ustanovama;
- obezbijedi relevantnu bazu podataka drugim odsjecima u Zavodu: Odsjeku za razvoj i istraživanje obrazovnog sistema, Odsjeku za kontinuirani profesionalni razvoj i Odsjeku za međunarodnu saradnju.

Godišnjim izvještajem je obuhvaćena: Osnovna statistika, Evaluirane ključne oblasti, Pregled postignuća po nivoima obrazovanja, Nadzorisanе ustanove 2017. i pregled prednosti, nedostataka i preporuka po tipovima nadzorisanih ustanova (predškolske ustanove, osnovne škole, srednje stručne škole, gimnazije i domovi učenika, upoređivanje rezultata nadzorisanih ustanova 2016. i 2017. godine i zaključna razmatranja.

Osnovna statistika

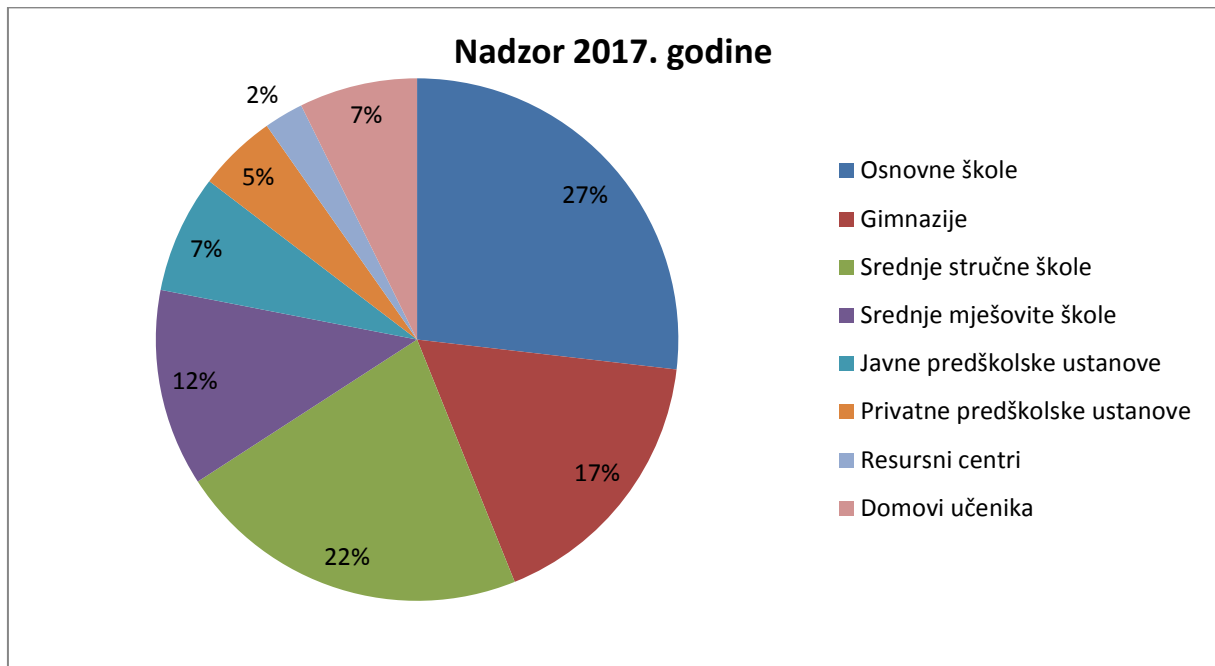
Odsjek za utvrđivanje kvaliteta Zavoda za školstvo je 2016. godine realizovao kompletno utvrđivanje kvaliteta u 41 obrazovno-vaspitanjоj ustanovi, i to:

- 11 osnovnih škola (27%),
- sedam gimnazija (17%),
- devet srednjih stručnih škola (22%),
- pet mješovitih škola (12%),
- tri javne predškolske ustanove (7%),

¹ U godišnjem izvještaju ne vrši se konkretizacija obrazovnih ustanova u kojima su evidentirani nedostaci, odnosno dobra praksa. Razlog za ovakav pristup su pojedinačni izvještaji po obrazovnim institucijama koji su dostavljeni Ministarstvu prosvjete, ustanovama i nalaze se na sajtu Zavoda za školstvo.

² Izmjene i dopune Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Član 40 ("Sl. list CG", Ministarstvo prosvjete, 2017)

- dvije privatne predškolske ustanove (5%),
- jedan resursni centar (2%),
- tri doma učenika (7%).

Nadzornici/ce su posjetili 785 nastavnika na 1043 časa i utvrdili su kvalitet 254 ključnih oblasti za koje su napisali 497 pojedinačna izvještaja.

Tokom 2017. godine izvršeno je sedam djelimičnih vanrednih nadzora škola na zahtjev Ministarstva prosvjete ili Prosvjetne inspekcije.

Evaluirane ključne oblasti

Prema Pravilniku o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama i Metodologiji za eksternu evaluaciju obrazovno-vaspitnog rada, utvrđivanje kvaliteta se vrši u sedam ključnih oblasti razrađenih po indikatorima kvaliteta: Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom; Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada; Etos ustanove; Podrška koju škola pruža učenicima/cama; Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom; Nastava i učenje (po predmetima); Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima.

Kvalitet obrazovno-vaspitnih ustanova procjenjuje/ocjenjuje se bodovima koji odgovaraju opisnim ocjenama, tako se indikatori iskazuju opisnim ocjenama na četvorostepenoj skali:

- veoma uspješno, obuhvata 9 i 10 bodova;
- uspješno, obuhvata 8, 7 i 6 bodova;
- zadovoljava, obuhvata 5, 4 i 3 boda;
- ne zadovoljava, obuhvata 2 i 1 bod.

Pregled postignuća po nivoima obrazovanja

Pregled procijenjenog kvaliteta ključnih oblasti po nivoima obrazovanja pokazuje prosječni broj bodova za ustanove nadzorisanе 2017. године.

Najbolje je procijenja ključna oblast Etos ustanove u domovima učenika (8,33), a najslabije Upravljanje i rukovođenje u predškolskim ustanovama (5,59).

U nadzorisanim predškolskim ustanovama (javnim i privatnim) najbolje je procijenjen Etos ustanove (8,25 bodova), a najslabije Upravljanje i rukovođenje (5,59).

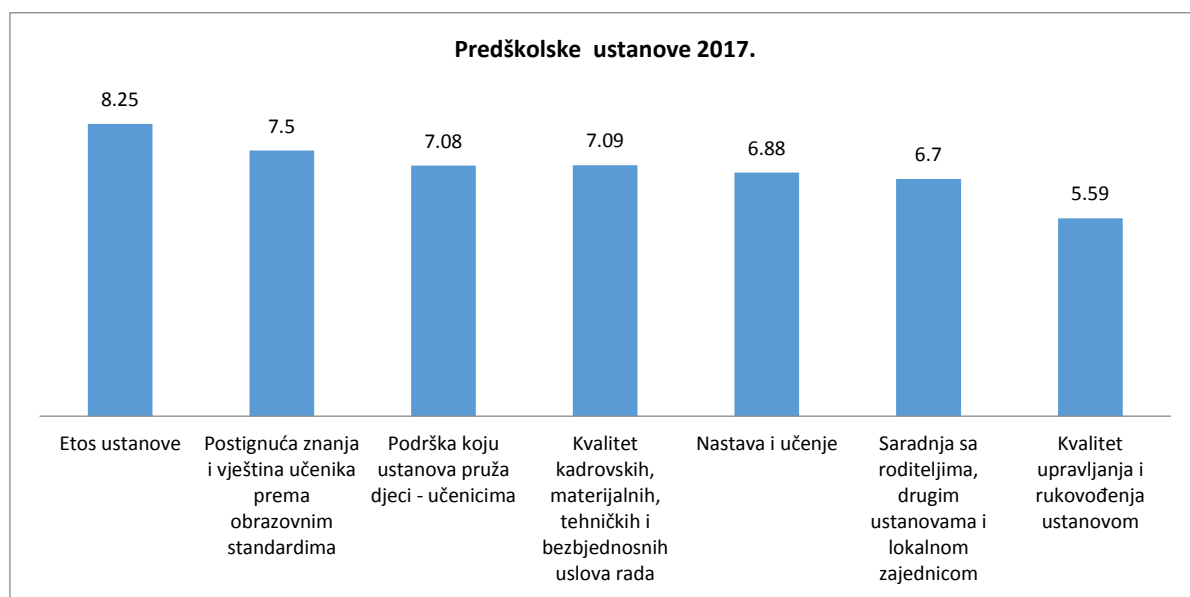
U osnovnim školama je, takođe, Etos najbolje procijenjen (7,85), ali najslabije Nastava i učenje (7,12).

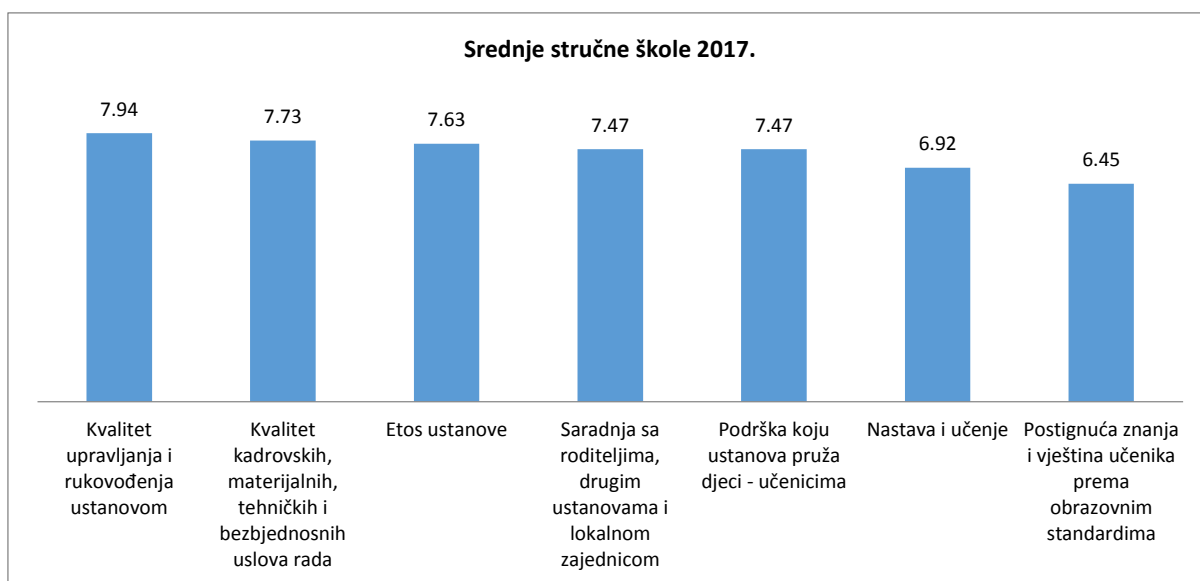
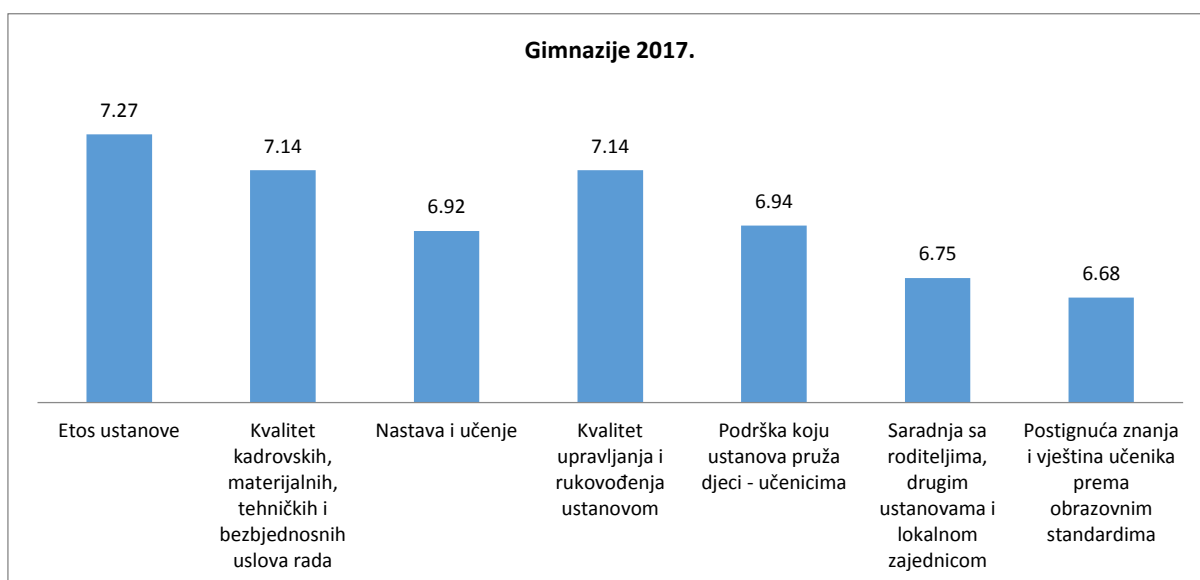
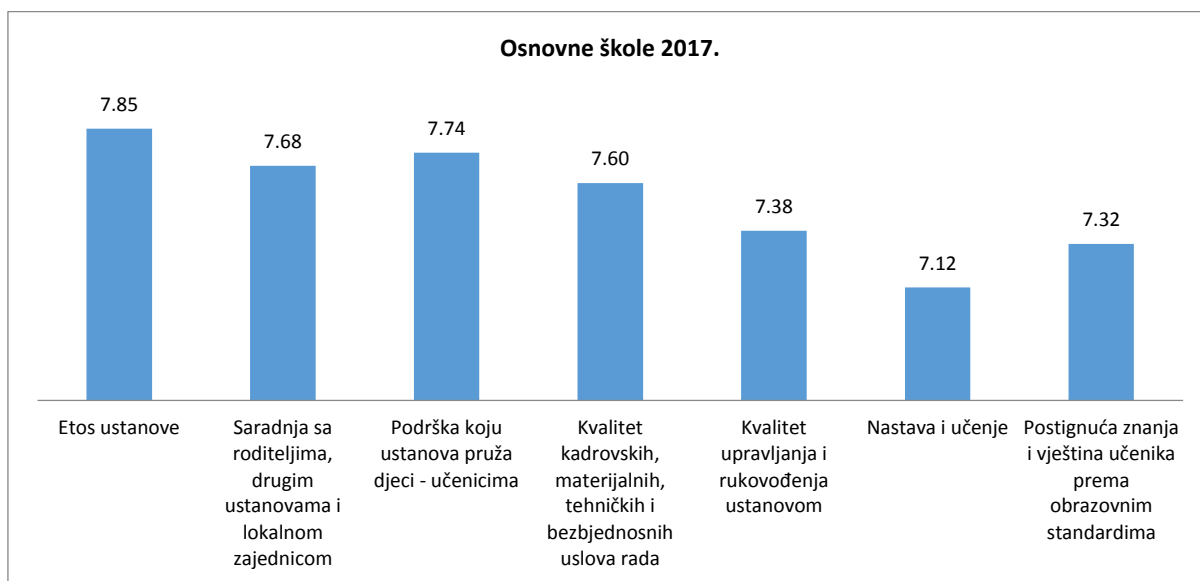
Etos je najbolje procijenjen u nadzorisanim gimnazijama (7,27), a najslabije Postignuća znanja i vještina učenika (6,68).

U srednjim stručnim školama ujednačene su procjene po ključnim oblastima, ali je najbolje procijenjeno Upravljanje i rukovođenje (7,94), a najslabije Postignuća znanja i vještina učenika (6,45).

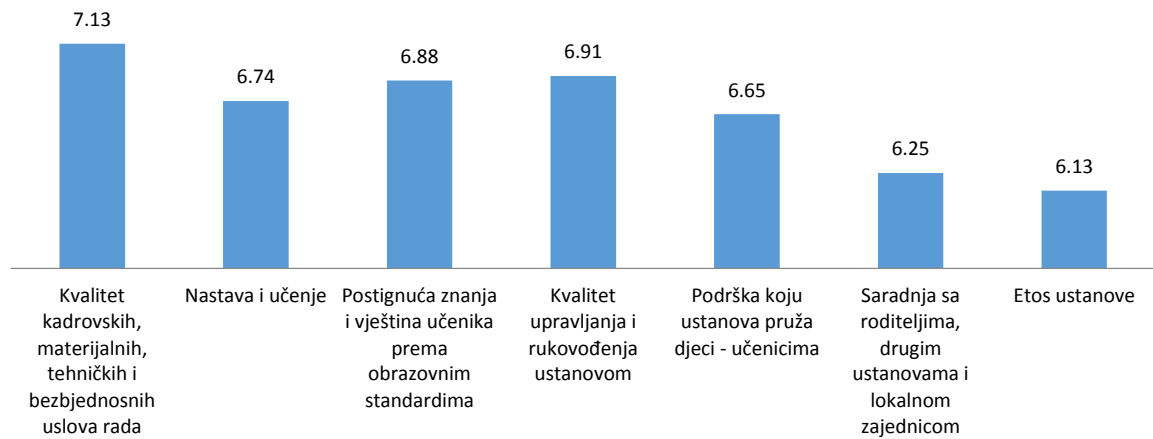
U mješovitim školama su Kadrovski, materijalni i bezbjednosni uslovi najbolje procijenjeni (7,13), a najslabije Etos ustanove (6,13).

U domovima učenika je Etos ustanove najbolje procijenjen (8,33), a najslabije Kadrovski, materijalni i bezbjednosni uslovi (7,07).

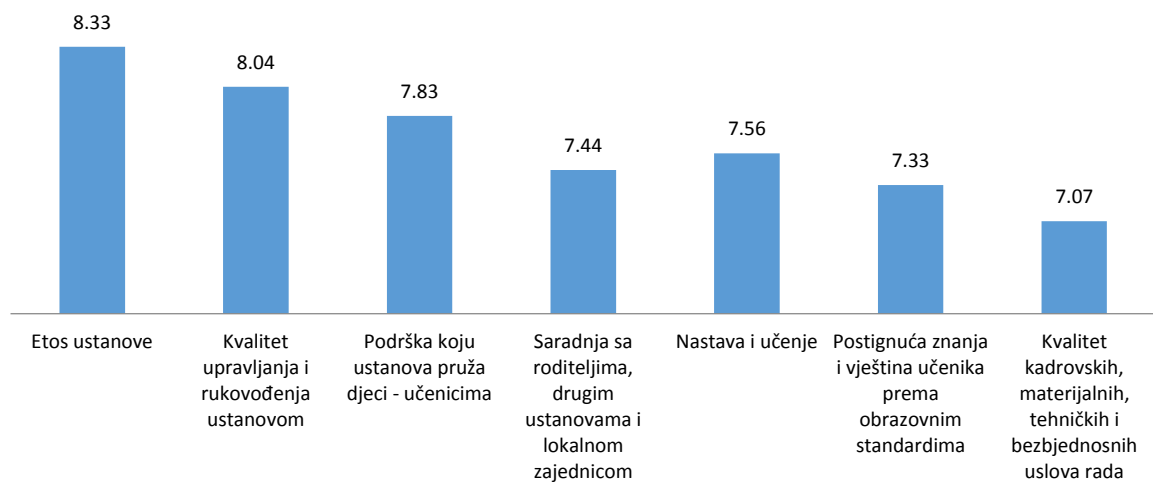

Mješovite škole i resursni centar 2017.

Domovi učenika 2017.

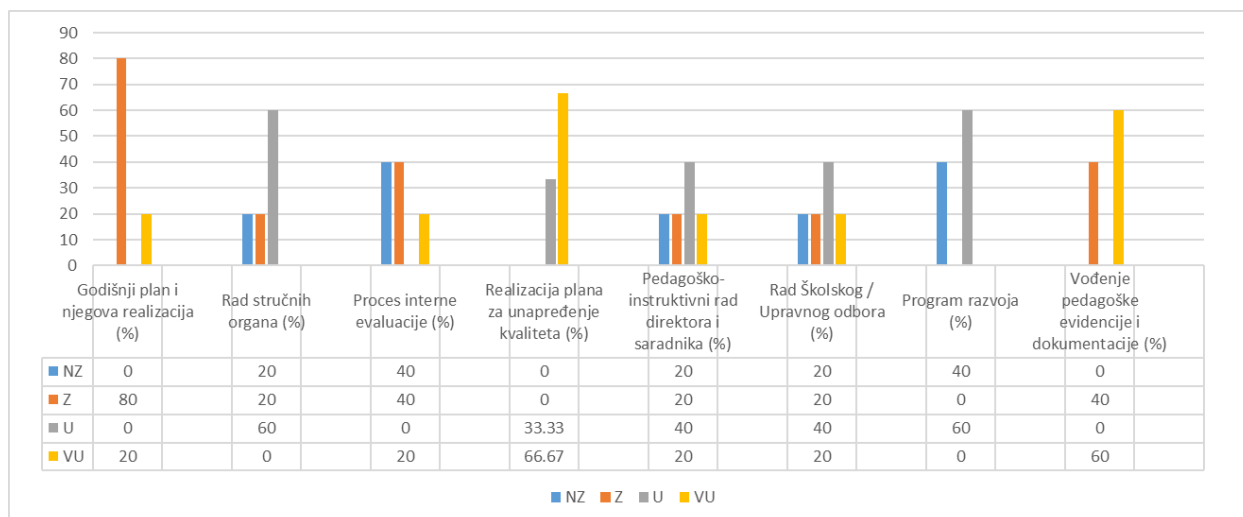
Spisak nadzorisanih ustanova 2017.

- JU Srednja hemijsko-tehnološka škola "Spasoje Raspopović" Podgorica
- JU Gimnazija "25. maj" Podgorica
- JU Dom učenika i studenata Podgorica
- JU OŠ "Braća Ribar" Nikšić
- JU Srednja pomorska škola Kotor
- JPU "Naša radost" Herceg Novi
- JU Resursni centar za obrazovanje i osposobljavanje "1. jun" Podgorica
- JU OŠ "Marko Miljanov" Podgorica
- JU Srednja građevinsko-geodetska škola "Marko Radević" Podgorica
- JU OŠ "Drago Milović" Tivat
- JU OŠ "Savo Ilić" Kotor
- JU OŠ "Marko Miljanov" Bijelo Polje
- JPU "Radost" Kotor
- JU Srednja mješovita škola "Ivan Goran Kovačić" Herceg Novi
- JU OŠ "Mileva Lajović-Lalatović" Nikšić
- JU OŠ "Maršal Tito" Ulcinj
- JU Srednja stručna škola Bijelo Polje
- JU Dom učenika Berane
- JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Nikšić
- JU OŠ "Ristan Pavlović" Pljevlja
- JPU "Boško Buha" Rožaje
- JU Srednja mješovita škola "Danilo Kiš" Budva
- JU OŠ "Đerđ Kastrioti Skenderbeg" Bar
- JU Gimnazija "30. septembar" Rožaje
- JU Gimnazija "Miloje Dobrašinović" Bijelo Polje
- JU OŠ "Polica" Berane
- JU Srednja stručna škola Rožaje
- JU OŠ "Ratko Žarić" Nikšić
- JU Gimnazija "Tanasije Pejatović" Pljevlja
- JU Gimnazija "Stojan Cerović" Nikšić
- JU Gimnazija (mješovita) Kotor
- JU Dom učenika i studenata "Spasić i Mašera" Kotor
- JU Gimnazija "Petar I Petrović Njegoš" Danilovgrad
- JU Gimnazija Cetinje
- PPU "Zvezdice" Podgorica
- JU Srednja škola "Vukadin Vukadinović" Berane
- JU Srednja mješovita škola "Braća Selić" Kolašin
- JU Srednja škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu "Sergije Stanić" Podgorica
- JU Srednja likovna škola "Petar Lubarda" Cetinje
- JU Srednja mješovita škola "Bratstvo-jedinstvo" Ulcinj
- PPU "Arushi Pu" tj. "Vini Pu" Ulcinj

Kvalitet rada predškolskih ustanova

Tokom 2017. godine nadzorom je obuhvaćeno pet predškolskih ustanova, tri javne predškolske ustanove i dvije privatne predškolske ustanove i to: JPU „Naša radost“ Herceg Novi, JPU „Radost“ Kotor, JPU „Boško Buha“ Rožaje, PPU „Zvezdice“ Podgorica i PPU „Arushi pu“ („Vini pu“) Ulcinj. Prosječna ocjena: 5,50 (JPU – 7,28 a PPU – 2,83)

Upravljanje i rukovođenje ustanovom

Prednosti:

(Prednosti koje su uglavnom uočene kod javnih predškolskih ustanova)

- Sadržaj Godišnjeg plana rada ustanova usklađen je sa Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, Programom razvoja i sa mogućnostima ustanove, a u izradi su učestvovali svi relevantni subjekti.
- Godišnji plan rada ustanova za tekuću godinu razmatran je na Savjetima roditelja, Stručnim vijećima, nakon čega je usvojen na Upravnim odborima.
- U Godišnjem planu su definisani primarni ciljevi i zadaci, operativan je, sveobuhvatan i realizuje se u skladu sa planiranom dinamikom.
- Sve javne predškolske ustanove imaju Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada koji prezentuju Stručnom vijeću, Savjetu roditelja i Upravnom odboru.
- Stručni organi ustanova rade u skladu sa Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, Statutom i Godišnjim planom rada, a ostvarena je dobra koordinacija stručnih organa sa drugim organima ustanove.
- Godišnjim planom rada su obuhvaćeni i planovi stručnih organa, a o realizaciji se vodi uredna evidencija.
- U ustanovama je formiran tim za samoevaluaciju, a plan tima za samoevaluaciju je sastavni dio Godišnjeg plana.
- Tim za samoevaluaciju redovno podnosi izvještaje u pisanoj formi o realizaciji plana samoevaluacije, a nakon utvrđenih nedostataka predlažu se mjere za poboljšanje stanja.

- Ustanova je uradila Plan za unapređivanje vaspitno obrazovnog rada koji je usklađen sa preporukama datim u Izvještaju o utvrđivanju kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada iz prethodne eksterne evaluacije.
- Planom i programom rada direktora između ostalog je istaknut i pedagoško-instruktivni rad koji realizuje u skladu sa planom i protokolom za praćenje.
- Planovi stručnih saradnika sadrže jasno istaknute segmente pedagoško instruktivnog rada.
- Direktori i stručni saradnici daju osvrt na zapažanja tokom pedagoško-instruktivnog rada na nivou stručnih organa sa zaključcima i prijedlogom mjera za unapređivanje kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada.
- Upravni odbor je konstituisan u skladu sa Zakonom, a rad se odvija u skladu sa Poslovníkom o radu.
- Program rada Upravnog odbora je sastavni dio Godišnjeg plana rada ustanove, a evidencija o njegovom radu se vodi uredno sa jasno izvedenim zaključcima i odlukama.
- Ustanova ima Program razvoja za period mandata aktuelnog direktora koji se temelji na samoevaluaciji i eksternoj evaluaciji. Program razvoja je verifikovan na Upravnom odboru, sveobuhvatan je i tretira sve segmente razvoja ustanove.
- Ciljevi Programa razvoja ustanove integrisani su u Godišnji plan rada ustanove.
- Propisana pedagoška dokumentacija se vodi u skladu sa Pravilnikom o sadržaju obrazaca i načinu vođenja jedinstvene pedagoške evidencije u predškolskim ustanovama.
- U odnosu na prethodnu eksternu evaluaciju ustanova je ostvarila određeni kvalitet po svim indikatorima u oblasti upravljanja.
- Planovi Stručnog vijeća i stručnih aktiva sastavni su djelovi Godišnjeg plana rada za tekuću godinu.
- Realizacija aktivnosti stručnih aktiva je znatno raznovrsnija.
- Pomoćnik direktora i pedagog realizuju pedagoško instruktivni rad u skladu sa planom a na stručnim aktivima se vrši analiza pedagoško-instruktivnog rada.
- Vaspitači su upoznati sa planom hospitacija.
- U Programu razvoja su definisani prioritetni ciljevi za četvorogodišnji period.
- Na stručnim organima se vrši razmatranje primjedbi roditelja odnosno evaluacija roditeljskih sastanaka.

Nedostaci:

- U Godišnjem planu rada Upravnog odbora nijesu precizirani indikatori, aktivnosti, nosioci realizacije pojedinih aktivnosti u jednoj JPU.
- Razvojnim programom nijesu planirani nosioci realizacije aktivnosti, a uočena je i neusklađenost Godišnjeg plana rada ustanove sa prioritetskim ciljevima Programa razvoja kod većine predškolskih ustanova.
- Struktura Godišnjeg plana rada ustanove nije dovoljno sveobuhvatna, a organizacija rada nije dovoljno pregledna i jasna u PPU.

- Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada nije dovoljno sveobuhvatan i nema kvalitativnu analizu u odnosu na planirane ciljeve, što je uočeno kod većine ustanova.
- Izvještaji o realizaciji Godišnjeg plana rada nijesu razmatrali stručni organi ustanove, uglavnom u PPU.
- U zapisnicima stručnih aktiva uglavnom ne postoji evidencija o razmatranju izvještaja o samoevaluaciji u JPU, a u PPU nije ni realizovana samoevaluacija.
- Nedostaju instrumenti za izvođenje samoevaluacije kao i veće učešće vaspitača i roditelja što je uočeno u svim predškolskim ustanovama.
- U tekućoj školskoj godini tim za samoevaluaciju nije realizovao planirane aktivnosti, a na osnovu izvještaja o samoevaluaciji može se zaključiti da on nije u funkciji unapređenja rada.
- Nedostaje pedagoško-instruktivni rad direktora u većini ustanova.
- Upravni odbor nije razmatrao ostvarenost ciljeva Programa razvoja nakon verifikacije mandata direktora dok u samom programu nije naveden način praćenja planiranih ciljeva i aktivnosti uglavnom u JPU.
- U zapisnicima Stručnog vijeća nema tragova analize slabosti u radu i mjera za otklanjanje nedostataka u JPU.
- Ustanova nije formirala tim za samoevaluaciju i nije donijela plan i program samoevaluacije, uglavnom u PPU.
- U priloženom Programu razvoja su dati samo opšti ciljevi, bez prethodne analize stanja i definisanih prioriteta u JPU.
- Jedna PPU nije sačinila Program razvoja ustanove i plan pedagoško-instruktivnog rada.
- Upravni odbor nije razmatrao Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada ustanove uglavnom u PPU.
- Brojni podaci u Godišnjem planu i programu rada ustanove ne odražavaju postojeće stanje ustanove u jednoj PPU.
- Stručno vijeće nema plan rada, a stručni aktiv nije formiran u jednoj PPU.
- Upravni odbor nema plan rada, a nema ni kompletne evidencije o njegovom radu u PPU.
- Nema dokaza da je Upravni odbor razmatrao ostvarivanje ciljeva iz Programa razvoja u većini ustanova.

Preporuke:

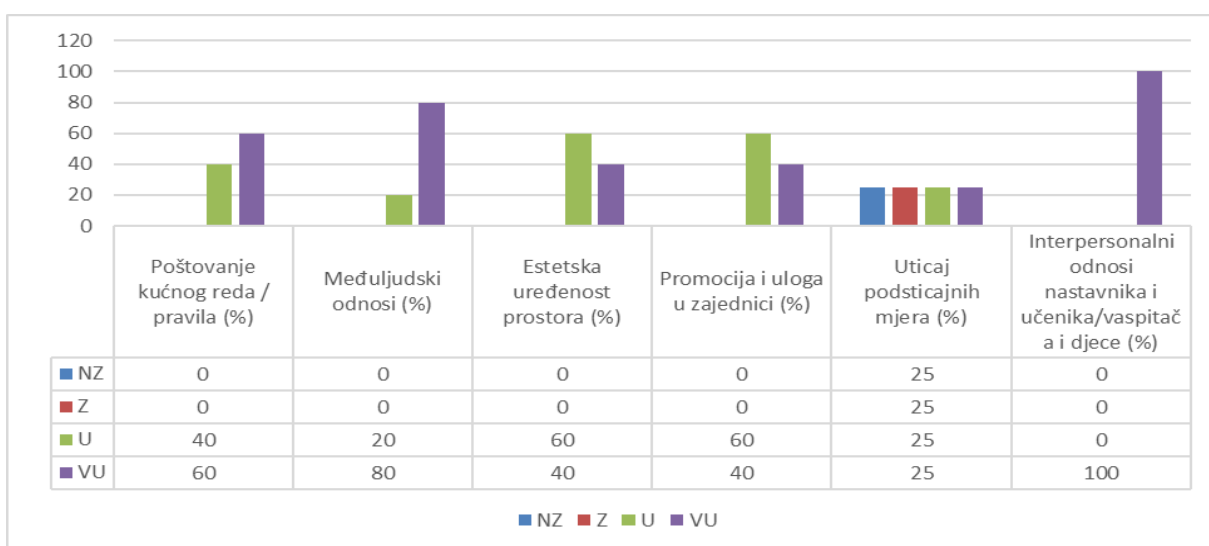
- U Godišnjem planu rada predškolskih ustanova definisati jasniju i preglednu organizaciju rada, na način da svi segmenti koji čine organizaciju budu jasno definisani u jednom poglavlju (radno vrijeme i zaduženja svih zaposlenih po vaspitnim jedinicama, struktura radnog vremena, dnevni raspored aktivnosti po vaspitnim jedinicama i dr).
- Predškolske ustanove treba da izrade posebne operativne planove i programe kao priloge Godišnjem planu rada (planovi i programi za zaštitu od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja djece; mjere sanitarno higijenskog održavanja i odgovarajući protokoli o mjerama sigurnosti i dr.), a u cilju kvalitetne zaštite i bezbjednosti djece.
- U okviru Godišnjeg plana rada priložiti plan samoevaluacije rada ustanove.

- Stručni organi (aktivni) treba da učestvuju u razmatranju Izvještaja o samoevaluaciji, da učestvuju u realizaciji samoevaluacije, a u cilju stalnog praćenja i unapređivanja kvaliteta rada.
- Izvještaj o samoevaluaciji treba da sadrži korišćene instrumente, kao i veće učešće vaspitača i roditelja u pojedinim pitanjima iz oblasti kvaliteta rada. Nakon sprovedene samoevaluacije, preporuke treba da budu smjernice za izradu Godišnjeg plana i programa rada za sljedeću školsku godinu, a u cilju poboljšanja kvaliteta rada.
- Direktori predškolskih ustanova treba da obavljaju pedagoško instruktivni rad u skladu sa planom rada, a u cilju stalnog praćenja i vrednovanja kvaliteta rada, kao i preduzimanja mjera za unapređivanje.
- Upravni odbor treba da razmatra Program razvoja kako bi se kontinuirano pratio i unapređivao kvalitet rada predškolske ustanove.
- Programi razvoja ustanova treba da bude operativniji sa vremenskim okvirom realizacije ciljeva iz Programa razvoja, jasnim zaduženjima i sa definisanim načinom praćenja realizacije.
- Potrebno je kvalitativno poboljšati planove o radu stručnih organa posebno stručnih aktiva. Potrebni su dokazi o radu u vidu sistematičnih izvještaja stručnog vijeća, stručnih aktiva sa sveobuhvatnim analizama i mjerama za praćenje i poboljšanje u odnosu na planirane ciljeve.
- Na stručnim organima razmatrati Izvještaj o pedagoško instruktivnom radu direktora sa prijedlogom mjera za poboljšanje.
- Polazna osnova za izradu Razvojnog plana treba da bude sveobuhvatna analiza ustanove na osnovu eksterne evaluacije i samoevaluacije.
- U Godišnjem planu rada definisati prioritetne ciljeve za tekuću nastavnu godinu. Direktor treba da u sklopu Godišnjeg plana rada ustanove priloži i sopstveni plan rada za tekuću godinu.
- Obezbijediti da stručni organi dosljedno realizuju sva stručna pitanja u skladu sa svojim planovima, kako bi se u kontinuitetu pratio i unapređivao kvalitet vaspitno- obrazovnog rada.
- Sve predškolske ustanove treba da formiraju tim za samoevaluaciju i izrade plan samoevaluacije koji treba realizovati u skladu sa Zakonom, a u cilju unapređivanja kvaliteta vaspitno- obrazovnog rada.
- Stručni organi treba da razmatraju realizaciju plana pedagoško instruktivnog rada u cilju praćenja i stalnog unapređivanja kvaliteta vaspitno- obrazovnog rada.
- Upravni odbor treba da razmatra Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada kako bi na osnovu navedenih podataka efikasnije doprinosio razvoju ustanove.
- Direktori su dužni da u skladu sa Zakonom izrade i realizuju Programa razvoja ustanove za četvorogodišnji period.
- Na stručnim organima obezbijediti razmatranje kvaliteta vođenja pedagoške dokumentacije i evidencije.
- U Godišnjem planu rada definisati prioritetne ciljeve za tekuću školsku godinu, plan i program rada stručnih organa i Upravnog odbora, plan samevaluacije, plan preventivnih aktivnosti, zaštite i zlostavljanja, plan stručnog usavršavanja.

- Godišnji plana rada ustanove treba verifikovati na Upravnom odboru a u skladu sa Zakonom.
- Sve predškolske ustanove treba da imaju formirano Stručno vijeće i stručne aktive koji treba da imaju svoje planove rada, da realizuju planirano i o tome da vode urednu evidenciju.
- Upravni odbor treba da ima svoj plan rada. Obezbijediti da upravni odbor razmatra sva pitanja o radu ustanove u skladu sa Zakonom.
- Obezbijediti definisanje prioriternih ciljeva u programu razvoja. Definirati vremensku dinamiku realizacije razvojnih ciljeva po školskim godinama. Obezbijediti da Upravni odbor periodično razmatra ostvarenost ciljeva programa razvoja.

Etos ustanova

Prosječna ocjena: 8,37 (JPU- 8,61 a PPU- 8)³

Prednosti:

- Jedna JPU izdaje bilten i list za djecu.
- Djeca i vaspitači svih nadzorom obuhvaćenih predškolskih ustanova, učestvuju na kulturno-zabavnim manifestacijama o čemu postoji foto i video dokumentacija.
- Ustanove redovno i blagovremeno promovišu svoj rad preko lokalnih medija.
- Pri uređenju prostora vaspitači uglavnom posvećuju pažnju dječijim radovima. Ustanove učestvuju na javnim likovnim konkursima, domaćim i međunarodnim.
- Pravilnik o pohvaljivanju i nagrađivanju zaposlenih se uglavnom primjenjuje u JPU. Kao mehanizmi podsticaja zaposlenih primjenjuju se javna usmena pohvala kao i simbolična novčana nagrada.
- U svim nadzorom obuhvaćenim ustanovama vlada duh timskog rada, a vaspitači u upitniku ističu da je atmosfera u kolektivu ugodna, prijatna, saradnička.

³ Nazivi ključnih oblasti su zajednički za sve tipove ustanova (predškolske ustanove, škole i domove učenika) zato se u grafikonima pojavljuju tremeni učenici/djeca, nastavnik/vaspitač.

- Većina anketiranih vaspitača su se izjasnili da skoro uvijek mogu da utiču na oblike i sadržaje profesionalnog usavršavanja.

Nedostaci:

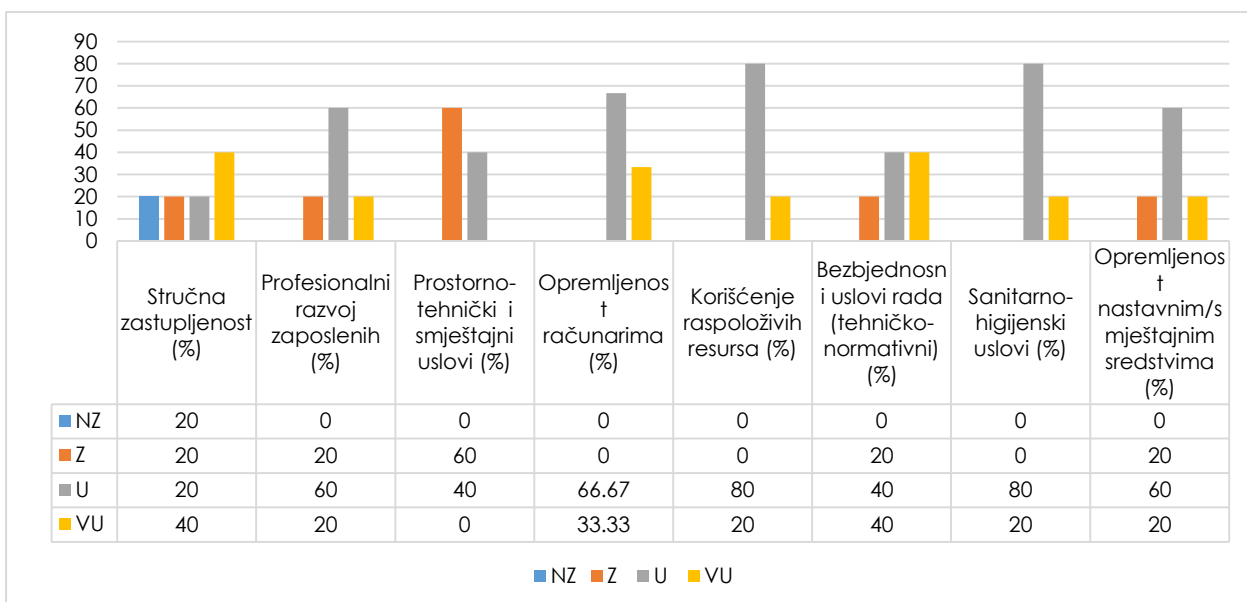
- Ustanova nema sadržaja i oblika nagrađivanja i pohvaljivanja zaposlenih.

Preporuke

- Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih uraditi i verifikovati na zakonom propisan način.
- Voditi urednu evidenciju o dnevnim dešavanjima u ustanovi.

Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjedonosnih uslova rada ustanove

Prosječna ocjena: 7,00 (JPU- 8,33 a PPU- 5,00)

Prednosti:

- Kadrovska struktura uglavnom u JPU je u skladu sa potrebama ustanove, a zaposleni koji obavljaju vaspitno-obrazovni rad imaju odgovarajuće kvalifikacije.
- Pripravnici u JPU se uvode u posao u skladu sa odgovarajućim Planom i programom rada mentora.
- Vaspitači koji su učestvovali na seminarima upoznaju članove kolektiva sa sadržajima koji su tamo realizovani.
- Vaspitne jedinice u JPU su opremljene kompjuterima, štampačima i konektovane na internet.
- Vaspitne jedinice i vaspitne grupe su uglavnom dobro opremljene didaktičkim sredstvima i igračkama prilagođenim uzrastu djece.
- Raspoloživi resursi se racionalno i efikasno koriste u svim ustanovama.

- Priložena normativno tehnička dokumentacija potvrđuje da su ustanove koje su nadzorisanе, bezbjedne za boravak djece. Manji broj JPU posjeduje i Pravilnik o zaštiti na radu kao i Vodič za postupanje u vanrednim situacijama.
- Zdravstveno-sanitarni pregledi zaposlenih se redovno obavljaju u svim nadzorom obuhvaćenim predškolskim ustanovama.
- Postoje JPU, u kojima se priprema i distribucija hrane vrši u skladu sa HACCP standardima.
- Pojedine JPU formiraju Tim za brigu o zaštiti djece od zlostavljanja i zanemarivanja.
- Uglavnom u JPU postoji plan profesionalnog razvoja na nivou ustanove, a vaspitači imaju lične planove profesionalnog razvoja kao i profesionalne portfolije.
- U JPU se redovno vrši mjerenje koncentracije štetnih gasova (radona) u prostorijama u kojima borave djeca.
- Evidencija dnevnih dešavanja u ustanovi vodi se u svesci trijažne medicinske sestre u svim JPU.
- Sve manje ustanove po potrebi angažuju spoljne saradnike – psihologe, logopede.

Nedostaci:

- Deficit vaspitača na birou za zapošljavanje stvara problem kod odgovarajuće zamjene prilikom odlaska na bolovanje stalno zaposlenog vaspitača u jednoj JPU.
- U vaspitnim jedinicama, gdje se prekoračuju normativi prilikom upisa djece, dolazi do uslošnjanja organizacije i realizacije vaspitno-obrazovnog rada. Nedostatak smještajnih kapaciteta ustanove predstavlja problem prilikom realizacije ukupnih aktivnosti.
- Plan profesionalnog razvoja određenog broja vaspitača je sačinjen bez prethodne analize i nije usklađen sa realnim potrebama ustanove.
- U jednoj JPU objekat u kome je smješten vrtić nema upotrebnu dozvolu.
- U jednoj PPU nije ponuđeno učenje engleskog jezika za djecu.
- Deficit trijažnog prostora predstavlja problem kod prihvata djece kao i kod organizacije aktivnosti, u jednoj PPU.
- U PPU uglavnom nema javno izloženog rasporeda dnevnih aktivnosti, a dovođenje djece u periodu kada se odvijaju planirane aktivnosti sa djecom, značajno utiče na kvalitet ukupnog rada.
- Namještaj nije dovoljno prilagođen uzrastu djece u jednoj PPU.
- Ne vodi se evidencija o dnevnim dešavanjima u PPU.
- Podaci navedeni u Godišnjem planu rada ne odražavaju postojeće stanje, a niko od zaposlenih nema licencu za rad, u jednoj PPU.
- U jednoj PPU u grupi za rad sa djecom jaslenog uzrasta angažovana je učiteljica razredne nastave.
- U nadzorom obuhvaćenim PPU prilikom sačinjavanja jelovnika nije konsultovano stručno lice- nutricionista kao ni roditelji.
- Neposrednim obilaskom u nekim PPU, nadzornici su konstatovali da prostorije u kojima borave djeca nijesu dovoljno zagrijane.

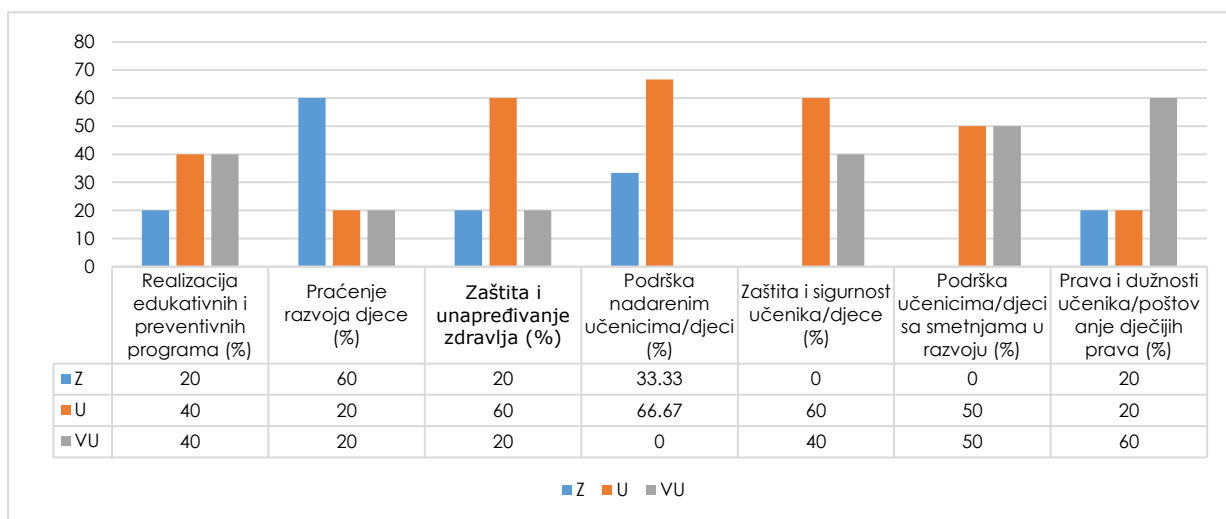
- U jednoj PPU, prostorija u kojoj borave djeca jaslenog uzrasta nije dovoljno opremljena adekvatnim materijalom.
- Nadzorom obuhvaćene PPU uglavnom ne čuvaju uzorke hrane i ne rade analizu uzoraka vode za piće.

Preporuke:

- Motivisati sve vaspitače da učestvuju u različitim oblicima stručnog usavršavanja.
- Aktualizovati proširivanje prostornih kapaciteta predškolskih ustanova sa ciljem povećanja obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem ,a u saradnji sa lokalnom upravom, resornim ministarstvom i dr.
- Urediti okolinu objekata vaspitnih jedinica u JPU i dopuniti mobilijarom za realizaciju fizičkih aktivnosti.
- Polazne osnove plana profesionalnog razvoja svih ustanova treba da se zasnivaju na samoevaluaciji, izvještajima i hospitacijama.
- Sve predškolske ustanove su dužne da ponude program učenja engleskog jezika.
- Sve ustanove kadrovsku strukturu kao i organizaciju rada treba da usklade sa Zakonom i Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta, a da realno stanje prikažu i u Godišnjem planu rada.
- Radnu sobu u kojoj borave djeca jaslenog uzrasta opremiti adekvatnim mobilijarom i sredstvima u skladu sa specifičnostima uzrasta(odnosi se na jednu PPU).
- Sve PPU treba da kvartalno rade analizu vode za piće i čuvaju uzorke hrane, a u skladu sa važećim standardima vrše pripremu i distribuciju hrane. Prilikom izrade jelovnika konsultovati stručno lice – nutricionistu, a sa sadržajem jelovnika upoznati roditelje.

Podrška koju ustanova pruža djeci i roditeljima

Prosječna ocjena: 7,07 (JPU- 8,17 a PPU- 5,43)

Prednosti

- Svi vaspitači su formirali portfolija djece, koji su sadržajni u JPU, a kumulirane podatke o razvoju djece nalazimo i u evidencijama stručnih saradnika, uglavnom u JPU.
- Ostvaruje se saradnja sa pedijatrijskom službom, Institutom za javno zdravlje intenzivnije u JPU.
- Elemente rada sa djecom sa naglašenim interesovanjima, afinitetima nalazimo u kulturno - javnoj djelatnosti svih ustanova.
- Sve JPU imaju formiran tim za inkluziju, a prioritet je obuhvat djece iz osjetljivih grupa (RE populacije i dr.).
- JPU su uspostavile saradnju sa Resursnim centrom, a kao tehnička pomoć u radu sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama su angažovani personalni asistenti.
- Stručni saradnici za praćenje djece sa posebnim potrebama u JPU uglavnom koriste protokole.
- U okviru kulturne i javne djelatnosti sve ustanove su upoznale djecu sa Dječijim pravima a u sklopu toga, obilježile međunarodni dan dječijih prava i dječiju nedjelju.
- Manji broj ustanova planira edukaciju roditelja.
- U jednoj JPU planirano je intenziviranje saradnje sa osnovnim školama iz neposrednog okruženja vrtića – tranzicioni plan.
- U kulturnoj i javnoj djelatnosti jedne JPU prepoznati su elementi preduzetništva kroz realizaciju prodajnih izložbi produkata dječijeg rada.
- Vaspitači u svim nadzorom obuhvaćenim ustanovama povremeno koriste ček liste za procjenu razvoja djece.
- U planovima rada stručnih aktiva prepoznate su teme vezane za razvoj djece uglavnom u JPU.
- Sva djeca čiji su roditelji konkurisali za upis u jednoj JPU, upisana su u vaspitne grupe i postignut je stepen obuhvatnosti djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem oko 90% na nivou opštine.
- U jednoj JPU sva djeca RE populacije i djeca iz osjetljivih socijalnih kategorija, koja gravitiraju toj ustanovi, su upisana i pohađaju vrtić.
- U jednoj JPU za djecu RE populacije je osmišljen poseban program i angažovan romski asistent.
- Stručni saradnik u jednoj JPU je edukovan za postupanje u situacijama kada je dijete zlostavljano i zanemarivano.
- U jednoj JPU se štampaju flajeri sa edukativno- informativnim sadržajima za roditelje.
- U periodu između dva nadzora u jednoj JPU unaprijeđeni su bezbjedonosni uslovi.

Nedostaci:

- Portfolija koje vode vaspitači u PPU su formalnog karaktera, nesistematizovani i uglavnom bez značajnije pedagoške funkcije.

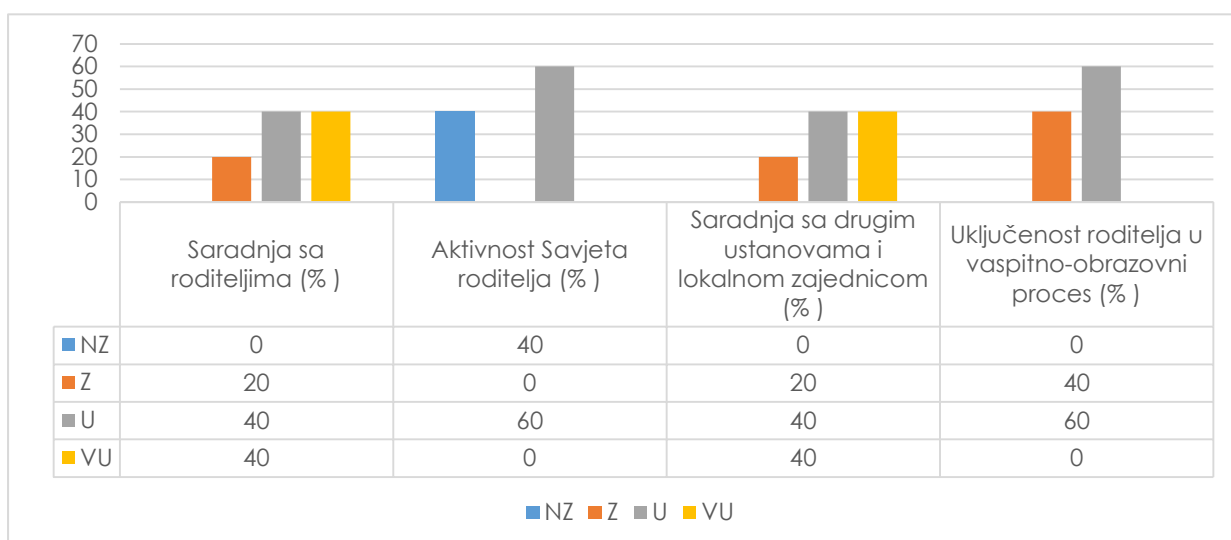
- U radnim knjigama za vaspitnu grupu, uglavnom u svim nadzorom obuhvaćenim ustanovama, nema planiranih aktivnosti za rad sa djecom sa posebnim afinitetima, interesovanjima za muzičko, likovno itd.
- Portfolija koje vode vaspitači, dominantno sadrže likovne radove djece, često sa značajnim uplivom vaspitača.
- Vaspitači uglavnom u PPU koriste nestandardizovane ček liste za praćenje i posmatranje djece.
- U ustanovama, uglavnom PPU, koje nemaju zaposlene trijažne medicinske sestre, nema podataka o praćenju ukupnog zdravstvenog stanja djece.
- Javne predškolske ustanove srednjeg-manjeg kapaciteta, zbog normativnih ograničenja nijesu u mogućnosti da zaposle nutricioniste. U nekim sredinama je taj kadar deficitaran. U privatnim ustanovama uglavnom nijesu konsultovana stručna lica prilikom sastavljanja menija.

Preporuke:

- Radu sa nadarenom djecom treba pristupiti planski, a realizovano treba da se evidentira.
- Podaci priloženi u portfolijima djece treba da su raznovrsni, sistematizovani, da imaju vremenski interval u kojem su nastali. Razvoj djece pratiti u kontinuitetu iz više aspekata razvoja i više izvora uz upotrebu standardizovanih instrumenata.
- Pratiti indeks koncentracije štetnih gasova (radona) u prostorijama u kojima borave djeca u svim ustanovama i konsultovati nadležne službe sa ciljem očuvanja zdravlja djece.

Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom

Prosječna ocjena: 6,73 (JPU- 8,33 a PPU- 4,33)

Prednosti:

- Većina nadzorom obuhvaćenih JPU imaju plan saradnje sa roditeljima razrađen i operativan.

- Jedna JPU ima formirane timove za saradnju sa porodicom na nivou vaspitne jedinice i vaspitne grupe i ima adekvatan prostor za prijem roditelja u cilju očuvanja privatnosti.
- U svim nadzorom obuhvaćenim JPU se vodi uredna evidencija o saradnji sa roditeljima u radnim knjigama vaspitnih grupa.
- Uglanom u JPU Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada ustanove sadrži i osvrt na realizaciju plana saradnje sa porodicom.
- Uglavnom u JPU Savjet roditelja je konstituisan i radi u skladu sa Zakonom i Poslovníkom. Program rada Savjeta roditelja je sastavni dio Godišnjeg plana rada ustanove o čemu postoji uredina evidencija.
- Uglavnom JPU traže mišljenje od Savjeta roditelja po ključnim pitanjima, a u jednoj JPU su imenovani i roditelji koordinatori po vaspitnim grupama u cilju transparentnosti rada Savjeta roditelja.
- Gotovo svi anketirani roditelji su se izjasnili da su redovno i pravovremeno informisani o zaključcima Savjeta roditelja.
- Godišnji plan rada svih ustanova sadrži plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom, koji je operativan i realizuje se planiranom dinamikom, a u funkciji je afirmacija tradicije, vrijednosti lokalne sredine.
- Sve nadzorom obuhvaćene ustanove organizuju susrete sa drugim predškolskim ustanovama iz lokalnog i šireg okruženja, a najintenzivnija saradnja se uspostavlja sa ustanovama iz zdravstva, kulture, umjetnosti, obrazovanja, sporta itd., o čemu postoji evidencija i foto i video zapisi.
- Izvještajem o realizaciji Godišnjeg plana rada, uglavnom u JPU, obuhvaćena je i saradnja ustanove sa drugim ustanovama i lokalnom sredinom.
- Uglavnom JPU povremeno uključuju roditelje u vaspitno-obrazovni rad (edukativne radionice, savjetovanje roditelja djece sa posebnim obrazovnim potrebama, uključivanje roditelja raznih zanimanja u cilju upoznavanja djece sa poslom koji obavljaju i sl.).
- Zapažen je doprinos roditelja u JPU sa ciljem poboljšanja uslova boravka djece u vaspitnim jedinicama, zajedničkoj izradi igračaka za djecu i slične aktivnosti.

Nedostaci:

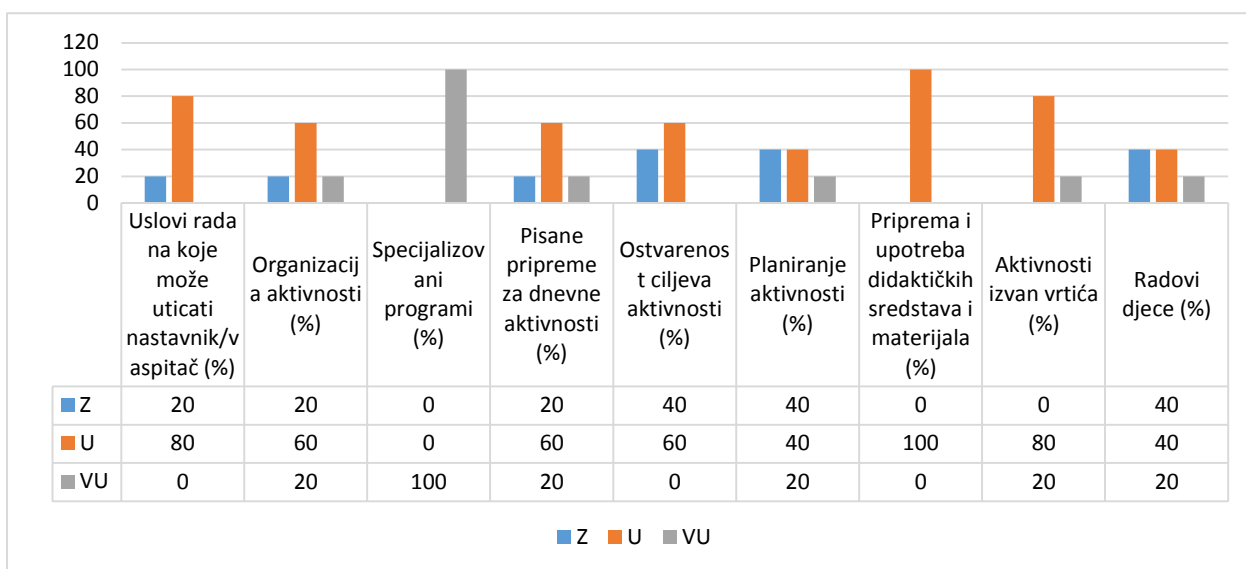
- Plan Savjeta roditelja nije u potpunosti usklađen sa Statutom ustanove i nije dovoljno operativan – nijesu jasno definisane aktivnosti, nosioci zaduženja kao ni dinamika realizacije u nekim JPU i u PPU.
- Pregledom dokumentacije uočeno je da ni u jednoj od nadzorom obuhvaćenih ustanova roditelji nijesu uključeni u tim za samoevaluaciju rada ustanove.
- Roditeljski sastanci se održavaju jednom godišnje i formalnog su karaktera, a zapisnici su uglavnom nesadržajni uglavnom u PPU.
- Iako planiran Godišnjim planom rada PPU, Savjet roditelja nije formiran, a u skladu sa tim, nema ni izvještaja o realizaciji.
- Većina ustanova obuhvaćenih nadzorom nema namjenski prostor za individualni prijem i razgovor sa roditeljima.

Preporuke:

- U PPU, a u skladu sa zakonom, formirati Savjet roditelja, izraditi plani i u skladu sa njim realizovati aktivnosti koje treba evidentirati, a sa važnim zaključcima upoznati roditelje.
- Plan rada Savjeta roditelja uskladiti sa Statutom ustanove, planirati nosioce i vrijeme realizacije aktivnosti kao i indikatore.
- Podsticati roditelje za veće uključivanje u vaspitno- obrazovni proces.
- Tokom godine organizovati radionice, tematska predavanja, roditeljske sastanke i voditi evidenciju o realizaciji istih.

Vaspitno - obrazovni rad po područjima aktivnosti

Prosječna ocjena: 6,86 (JPU- 7, 83 a PPU – 5, 41)

Prednosti:

- Uglavnom JPU imaju u Godišnjem planu rada priloženu jasnu i preglednu organizaciju cjelokupnog rada u ustanovi kao i jasnu programsku orijentaciju.
- Kod većine JPU je konstatovana dobra koordinisanost između uprave, stručnih službi, vaspitača, medicinskih sestara.
- Uglavnom JPU organizuju zimski i ljetnji boravak djece na osnovu iskazanih potreba roditelja.
- Postavljeni ciljevi su uglavnom odmjereni i u funkciji stimulacije većine aspekata razvoja djeteta. U tom dijelu, uspješniji su vaspitači u JPU.
- U većini ustanova se pravovremeno vrši prilagođavanje prostora ideji aktivnosti, uzrasnim karakteristikama i prisutnom broju djece, kao i opremanje radnih cjelina didaktičkim materijalom.
- Svi nadzorom obuhvaćeni vaspitači imaju pisane pripreme za dnevne aktivnosti.
- Manji broj vaspitača usljed novonastalih okolnosti odstupa od planirane prvobitne aktivnosti i uspješno se prilagođava novonastaloj situaciji, a koja ide u prilog djeci.

- U većini JPU se realizuje program za engleski jezik za starije vaspitne grupe vrtića, verifikovan od strane Nacionalnog savjeta.
- Primjetan je napor kod svih ustanova, da se dio aktivnosti organizuje na otvorenom prostoru- dvorištu, parku, izletištu...
- Manji broj vaspitača, sistematično i tematski, izlažu produkte dječijeg rada sa neophodnim podacima.
- JPU uglavnom, i pored visokog procenta obuhvata djece na nivou opštine, imaju prosjek prisutnosti djece po vaspitnim grupama u granicama ili ispod propisanih normativa, što olakšava organizaciju ukupnih aktivnosti.
- Manji broj vaspitača u jednoj JPU, prilikom osmišljavanja aktivnosti i upotrebe materijala za rad djece, vrši stepenovanje- individualizaciju ciljeva, materijala i aktivnosti.
- U periodu između dva nadzora, kod manjeg broja javnih ustanova, došlo je do osnivanja novih vaspitnih grupa, kao i povećanog procenta obuhvata djece, uglavnom godinu pred polazak u školu- interaktivne službe.
- U jednoj JPU u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana rada, priložen je prijedlog mjera za povećanje obuhvata djece.
- Većina vaspitača u datim uslovima su uspostavili ravnotežu između dinamičnih i manje dinamičnih aktivnosti.

Nedostaci:

- Kod PPU konstatovana je nedovoljno jasna i transparentna organizacija ukupnog rada ustanove.
- Ponekad su ciljevi namijenjeni djeci postavljeni iz ugla vaspitača, što otvara pitanje procjene njihove ostvarenosti na kraju zaokruživanja tematskih cjelina.
- Manji broj vaspitača vrši osvrt na ostvarenost ciljeva na kraju realizacije tematske cjeline.
- U jednoj PPU (jaslena grupa) deficit adekvatnog mobilijara otežava adekvatnu organizaciju prostora.
- U JPU zbog deficita prostora u odnosu na prisutni broj djece, nužno dolazi do uslošnjanja organizacije prostora, prvenstveno u dinamičnijim djelovima dana.
- Manji broj vaspitača ne vrši pravovremeno opremanje centara interesovanja materijalima za rad i igru djece, što u fazi usmjeravanja djece utiče na organizaciju aktivnosti.
- Neki vaspitači u PPU nijesu dovoljno upućeni u programsku orijentaciju.
- Mali broj vaspitača podstiče kritičko mišljenje kod djece.
- Uglavnom kod PPU izlaganje dječijih radova je nesistematično, bez tematskih odrednica, često i bez osnovnih podataka - tema, tehnika rada, ime autora...
- Kod određenog broja vaspitača uočen je njihovo veće učešće prilikom izrade dječijih produkata.
- Manji broj vaspitača je i dalje ostao vjeran praksi linearne i statične organizacije prostora, nudeći svoj djeci jednoobrazne materijale za rad i istovjetne aktivnosti.
- Pri estetskom oplemenjivanju prostora kod nekih ustanova dominiraju likovni radovi djece.

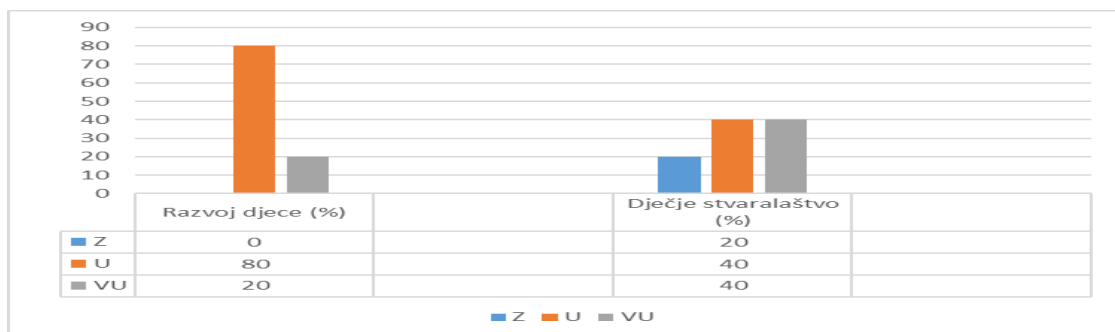
- I pored dodatnog napora vaspitača neke prostore je nemoguće dovesti do pune funkcionalnosti.
- Rijetki su slučajevi planiranja individualizacije.
- Jedan broj vaspitača, u priloženim pripremama, planirane aktivnosti formilišu u vidu realizovanih aktivnosti, što ostavlja utisak forme.
- Kod manjeg broja ustanova, od izloženih produkata dječijeg rada, dominiraju produkti djece starijih vaspitnih grupa vrtića.
- Prilikom postavljanja ciljeva, vaspitači se manje oslanjaju na vrste ciljeva i tipove aktivnosti, koji su priloženi u programskom okviru, a više na ustaljenu naviku.
- U jednoj PPU planirana je realizacija programa za engleski jezik bez neophodne verifikacije. Vaspitači koji realizuju ovaj program nijesu stručno osposobljeni.

Preporuke:

- Ciljeve treba postaviti iz ugla djece, a po zaokruživanju tematskih cjelina vršiti osvrt na iste.
- Prije usmjeravanja djece na centre interesovanja neophodno je opremiti centre interesovanja u skladu sa planiranim aktivnostima i uzrastom djece.
- Neophodno je intenzivnije podsticati djecu na kritičko mišljenje.
- Planirati više aktivnosti na otvorenom ambijentu.
- Koristiti u radu više prirodne i polustrukturirane materijale, a djeci omogućiti slobodan pristup materijalu za igru.
- Ravnomjerno izlagati produkte rada djece različitog uzrasta i različitih tehnika.
- Prilikom postavljanja i izbora tema, pratiti dešavanja u prirodnom i društvenom okruženju.
- Organizaciju rada ustanove uskladiti sa realnim stanjem i potrebama ustanove.
- Za adekvatno planiranje rada sa djecom jaslenog uzrasta neophodno je da vaspitači bolje poznaju suštinu programske orijentacije kao i njegovu primjenu, razvojne karakteristike djece.
- Didaktička sredstva i materijale za rad sa djecom jaslenog uzrasta treba prilagoditi njihovim razvojnim specifičnostima.
- Svi programi koji se realizuju u ustanovi treba da su verifikovani, a međunarodno važeći programi treba da imaju i odgovarajuću akreditaciju.
- Kadar koji realizuje program iz engleskog jezika treba da je stručno osposobljen.
- Vaspitači treba da podstiču djecu na ispoljavanje pune kreativne slobode i samostalnosti bez uplitanja u njihovo stvaralaštvo.

Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima

Prosječna ocjena: 7,48 (JPU- 8, 60 a PPU- 5, 80)

Prednosti:

- U svim nadzorom obuhvaćenim ustanovama, najuočljiviji je napredak djece u socijalizacijskim vještinama, kulturno- higijenskim navikama, vještinama samopomoći.
- Konstatovana je intenzivna i kontinuirana razmjena informacija između roditelja, stručnih saradnika, vaspitača i medicinskih sestara, a u cilju što kvalitetnijeg praćenja i stimulisanja dječjeg razvoja, naglašeno u JPU.
- U svim predškolskim ustanovama je zapaženo masovno učešće djece različitih uzrasnih grupa na javnim manifestacijama- maskenbali, karnevali, festivali, lokalne fešte itd.
- Sve predškolske ustanove obuhvaćene nadzorom imaju dokumentovano učešće djece na raznim revijalnim i nagradnim konkursima u vidu foto, video zapisa, priznanja, nagrada...
- Izradom suvenira, organizovanjem prodajne izložbe podstiče se preduzetničko učenje u svim predškolskim ustanovama.
- Manji broj ustanova promovise dječije stvaralaštvo i na međunarodnom nivou-primjera radi djeca iz jedne JPU su učestvovala na međunarodnoj manifestaciji muzičko scenskog karaktera- hor i solo pjevanje, plesni nastupi...
- U jednoj JPU organizuje se škola skijanja za djecu.
- Djeca iz jedne JPU su osvojila nagradu iz jedne sportske discipline.
- Konstatovana je i dobra saradnja između PPU u južnoj regiji prilikom promocije dječijeg stvaralaštva.

Nedostaci:

- U manjim ustanovama koje nemaju trijažne medicinske sestre i stručne saradnike, otežano je praćenje razvoja djece.

Preporuke:

- Neophodno je putem pripremanja radnog materijala i osmišljavanja aktivnosti djecu češće dovesti u poziciju kritičkog mišljenja i sticanja iskustava putem samostalnog rješavanja problemskih situacija.
- Dozvoliti djeci veću autonomiju u ispoljavanju kreativnost i inicijativu pri ovladavanju vještinama, a u skladu sa uzrastom.

- Neophodno je da se u svim predškolskim ustanovama, podaci o razvoju djece sistematizuju i razmjenjuju između vaspitača, stručnih saradnika, medicinske sestre i roditelja i drugih.
- Više značaja pridati promociji stvaralaštva djece kako u samoj ustanovi tako i učešćem na nagradnim konkursima u širem okruženju.

Komentari i zaključci:

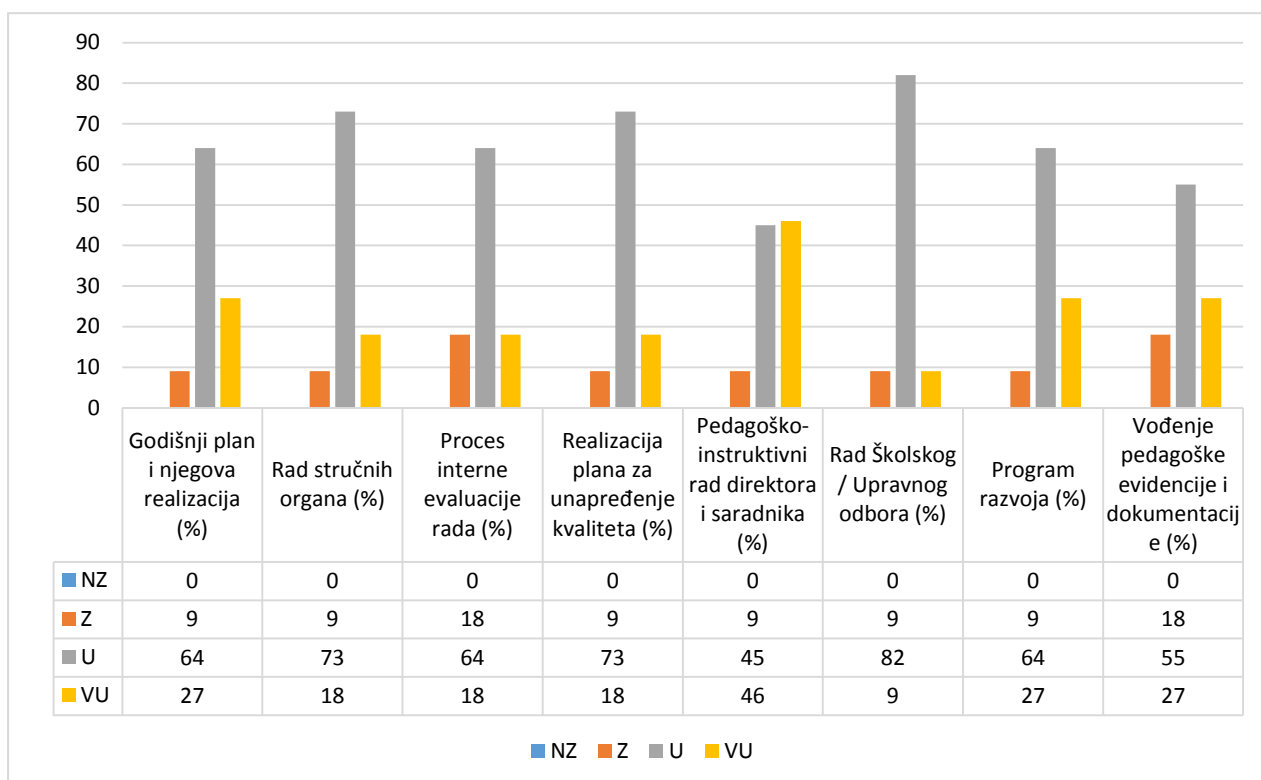
Prosječna ocjena za sve predškolske ustanove koje su bile nadzorom obuhvaćene u toku 2017. godine je 7,00. Javne predškolske ustanove imaju prosječnu ocjenu 8,16 dok privatne predškolske ustanove imaju 5, 25.

Prilikom izrade Izvještaja vodili smo se potrebom da apostrofiramo u ključnim odrednicama, razlike između kvaliteta u javnim i privatnim predškolskim ustanovama. Naime, nakon statističke obrade podataka u vidu prosječnih ocjena rada za sve ustanove zajedno kao i po ključnim oblastima, uočena je značajna razlika u prosječnoj ocjeni javnih i privatnih ustanova. Od 5 nadzorom obuhvaćenih ustanova, jedna JPU je ocijenjena sa veoma uspješno po svim oblastima, kod druge JPU uočeno je poboljšanje po svim ključnim oblastima, dok je kod treće javne ustanove konstatovano je najviše uspjeha u otklanjanju tehničkih nedostataka u odnosu na prethodni nadzor. Sa druge strane, prosječan uspjeh privatnih predškolskih ustanova je u granici zadovoljava, a u nekim segmentima i ispod nivoa zadovoljava. Smatramo da bi sumarni prikaz prosjeka za sve ustanove zajedno snizio prosjek kvaliteta JPU obuhvaćenih ovogodišnjim nadzorom. Odvojen prikaz prosječnih ocjena po oblastima i ukupnoj prosječnoj ocjeni za JPU i PPU predstavlja objektivniju sliku.

Kvalitet rada osnovnih škola

Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom

Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom dobio je ocjene: zadovoljava – jedna škola, uglavnom uspješan – dvije, uspješan – šest i veoma uspješan – dvije škole. Najbolju procjenu kvaliteta ima indikator Pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika: pet škola ocijenjeno je sa veoma uspješan (45,45%), jednak je i broj ustanova ocijenjen ocjenom uspješan (45,45) i 9% zadovoljava (jedna škola). Indikatori su uglavnom ujednačenog kvaliteta. Najslabiju procjenu ima indikator Rad školskog/upravnog odbora: veoma uspješan – o jedna škola (9%); devet škola ocijenjeno je uspješno (81,81) i jedna škola zadovoljava (9%).

Prednosti:

- Pedagoško instruktivni rad direktora procijenjen je veoma uspješno u devet od 11 škola, što je pokazatelj veoma uspješnog rada škole kada je u pitanju ovaj indikator (81,81%). Obrazloženja ukazuju da su pedagoško instruktivni rad direktora i saradnika, kao i evidencija o realizaciji, u skladu sa zakonskim normama u osnovnoj školi.
- Izrada Godišnjeg plana rada organizuje se u većem broju škola uz konsultaciju stručnih saradnika, timova i stručnih organa. Godišnji plan i njegova realizacija procijenjen je kao veoma uspješan u tri škole (27,27%); uspješan u sedam (63,63%) i zadovoljava u jednoj školi (9%).
- Rad stručnih organa, u većem broju škola, doprinosi profesionalnom razvoju zaposlenih na nivou škole, što pozitivno utiče na kvalitet nastave/učenja i nivo postignuća učenika. Rad stručnih organa ocijenjen je veoma uspješno – dvije škole i uspješno – osam škola (90,09% od ukupnog broja škola), što ga čini uspješnim.

- Školski odbor razmatra obrazovna i vaspitna postignuća učenika na kraju klasifikacionih perioda. Uspješnost rada Školskog odbora pokazuju ocjene: uspješno – devet škola i veoma uspješno – jedna škola, što potvrđuje uspješnost i ovog indikatora.
- Proces interne evaluacije rada ocijenjen je veoma uspješno – dvije škole, uspješno – sedam i zadovoljava – dvije škole.
- U većem broju škola razvojni ciljevi su ostvarljivi i mjerljivi.
- Vođenje pedagoške dokumentacije je veoma uspješno – u tri (27,27%) i uspješno u šest škola (54,54%). Ocjenu zadovoljava imaju dvije škole za proces interne evaluacije i vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije (18,18%).

Nedostaci:

- U pojedinim godišnjim planovima nedostaje: program rada (u jednoj školi), kao i blagovremeno usvajanje programa rada u skladu sa zakonskim propisima; metodologija praćenja i vrednovanja planiranog; usklađenost programa rada sa Razvojnim planom škole i evidencija o realizaciji.
- U jednoj školi rad stručnih organa nije u skladu sa Statutom škole. Takođe aktivnosti stručnih organa planiraju se periodično bez nosioca aktivnosti, vremena realizacije i evidencije o realizovanim aktivnostima.
- U jednoj školi fali plan rada Nastavničkog vijeća. Odjeljska vijeća nemaju program rada sa nadarenim učenicima i učenicima koji zaostaju u razvoju. Fali analiza dopunske i dodatne nastave, hospitacija i samoevaluacije.
- Nije razvijena praksa kontinuiranog sprovođenja interne evaluacije, a u jednoj školi nije urađen Plan interne evaluacije, a njena realizacija je zanemarena.
- Aktivnosti interne evaluacije ne razmatraju se uvijek na stručnim organima;
- U jednoj školi nije sačinjen plan za realizaciju unapređivanje kvaliteta. U pojedinim školama plan za unapređivanje kvaliteta nije razmatran na Nastavničkom vijeću i nema evidencije o realizovanim aktivnostima.
- U pojedinim školama nije sačinjen izvještaj o pedagoško-instruktivnom radu direktora, pomoćnika i stručnih saradnika.
- U manjem broju škola rad Školskog odbora nije razmatrao niti usvajao program razvoja.
- U pojedinim školama ne vodi se redovno pedagoška dokumentacija.

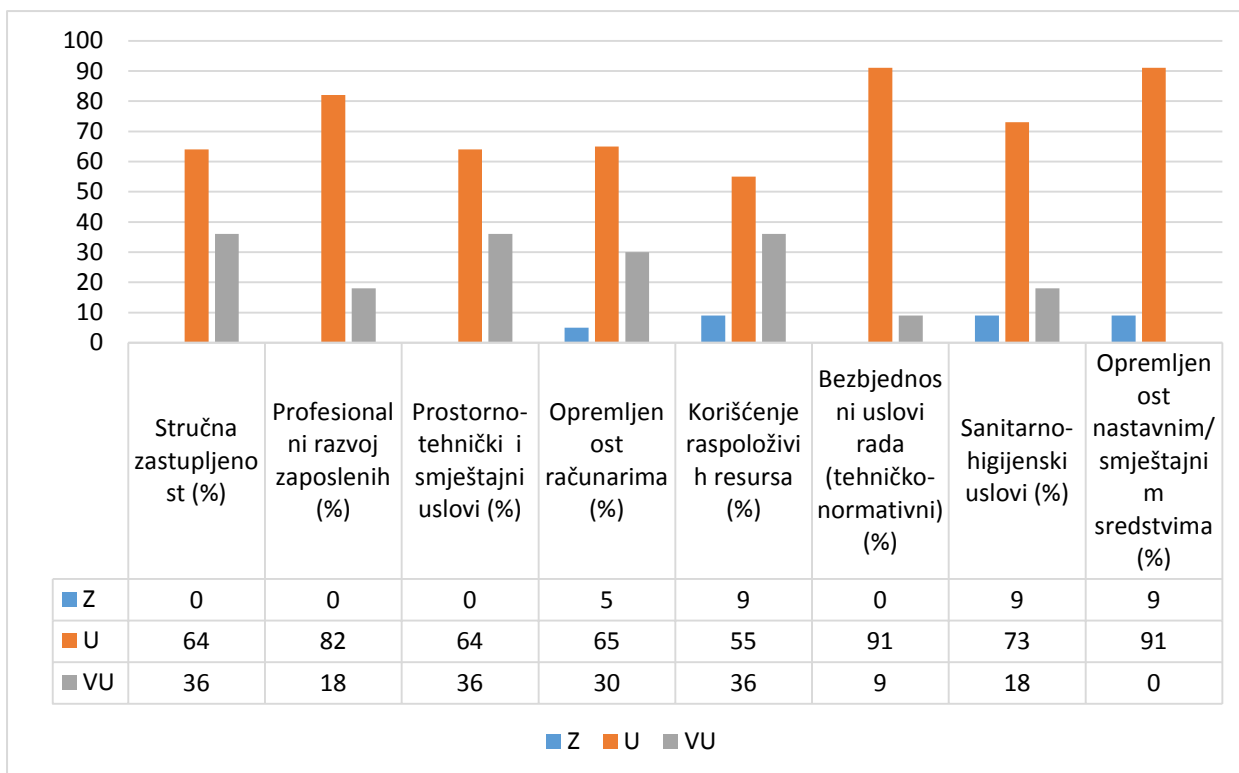
Preporuke:

- Godišnji plan rada škole uraditi, razmatrati i usvojiti na početku školske godine u skladu sa zakonom.
- Rad stručnih organa uskladiti sa Statutom škole, u kontinuitetu planirati aktivnosti svih stručnih organa, voditi redovnu evidenciju realizovanih aktivnosti i analizirati ih.
- Internu evaluaciju sprovođiti u skladu sa uputstvom za evaluaciju. Uraditi Akcioni plan nakon samoevaluacije. Razmatrati na stručnim organima aktivnosti interne evaluacije i druge aktivnosti bitne za unapređivanje kvaliteta procesa nastave/učenja.
- Uraditi plan hospitacija i voditi evidenciju o realizaciji; sačiniti izvještaj o pedagoško-instruktivnom radu direktora, pomoćnika, organizatora nastave i stručnih saradnika.
- Izvještaj o realizaciji pedagoško-instruktivnog rada razmatrati na stručnim organima.

- Uraditi Plan za unapređivanje kvaliteta i razmatrati Izvještaj o realizovanim aktivnostima;
- Inovirati i uskladiti rad Školskog odbora sa rukovodećim i drugim organima škole.
- Konkretizovati vremenske rokove za realizaciju planiranih aktivnosti u programu razvoja škole.
- Uraditi operativni program razvoja škole i periodično razmatrati ostvarenost ciljeva na stručnim organima i Školskom odboru.
- Program razvoja škole uraditi u skladu sa instrukcijama za izradu razvojnog plana.
- Vršiti redovnu kontrolu unosa podataka u odjeljenjske knjige i ostalu dokumentaciju škole.

Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti je: veoma uspješno – dvije škole (18,18%); uspješno – 8 škola (72,72%) i uglavnom uspješno – dvije škole (18,18%). Najbolje je procijenjen indikator Stručna zastupljenost: veoma uspješno 36,36% i uspješno 63,63% (100%), dok je najslabije procijenjeni indikator, isto kao u prošloj godini, Sanitarno higijenski uslovi rada. Ocjenom veoma uspješno nije ocijenjena ni jedna škola, uspješno je ocijenjeno deset škola (90, 09%), jedna škola ima ocjenu nezadovoljava (9%), što ukazuje na neadekvatnu higijenu sanitarnih uređaja koji su veoma bitni za zdravlje učenika.

Prednosti:

- Veći broj škola ima u potpunosti stručno zastupljenu nastavu, što potvrđuju četiri škole sa ocjenom veoma uspješno (36,36%) i sedam škola – uspješno (63,63%).
- Opremljenost većeg broja kabineta i učionica nastavnim sredstvima i didaktičkim materijalom zadovoljava propisane standarde.
- Veći broj škola karakteriše detaljno razrađen plan profesionalnog razvoja zaposlenih.
- Škole posjeduju dobre prostorne uslove i opremljene kabinete za veći broj nastavnih predmeta.
- Informatičke učionice sa osnovnom pratećom opremom i dovoljno računara posjeduje veći broj škola. Imaju raspored po nastavnim oblastima, računari su dostupni učenicima.
- Veći broj škola redovno pribavlja potrebnu dokumentaciju od nadležnih službi (tehničko-normativna akata), tako da se vodi računa o bezbjedonosnim uslovima rada.

Nedostaci:

- Pojedini predmeti nijesu stručno zastupljeni u manjem broju škola, najviše časova matematike, zatim muzičke i likovne kulture, a neznatan broj časova fizike, engleskog i crnogorskog jezika kao nematernjeg.
- U pojedinim školama sala za fizičko vaspitanje nije u funkciji, ili su u njoj nezadovoljavajući uslovi za realizaciju fizičkog vaspitanja.
- Kod manjeg broja škola nedostaju nalazi nadležnih službi (ispravnost vode, sanitarno-higijenski uslovi).
- Kod pojedinih škola ne vodi se uredna evidencija profesionalnog razvoja nastavnika, PRNŠ nije sačinjen na osnovu interne i eksterne evaluacije.
- U manjem broju škola ne postoji plan korišćenja informatičke učionice, učenici nemaju mogućnost korišćenja računara u mjeri koja im je potrebna.

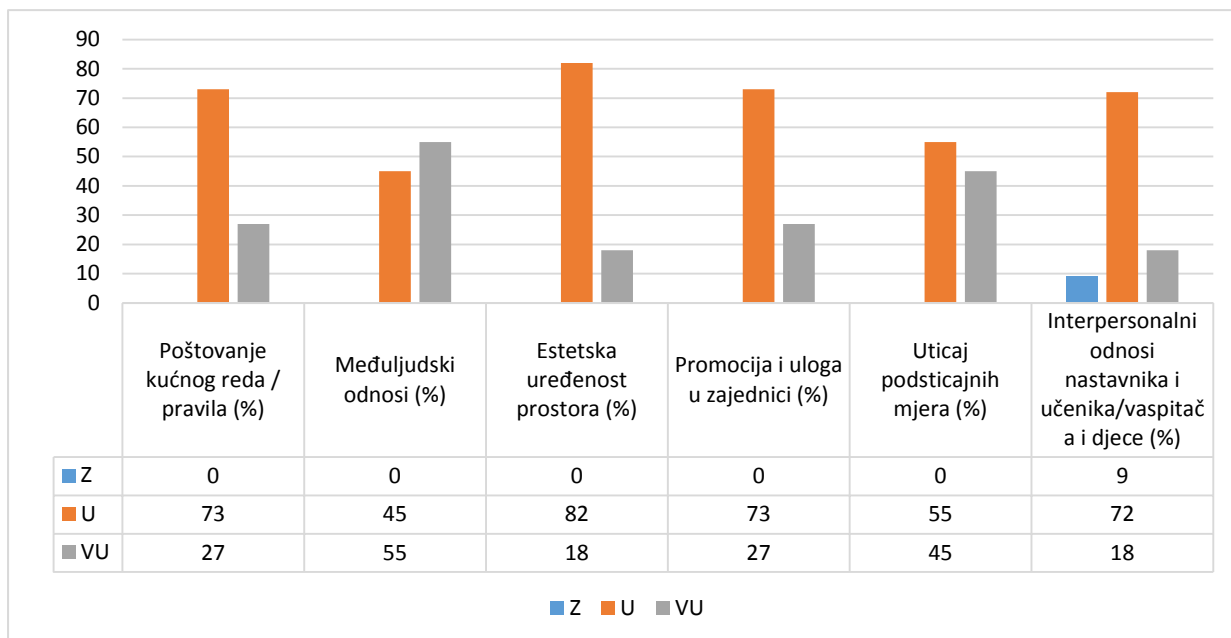
Preporuke:

- U manjem broju škola potrebno je stručno zastupiti nastavu iz matematike.
- Iznaci način da se sala za fizičko vaspitanje opremi i stavi u funkciju; u biblioteci obezbijediti računar i prostor za čitaonicu.
- Podsticati zaposlene da učestvuju u projektima vezanim za unapređivanje kvaliteta nastave. Plan profesionalnog razvoja sačiniti na osnovu interne i eksterne evaluacije škole. Urednije voditi evidenciju o realizaciji PRNŠ-a.
- Poboľšati opremljenost informatičke učionice. U većoj mjeri učenicima omogućiti pristup računarima i internetu.
- Osposobiti sanitarne čvorove koji su nefunkcionlni. Redovno realizovati mjere i aktivnosti za obezbjeđivanje sanitarno-higijenskih uslova i zaštite životne sredine.

Etos škole/ustanove

Etos škole procijenjen je ukupnom ocjenom Veoma uspješno u 36%, Uspješno u 46% i Uglavnom uspješno u 18% posjećenih škola.

Najbolje su procijenjeni sljedeći indikatori: Međuljudski odnosi, veoma uspješno-55% i uspješno-45% i Promocija i uloga u zajednici: veoma uspješno-45,45% i uspješno-54,55%.

Prednosti:

- Usvojeni su i istaknuti na vidnim mjestima Pravilnici o kućnom redu;
- Najveći broj škola ima razvijene instrumente kojima prati poštovanje Kućnog reda. Uglavnom, redovno se prati i evidentira poštovanje utvrđenih pravila;
- Postoji saradnja odjeljenjskih starješina, Odjeljenjskih vijeća, Nastavničkog vijeća, stručnih saradnika, roditelja i uprave u primjeni i praćenju izrečenih vaspitnih mjera;
- U većini škola vladaju skladni odnosi u kolektivu;
- Posvećuje se pažnja uređenju unutrašnjeg prostora i kruga škole. Ambijent djeluje prijatno i saznajno podsticajno za boravak i učenje;
- U većini škola često se organizuju akcije uređenja holova i školskog dvorišta.
- U najvećem broju škola gotovo svi učesnici vaspitno-obrazovnog procesa doprinose oblikovanju i afirmaciji kulturnog identiteta škole u lokalnoj zajednici.

Nedostaci:

- U manjem broju škola ljetopis se ne vodi na odgovarajući način;
- U holovima pojedinih škola, literarni i likovni radovi učenika zastupljeni su u simboličnoj mjeri. Često nijesu tematski i hronološki uređeni;
- U jednom broju škola izložene aplikacije i edukativni materijal je zastario.

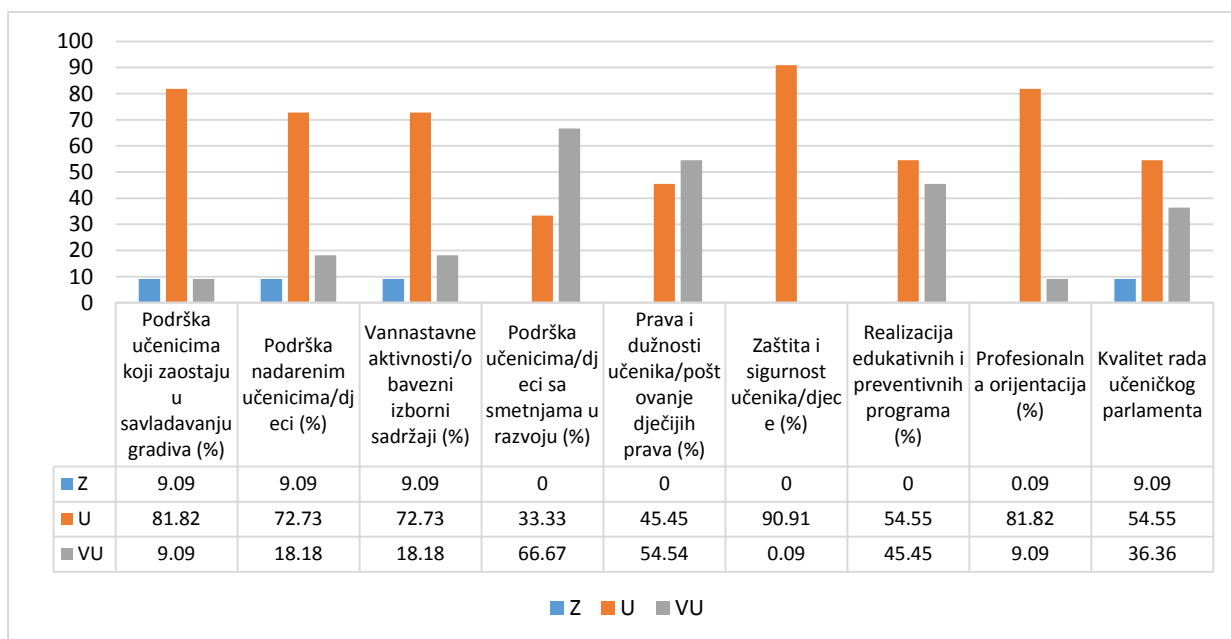
Preporuke:

- Inovirati Pravilnik o kućnom redu i usaglasiti ga sa zakonskim aktima.
- Na časovima odjeljenjske zajednice obrađivati teme u vezi poštovanja kućnog reda i etičkog kodeksa škole.
- Organizovati iz više oblasti obrazovno-vaspitnog rada zajedničke aktivnosti učenika i nastavnika čiji je cilj jačanje osjećanja pripadnosti školi.
- Analizirati razloge kvantitativnih pokazatelja dobijenih anketiranjem učenika i njihovih roditelja u vezi eventualnog omalovažavanja učenika i po potrebi preduzeti odgovarajuće mjere.
- Pedagoško-psihološka služba i odjeljenjske starješine da rade na adekvatnim aktivnostima u cilju unapređivanja odnosa među učenicima.
- Pri uređenju unutrašnjeg prostora škole posvetiti pažnju radovima učenika, iz različitih oblasti, kao i edukativnim, informativnim i obrazovnim sadržajima.
- Nakon procjene estetske uređenosti prostora škole javno pohvaljivati najuspješnije na sajtu škole, i nagrađivati ih.

Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima

Podrška koju ustanova pruža učenicima procijenjena je ukupnom ocjenom Veoma uspješno u 36%, Uspješno u 46% i Uglavnom uspješno u 18% posjećenih škola.

Od devet indikatora, najbolje su procijenjeni sljedeći: Realizacija edukativnih i preventivnih programa: veoma uspješno-55%% i uspješno-45%; Prava i dužnosti učenika i poštovanje dječjih prava: veoma uspješno-55%% i uspješno-45%; od 11 posjećenih škola, u tri škole nije bilo učenika sa rješenjem o usmjeranju, međutim, od preostalih 8 škola, indikator Podrška učenicima sa smetnjama u razvoju procijenjen je: veoma uspješno u 56% i uspješno u 44% škola.

Prednosti:

- U svim školama urađeni su IROP-i za učenike sa rješenjem o usmjeranju. Prilagođavanje IROP-a vrši se blagovremeno. Stručne službe škola sarađuju u kontinuitetu sa

nadležnim institucijama. U najvećem broju škola postoji utvrđeni program koji obuhvata aktivnosti, nosioce istih i dinamiku realizacije. Vodi se uredna evidencija o realizaciji planiranog.

- Učenici su blagovremeno upoznati sa svojim pravima i obavezama kao i sa temeljnim dokumentima o pravima djeteta, uglavnom, kroz časove odjeljenskih zajednica i aktivnost Učeničkog parlamenta.
- U najvećem broju škola realizuju se brojni edukativni i preventivni programi iz različitih oblasti.
- Škole, uglavnom, podržavaju inicijative i aktivnosti učenika koje se tiču kulturnih i sportskih aktivnosti, kao i volontiranja (vršnjačka edukacija, aktivnosti u oblasti ekologije, humanitarni rad, itd.)
- Prijedlozi odjeljenskih zajednica i Učeničkog parlamenta, uglavnom, se razmatraju na sjednicama stručnih organa škola.

Nedostaci:

- Sa organizacijom dopunske nastave ne počinje se uvijek na vrijeme. Evidencija o realizaciji, često je neredovna i nepotpuna;
- Dopunska nastava organizuje se samo iz pojedinih predmeta;
- Dopunska nastava organizuje se, uglavnom, za učenike sa nedovoljnim ocjenama;
- Mnogi stručni aktivni nisu uradili program i plan rada sa nadarenim učenicima;
- U jednom broju škola, dodatna nastava se organizuje neredovno i, uglavnom, kao priprema učenika za takmičenja ili kroz organizaciju slobodnih aktivnosti (sekcije);
- U većini škola nastavnici nemaju formirana portfolija darovitih učenika;
- Škole uglavnom vannastavne aktivnosti organizuju prema sopstvenim mogućnostima, a ne prema interesovanjima učenika;
- U pojedinim školama ne postoji objedinjena evidencija o realizovanim edukativnim projektima i aktivnostima;
- Ima primjera da se profesionalnoj orijentaciji učenika završnih razreda ne poklanja adekvatna pažnja. Česti su slučajevi da se ne vodi uredna evidencija o realizaciji Programa profesionalne orijentacije;
- Analizom rezultata anketa realizovanih u prednadzoru, dolazi se do zaključka da se svi učenici ne osjećaju uvijek sigurno u pojedinim školama, kao i da postoje slučajevi nepovjerenja i omalovažavanja. S obzirom da našim upitnicima nije precizirano da li je riječ o relacijama učenik-učenik ili nastavnik-učenik, ili, pak, da li je u pitanju spoljni faktor (van kruga škole) ne može se dati preciznija procjena u vezi dobijenih rezultata.

Preporuke:

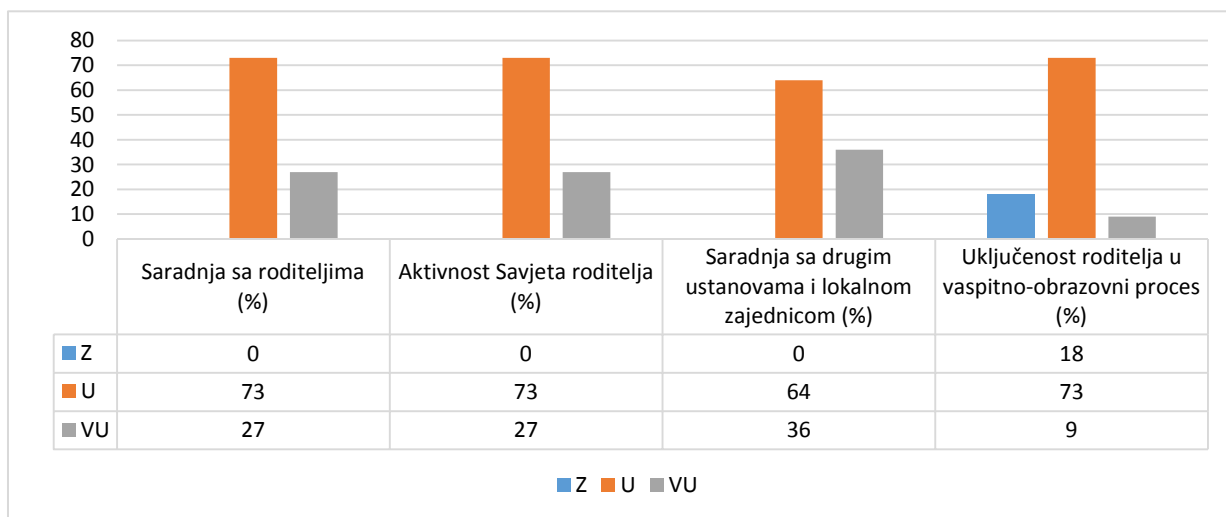
- Dopunsku nastavu organizovati odmah poslije inicijalne provjere znanja.
- Dopunsku nastavu organizovati iz svih predmeta i voditi redovnu i kompletnu evidenciju o realizovanim časovima. Analizirati na stručnim aktivima uticaj ovog vida nastave na poboljšanje postignuća učenika.
- Organizovati dopunsku nastavu, ne samo za učenike sa nedovoljnim ocjenama, nego i za sve učenike koji teže boljem savladavanju nastavnog gradiva.

- Organizovati dodatnu nastavu za sve nadarene učenike, evidentirati časove i analizirati uticaj ovog vida nastave na postignuća učenika.
- Potrebno je da uprava škole kroz samoevaluaciju, dosljedno i kritički na stručnim organima ispita sve slučajeve nepovjerenja i nepoštovanja (nastavnika prema učenicima, i obratno, kao i među samim učenicima), kako bi se obezbijedilo okruženje za nastavu i učenje zasnovano na povjerenju i poštovanju ličnosti učenika.
- Stručna služba škole treba intenzivnije da radi na identifikaciji emocionalnih potreba učenika i eventualnih poteškoća u komunikaciji sa drugim učenicima, nastavnicima, itd.
- Škola treba da analizira razloge visokog procenta neobavještenosti roditelja iskazanim u anketama iz prednadzora, a koji se tiču indikatora “Zaštita i sigurnost učenika”.
- Omogućiti predstavnicima Učeničkog parlamenta učešće u radu stručnih organa škole kada se raspravlja o pitanjima koja su od interesa za učenike.
- Godišnjim planom rada škole obuhvatiti profesionalnu orijentaciju. Napraviti Program rada profesionalne orijentacije, planirati aktivnosti i voditi evidenciju o realizaciji.
- Obezbijediti kontinuiranu podršku učenicima i njihovima roditeljima u pogledu informacija o profesionalnoj orijentaciji (u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje) u cilju kvalitetnijeg izbora zanimanja, odnosno profila škole.
- Voditi portfolio učenika koji pokazuju nadarenost za pojedine predmete, odnosno, vannastavne aktivnosti.
- Na sjednicama Učeničkog parlamenta razmatrati teme koje se tiču uspjeha i vladanja učenika na klasifikacionim periodima, kao i ostvarenim rezultatima na školskim, opštinskim i višim nivoima takmičenja.

Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

Opšta procjena kvaliteta oblasti Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom u najvećem broju škola, tj. u 6 ili 55% ocijenjena je ocjenom uspješno, ocjenom veoma uspješno ocijenjena je u 3 škole ili 27% i ocjenom uglavnom uspješno ocijenjena je u 2 škole ili 18%. Nije bilo škola u kojima je ova oblast ocijenjena ocjenama zadovoljava i ne zadovoljava.

Najbolje procijenjeni indikator je Saradnja sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom- veoma uspješno 36% i uspješno 64%, a najslabije indikator Uključenost roditelja u vaspitno-obrazovni proces- veoma uspješno 9%, uspješno 73% i zadovoljava 18%.

Prednosti:

- Za sve škole Plan saradnje sa roditeljima je sastavni dio Godišnjeg plana rada škole ili pak postoji kao zaseban dokument.
- Većina anketiranih roditelja, u svim školama, slaže se sa tvrdnjom da od škole dobijaju detaljne i redovne informacije o postignućima i ponašanju svoje djece.
- U većini škola, znatan broj anketiranih roditelja se izjasnio da je upoznat sa odlukama i zaključcima Savjeta roditelja.
- Sve škole ostvaruju bogatu i raznovrsnu saradnju sa vaspitno-obrazovnim, kulturnim, zdravstvenim, sportskim i drugim ustanovama.

Nedostaci:

- U manjem broju škola Plan saradnje sa roditeljima nije razrađen i prilagođen potrebama škole.
- Manji procenat anketiranih roditelja se izjasnio da nije upoznat sa radom Savjeta roditelja.
- U većini škola neposredna uključenost roditelja u vaspitno-obrazovni proces je rijetka i nema organizovanog savjetovanja za roditelje, edukativnih radionica, tribina i sličnih oblika komunikacije.

Preporuke:

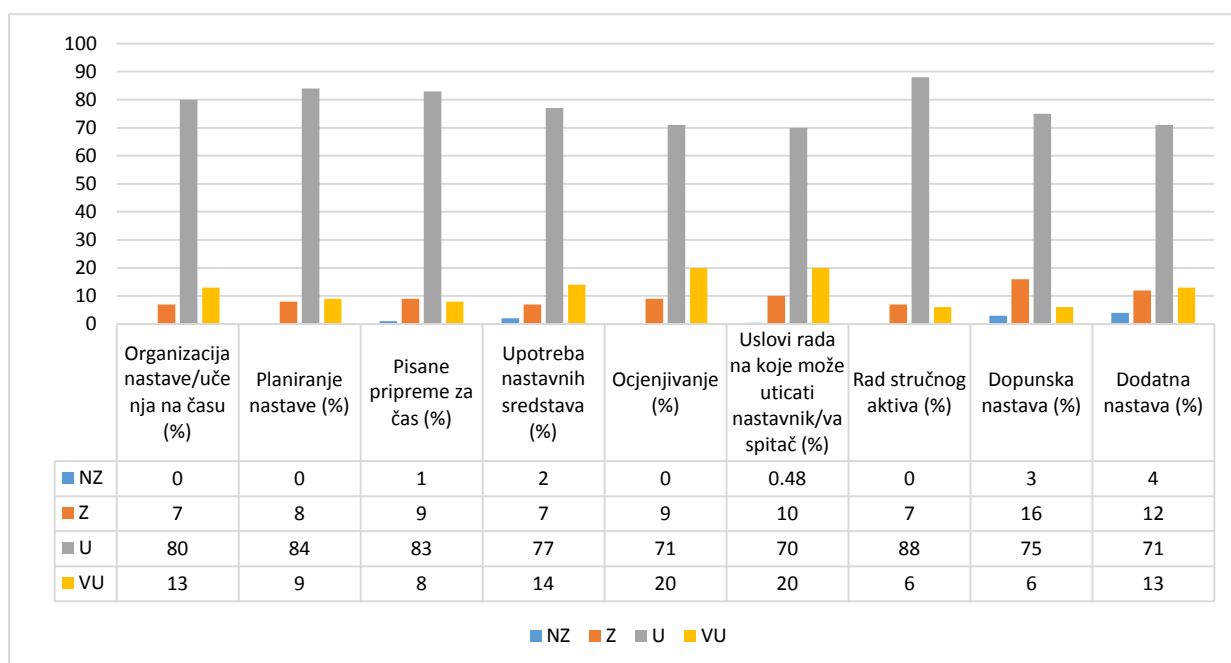
- Plan saradnje sa roditeljima razraditi detaljnije i uskladiti ga sa potrebama škole i roditelja.
- Putem roditeljskih sastanaka, web sajta škole ili oglasne table informisati roditelje o zaključcima i odlukama Savjeta roditelja.
- Sačiniti i realizovati detaljan plan uključivanja roditelja u proces poboljšanja kvaliteta nastave, ne samo kroz tehničko-materijalnu pomoć, već i kroz stručnu pomoć roditelja u nastavnim i vannastavnim aktivnostima.
- Neophodno je poboljšati edukaciju roditelja u vezi sa ciljevima i zahtjevima škole.

Nastava i učenje

Procjena kvaliteta nastave/učenja izvršena je na osnovu 11 izvještaja. U tabelarnom prikazu sumirani su podaci koji su procijenjeni na četiri nivoa: veoma uspješno (VU), uspješno (U), zadovoljava (Z) i nezadovoljava (NZ).

Najbolje procijenjeni indikator sa veoma uspješno (VU) je Ocjenjivanje i uslovi rada na koje može da utice nastavnik.

Najniže procjene imaju indikatori Dopunske i Dodatne nastave 5,74%, odnosno 13,04%. Indikator Dodatna nastava 11,95% procijenjen je na nivou zadovoljava, a 4,36% na nivou nezadovoljava.

Prednosti:

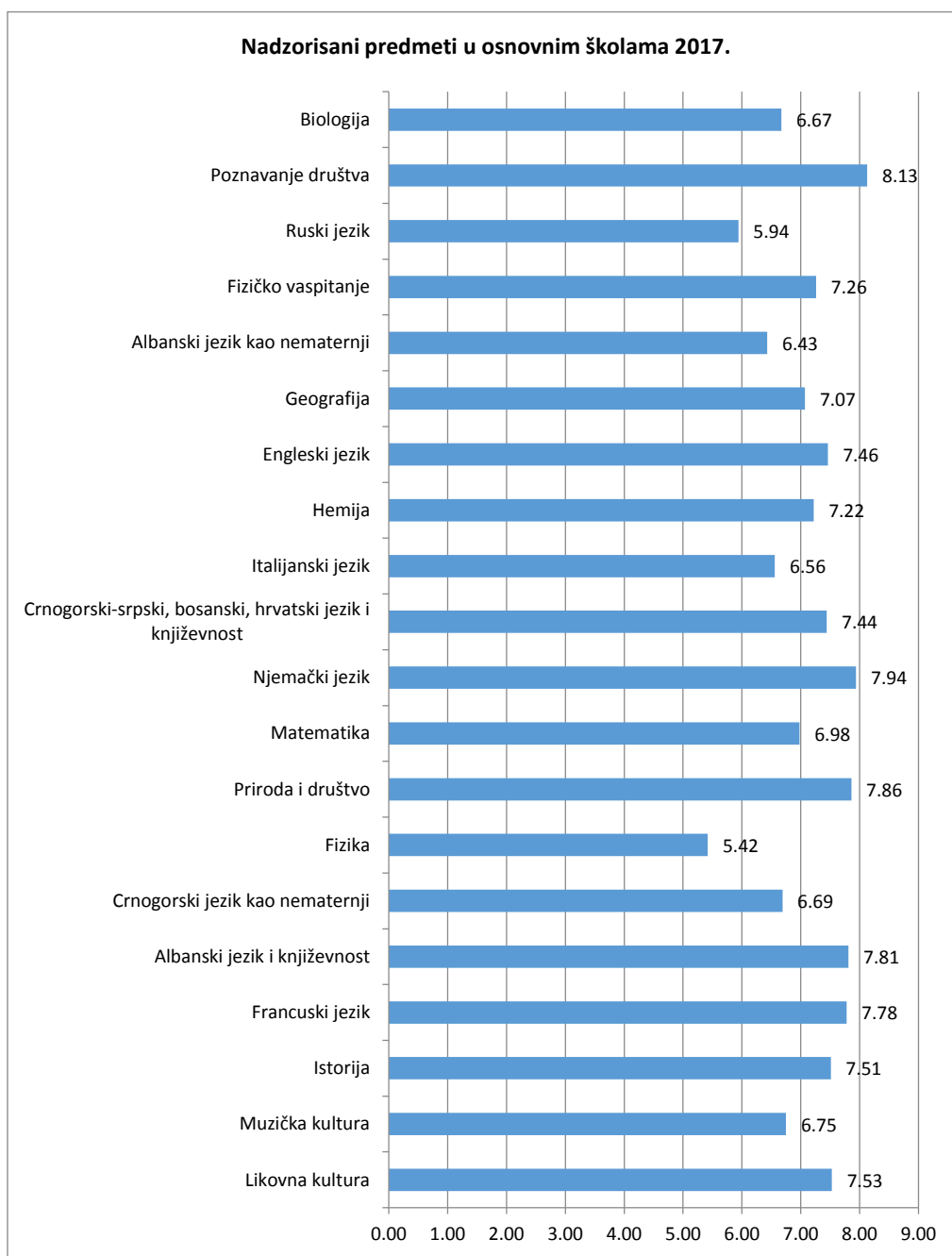
- Nastava se organizuje u skladu sa metodskim principima, oblicima rada i ciljevima učenja
- Godišnji planovi su urađeni na osnovu važećih predmetnih programa
- Pisane pripreme za čas su jasno definisane i osmišljene
- Većina aktiva rade na podizanju efikasnosti u radu.
- Upotreba nastavnih sredstava na koje nastavnik može da utiče je na zavidnom nivou što se ogleda u kreativnoj nastavi.

Nedostaci:

- Dodatna i dopunska nastava se ne planiraju i ne realizuju u dovoljnoj mjeri.
- Na stručnim aktivima pored usvajanja Planova i programa i raspodjele časova nijesu usaglašeni kriterijumi ocjenjivanja.
- Nedovoljna zastupljenost računara u nastavi.
- Nedovoljna analiza učeničkih postignuća u toku godine u sveskama aktiva.
- Nedovoljna motivisanost za školska, opštinska, regionalna i druga takmicjenja.

Preporuke:

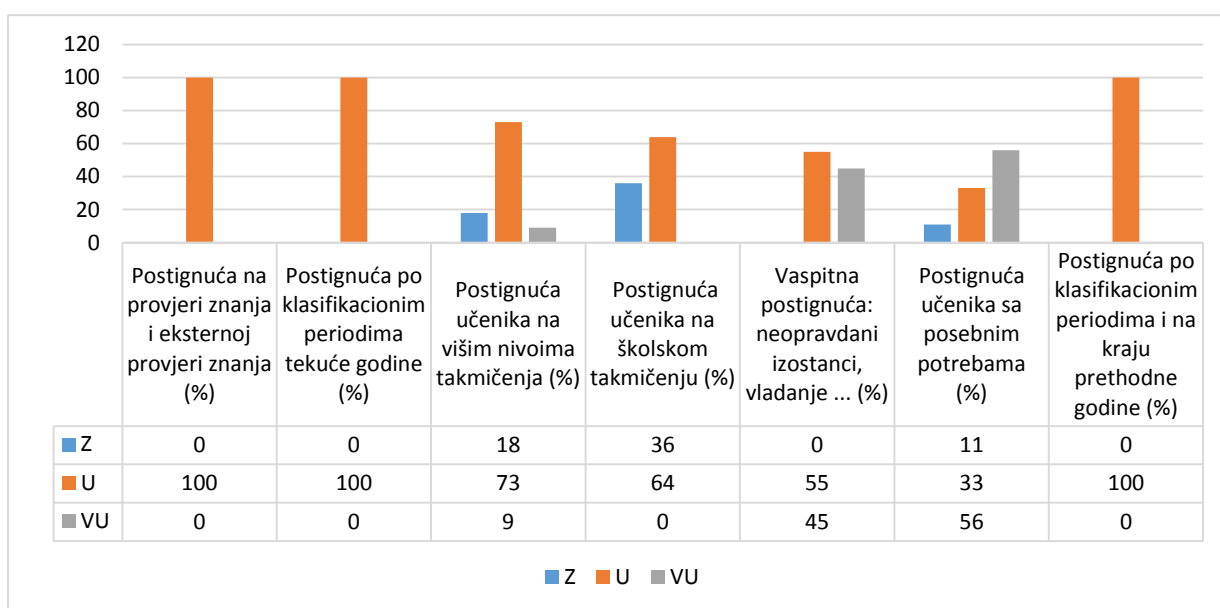
- U nastavi više koristiti računarsku opremu.
- Akcenat postaviti na rad sa darovitim učenicima (priprema učenika za takmičenje) i više pažnje posvetiti učenicima koji teže usvajaju znanja kroz dopunsku nastavu i više ih aktivirati na redovnim časovima.
- Česće primjenjivati aktivno učenje.
- Podsticati misaone aktivnosti učenika.
- Organizovati školska takmičenje iz svih predmeta.
- Posvetiti više pažnje samostalnosti u radu.

Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima

Oblast Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima u najvećem broju škola, tj. u 9 ili u 82% je ocijenjena ocjenom uspješno, a ocjenom uglavnom uspješno 2 škole ili 18%. Nije bilo škola u kojima je ova oblast ocijenjena ocjenama veoma uspješno, zadovoljava i ne zadovoljava.

Najbolje procijenjeni indikator je Vaspitna postignuća- veoma uspješno 45% i uspješno 55%, a najslabije indikator Postignuća učenika na školskom takmičenju- uspješno 64% i zadovoljava 36%. Tri indikatora: Postignuća na provjeri znanja i eksternoj provjeri znanja, Postignuća po klasifikacionim periodima tekuće godine i Postignuća po klasifikacionim periodima i na kraju prethodne godine u svim školama ocijenjena su ocjenom uspješno. Indikator Postignuća učenika sa posebnim potrebama nije ocijenjen u 2 škole - nije bilo učenika sa posebnim potrebama.

Prednosti:

- Postignuća na provjeri znanja i eksternoj provjeri znanja ocijenjena su ocjenom uspješno u svim nadzorisanim školama. Postignuća odgovaraju ciljevima postavljenim na nacionalnom nivou. Skoro u svim školama stručni organi analiziraju i upoređuju postignuća učenika na provjeri znanja i eksterno-internoj provjeri znanja.
- Postignuća po klasifikacionim periodima tekuće godine u svim školama procijenjena su kao uspješna. Srednja ocjena i procenat prelaznosti na nivou škole, po razredima i nastavnim predmetima su uglavnom u blagom porastu na kraju drugog i četvrtog klasifikacionog perioda u odnosu na prvi i treći, tako da su na četvrtom klasifikacionom periodu i najveći.
- Sve škole, shodno svojoj veličini učestvuju na nekom od viših nivoa takmičenja (Državno takmičenje, Olimpijada znanja, opštinska, regionalna i međunarodna takmičenja-konkursi, festivali, smotre, sportska takmičenja).
- Vaspitna postignuća učenika je najbolje ocijenjeni indikator ove oblasti. Uglavnom, u svim školama učenici su pristojni, disciplinovani i poštuju pravila, a broj izostanaka sa nastave, po učeniku, nije imao negativan uticaj na uspješnost obrazovno-vaspitnog procesa.

- U svim školama učenici sa posebnim potrebama su integrirani u redovanu nastavu i rade po individualnom razvojno-obrazovnom programu (IROP).
- Postignuća po klasifikacionim periodima i na kraju prethodne godine procijenjena su kao uspješna u 100% škola.

Nedostaci:

- Iz pojedinih predmeta, zapaženo je na osnovu uporedne analize svih raspoloživih podataka (pismene i usmene ocjene, zapažanja sa časova, rezultati provjere znanja, takmičenja, anketnih odgovora) da je ocjenjivanje subjektivno, te da podaci o postignućima učenika tokom klasifikacionih perioda nijesu dovoljno pouzdani.
- Analiza postignuća po nastavnim predmetima i po klasifikacionim periodima svedena je na minimum ili zanemarena u pojedinim školama. Najslabiji je uspjeh na kraju prvog i trećeg klasifikacionog perioda. Nedostaje analiza uzroka razlike nivoa postignuća po klasifikacionim periodima.
- U znatnom broju škola nedovoljno se radi na razvijanju unutrašnje motivacije učenika za učešće na višim nivoima takmičenja.
- Relativno mali broj učenika je uključen u dodatnu nastavu, rad sekcija i vannastavnih aktivnosti, posebno u prirodnoj grupi predmeta.
- Plasman učenika za više nivoe takmičenja je dosta skroman.
- Indikator Postignuća učenika na školskom takmičenju procijenjen je najslabije od svih indikatora ove oblasti (zadovoljava u 4 (36%) i uspješno u 7 (64%) škola).
- U pojedinim školama školska takmičenja su organizovana za manji broj nastavnih predmeta, a u većini škola su dominantna takmičenja iz oblasti sporta.
- Uporedna analiza obrazovno-vaspitnih postignuća sa prethodnim godinama je u pojedinim školama svedena na minimum, a u većini škola zanemarena.

Preporuke:

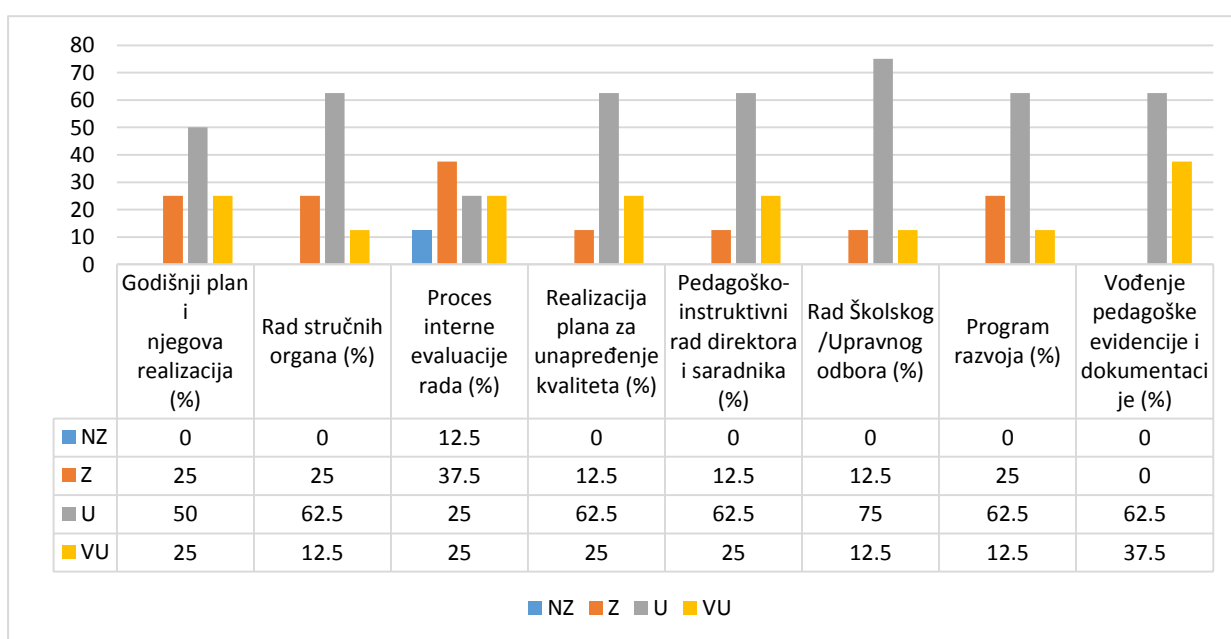
- Uspostaviti objektivniji i transparentniji kriterijum ocjenjivanja, za sve predmete, stalnim praćenjem i blagovremenim preduzimanjem odgovarajućih mjera.
- Analizirati razliku nivoa postignuća po klasifikacionim periodima sa ciljem utvrđivanja uzroka i unaprjeđivanja kvaliteta.
- Razvijati kod učenika unutrašnju motivaciju za učešće u dodatnoj nastavi, radu sekcija i na takmičenjima.
- Unapređivati kvalitet organizacije školskih takmičenja iz svih nastavnih predmeta i oblasti.
- Analizirati postignuća učenika na takmičenjima, na svim nivoima.
- Analizirati nivo obrazovnih postignuća po nastavnim predmetima i raditi uporednu analizu sa postignućima iz prethodnih godina.

Kvalitet rada gimnazija

Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom

Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom/ustanovom u gimnazijama u 2017. godini najčešće je procjenjivan na nivou uspješno (50% četiri škole), dok su na nivou veoma uspješno i zadovoljava procijenjene po dvije škole (25%) sa prosječnim brojem bodova 7,11.

Najbolje procijenjeni indikator je Vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije sa 37,5% na nivou veoma uspješno i 62,5% na nivou uspješno (prosječan broj bodova 8,12). Najslabije procijenjeni indikator je Proces interne evaluacije. Nivo uspješnosti za ovaj indikator kreće se od 25% veoma uspješno i uspješno (po dvije škole), 25% uspješno (dvije škole) 37,5% zadovoljava (tri škole) i ne zadovoljava (jedna škola) 12,5%. Prosječan broj bodova 6,12.

Prednosti:

- Pedagoška evidencija i dokumentacija se uglavnom vodi u skladu sa Pravilnikom o obliku i načinu vođenja pedagoške evidencije i sadržini javnih isprava u školama u papirnoj, a velikim dijelom i u elektronskoj formi. U školama je zadužena osoba za praćenje redovnosti i kvaliteta vođenja pedagoške dokumentacije. Školska dokumentacija daje jasnu sliku o životu i radu škola i omogućava dostupnost i tačnost podataka zainteresovanim subjektima.
- U većem broju programa rada direktora i saradnika jasno i dosljedno je istaknuta njihova pedagoško-instruktivna funkcija. Osim hospitacija koje su u funkciji unapređivanja procesa nastave/učenja, prisutne su aktivnosti na efikasnoj organizaciji rada, praćenju i vrednovanju kvaliteta rada, unapređivanju nivoa obrazovnih i vaspitnih postignuća učenika, motivaciji zaposlenih da se kontinuirano usavršavaju.
- Plan unapređivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada uglavnom je urađen u skladu sa preporukama datim u Izvještaju utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada. Sadrži potrebne elemente, u skladu je sa raspoloživim sredstvima i usmjerava na organizacione

pomake koje treba učiniti. Direktori škola vrši evaluaciju postignuća i o njima informiše stručne organe i Školski odbor.

- Školski odbor je konstituisan u skladu sa zakonom, u većini škola radi po usvojenom Poslovniku o radu i planu i programu koji sadrži nadležnosti predviđene zakonskom regulativom. Aktivnosti Školskog odbora imaju uticaj na pozitivne promjene i unapređivanje svih aspekata rada škole. Zapisnici o njihovom radu sadrže zaključke sa jasno definisanim ciljevima, terminima za realizaciju i nosiocima aktivnosti.

Nedostaci:

- U pojedinim školama nijesu jasne polazne osnove za izradu Godišnjeg plana i programa rada. Plan nije dovoljno usklađen sa mogućnostima škole i Programom razvoja u dijelu definisanja prioriteta ciljeva. Godišnji plan i program rada ne sadrži potrebne elemente predviđene Zakonom o gimnaziji, a neki planovi ne obuhvataju nadležnosti predviđene Statutom. U određenom broju godišnjih planova i programa izvršene su neznatne izmjene u odnosu na prethodne godine i nedostaje mu potrebna aktuelnost, originalnost i razvojna funkcija. U određenom broju škola⁴ nije jasna metodologija praćenja, procjenjivanja, vrednovanja i evidentiranja realizacije Godišnjeg plana i programa rada. Izvještaj o realizaciji Plana sadrži taksativno navedene aktivnosti u školi, ali ne obuhvata osvrt na realizaciju programa Godišnjeg plana i programa rada škole i nije razmatran na Nastavničkom vijeću, Školskom odboru i Savjetu roditelja.
- Planovi i programi rada stručnih organa ne uključuju uvijek predviđene nadležnosti, nijesu prilagođeni specifičnostima škole i nemaju potrebnu originalnost. Stručni organi (posebno odjeljenjska vijeća) analizu raznih stručnih pitanja svode na formalnost i konstataciju stanja bez odgovarajućih mjera za poboljšanje organizacije i kvaliteta rada. Nedovoljno se poklanja pažnja otvorenom dijelu kurikuluma. Realizacija planova ne obuhvata sve planirane aktivnosti i predviđenu vremensku dinamiku.
- Interna evaluacija nije kontinuiran proces ili je formalne prirode. Škole nemaju jasnu metodologiju interne evaluacije koja sadrži potrebne procedure. Izvještaj o realizaciji samoevaluacije ne sadrži analizu efekata realizovanih aktivnosti.
- U većini škola Program razvoja je zamijenjen Razvojnim planom, iako za to nema zakonsko uporište. Program razvoja sadrži misiju, viziju i ciljeve koji su formalne prirode i ne odgovaraju stvarnom stanju i mogućnostima škole i lokalne sredine.

Preporuke:

- Uraditi Godišnji plan i program rada škole u skladu sa Zakonom o gimnaziji, Statutom škole, Programom razvoja, rezultatima eksterne i interne evaluacije. Godišnji plan i program rada škole treba da bude sveobuhvatan pedagoški i administrativni dokument koji će davati sliku cjelokupnog rada škole. Razraditi metodologiju praćenja, procjenjivanja i vrednovanja realizacije Godišnjeg plana i programa rada. Kontinuirano pratiti realizaciju Plana i o tome davati pisane izvještaje koji će rezultirati u završni Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i programa rada škole. Razmatrati izvještaj na sastancima Školskog odbora i stručnih organa.
- Planove i programe rada stručnih organa uraditi u skladu sa datim nadležnostima i specifičnostima škole. Stručna pitanja u vezi sa različitim aspektima rada škole analizirati

⁴ Pojmovi, termini i kvalitativne odrednice su u korelaciji sa Metodologijom za eksternu evaluaciju obrazovno-vaspitnih ustanova, tako da prilikom čitanja treba uzeti u obzir te definisane i standardizovane činjenice.

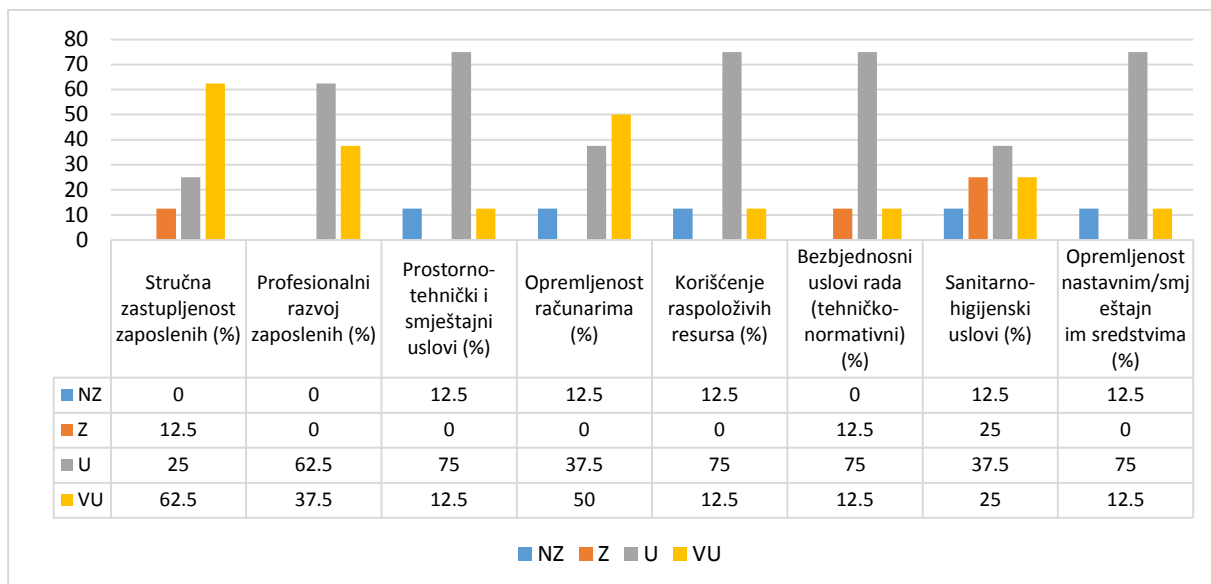
detaljno i davati prijedloge mjera kojima će se unapređivati rad u određenoj oblasti. Zapisnike stručnih organa upotpuniti potrebnim zaključcima u skladu sa njihovim nadležnostima.

- Internu evaluaciju raditi kontinuirano sa jasno definisanom metodologijom rada. Na osnovu interne evaluacije uraditi Plan za unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada škole. Na sjednicama Školskog odbora i stručnih organa razmatrati proces i rezultate interne evaluacije, kao i realizaciju plana za unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada.
- Dokument koji se bavi razvojem škole imenovati u skladu sa zakonom. Program razvoja zasnovati na mogućnostima škole i lokalne sredine sa realno postavljenom vizijom, misijom, ciljevima i prioritetima.

Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove

Opšta procjena postignuća za oblast Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada škole/ustanove kreće se od 25% na nivou veoma uspješno (dvije škole), 50% na nivou uspješno (četiri škole), 12,5% na nivou uglavnom uspješno (jedna škola) i 12,25% na nivou uglavnom zadovoljava (jedna škola). Prosječan broj bodova ključne oblasti je 7,22.

Najbolje procijenjen indikator je Stručna zastupljenost sa 62,5% na nivou veoma uspješno, 25% na nivou uspješno i 12,5% na nivou zadovoljava (prosječan broj bodova je 8), a najslabije je procijenjen indikator Sanitaro-higijenski uslovi sa 25% na nivou veoma uspješno, 37,5% na nivou uspješno, 25% na nivou zadovoljava i 12,5% na nivou ne zadovoljava (prosječan broj bodova je 6,25).

Prednosti:

- Kvalifikaciona struktura i broj nastavnog kadra u većini škola u skladu je sa normativima i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.
- Opremljenost nastavnim sredstvima i pomagalicima omogućava uglavnom kvalitetnu realizaciju nastavnog procesa.

- Školske biblioteke (izuzev jedne) uglavnom raspolažu dovoljnim brojem lektira i potrebnom stručnom literaturom.
- Planovi profesionalnog razvoja nastavnika sadrže ciljeve zasnovane na realnim potrebama škole, kao i metodologiju praćenja njihove ostvarenosti. Izvještaj o o realizaciji plana profesionalnog razvoja nastavnika urađen je u većini škola. U znatnom broju škola nastavnici imaju portfolio o ličnom profesionalnom razvoju.
- Unutrašnji školski prostor pruža dobre mogućnosti za realizaciju obrazovno-vaspitnog procesa.
- Raspoloživi resursi škola (izuzev jedne) u funkciji su nastavnih i vannastavnih aktivnosti.
- U školama se vodi briga o zaštiti i sigurnosti učenika i zaposlenih (potrebna dokumentacija, video-nadzor, preventivni programi i dr.).

Nedostaci:

- U jednoj gimnaziji nedostaci su izraženiji u odnosu na ostale gimnazije.
- U pojedinim školama nestručno je zastupljena nastava matematike, latinskog jezika, psihologije, hemije.
- U jednoj školi opremljenost nastavnim sredstvima ne omogućava kvalitetnu realizaciju nastave, a u pojedinim gimnazijama djelimično je u skladu s potrebnim resursima za realizaciju predmetnih programa.
- Sala za fizičko vaspitanje u tri škole ne ispunjava u potpunosti uslove prema važećim standardima. Jedna škola nema salu za fizičko vaspitanje, pa se nastava realizuje u sportskom objektu te opštine.
- Unutrašnji školski prostorni uslovi u jednoj školi minimalno zadovoljavaju potrebe savremene nastave.
- Školski prostor nije (jedna škola) ili je djelimično prilagođen (tri škole) učenicima sa smetnjama u razvoju.
- Kabineti i učionice u jednoj školi nijesu, a u pojedinim školama su djelimično opremljeni informatičkom tehnologijom za realizaciju obrazovno-vaspitnog rada.
- Škola ne posjeduje pojedine dokumente propisane Zakonom o bezbjednosnim uslovima rada.
- Sanitarno-higijenski uslovi u većini škola nijesu dobri o čemu svjedoče i rezultati anketa za učenike.

Preporuke:

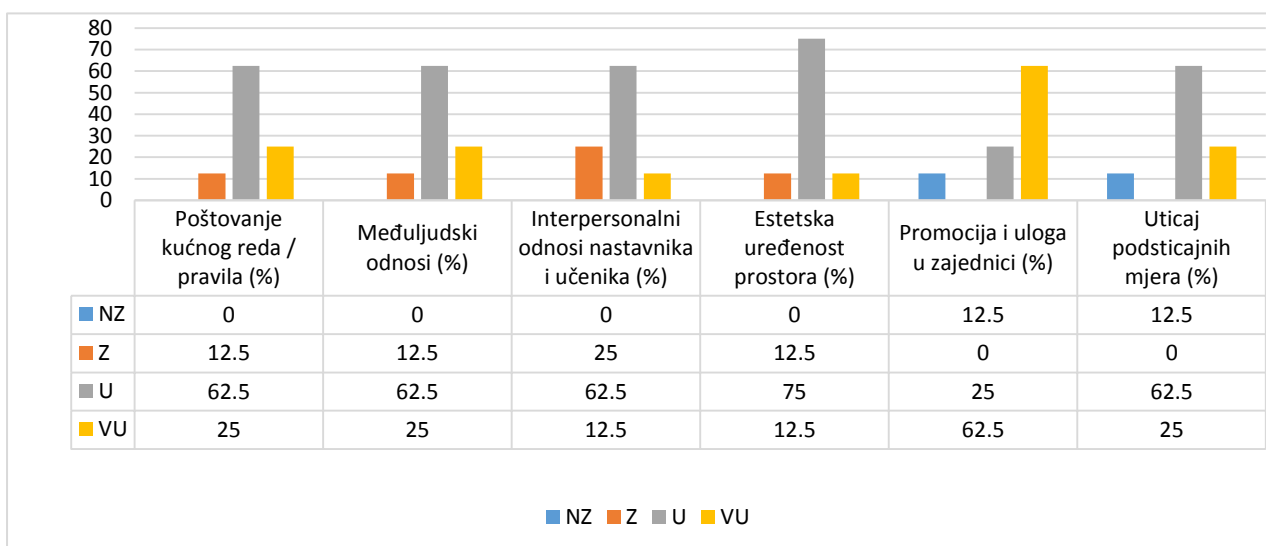
- Nastavu treba stručno zastupiti u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.
- U školama za fizičko vaspitanje obezbijediti uslove za izvođenje nastave u skladu sa standardima za realizaciju Predmetnog programa.
- Nastojati da se škole opreme potrebnim nastavnim sredstvima i pomagalicama u cilju poboljšanja kvaliteta nastave.
- Prilagoditi radni prostor, nastavna sredstva, pomagala i opremu učenicima sa smetnjama u razvoju.

- U skladu sa mogućnostima opremiti odgovarajućom informatičkom opremom učionice i kabinete u kojima ona nedostaje kako bi se zadovoljile potrebe savremene nastave.
- Obezbijediti cjelokupnu dokumentaciju propisanu Zakonom o bezbjednosnim uslovima rada.
- Preduzimati mjere u cilju obezbjeđivanja boljih sanitarno-higijenskih uslova.

Etos škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 12,5% na nivou veoma uspješno (jedna škola), 62,5% na nivou uspješno (pet škola), 12,5% na nivou uglavnom uspješno (jedna škola) i 12,5% na nivou uglavnom zadovoljava (jedna škola). Prosječan broj bodova je 7,26.

Najbolje procijenjen indikator je Promocija i uloga u zajednici (12,5% na nivou ne zadovoljava, 62,5% na nivou uspješno i 12,5% na nivou veoma uspješno), dok je najslabije procijenjen indikator Interpersonalni odnosi nastavnika i učenika (12,5% na nivou zadovoljava, 75% na nivou uspješno i 12,5% na nivou veoma uspješno).

Prednosti:

- Većina škola ima Pravilnik o kućnom redu, koji je postavljen na vidnom mjestu (često na više mjesta). Redovno se organizuje dežurstvo nastavnika i učenika i uredno se vodi Knjiga dežurstva. Evidencija o mjerama koje je škola preduzela u smislu praćenja uticaja izrečenih vaspitnih mjera učenicima, uredno se vodi.
- Rezultati anketa govore da su međuljudski odnosi u većini škola skladni, zasnovani na poštovanju i toleranciji bez predrasuda bilo koje vrste.
- Kultura komunikacije pri prijemu stranaka i roditelja je u skladu sa Pravilnikom o kućnom redu.
- Na osnovu rezultata anketa (učenici, roditelji, nastavnici), i na osnovu razgovora sa stručnim saradnicima i direktorima može se zaključiti da se nastavnici obraćaju učenicima sa uvažavanjem i razumijevanjem, pomažu ih i podstiču.
- Radni prostor za učenike opremljen je estetskim i sazajnim sadržajima, a određeni broj kabineta opremljen je kompjuterima sa internet konekcijom, TV-ima, a ima manji broji

interaktivnih tabli (kabineti informatike, matematike). U holovima i hodnicima nalaze se učenički radovi koji su tematski usklađeni. Škole vode brigu o uređenju i održavanju školskog unutrašnjeg i spoljašnjeg prostora.

- Evidentno je da se u školama većina zaposlenih i znatan broj učenika angažuje u organizovanju i pripremanju Dana škole, maturalnih večeri i drugih brojnih manifestacija važnih za život i rad škole. Pomenuta angažovanja se uredno evidentiraju, u ljetopisima, zidnim novinama, web-sajtovima, školskim listovima, zapisnicima aktiva, zapisnicima o radu sekcija itd. Rezultati rada škola prezentuju se javnosti i putem štampanih i elektronskih medija.
- U većini škola se redovno pohvaljuju pozitivni postupci zaposlenih i učenika, što pokazuje da škola vodi računa o uticaju podsticajnih mjera. Jedan broj škola ima i dosljedno primjenjuje Pravilnik o pohvaljivanju i nagrađivanju zaposlenih za postignute rezultate u radu, kao i Pravilnik o pohvalama, nagradama i vaspitnim mjerama za učenike.

Nedostaci:

- U manjem broju škola Pravilnik o kućnom redu nije postavljen na vidnom mjestu ili je evidencija o njegovom poštovanju nepotpuna.
- Uočeni su slučajevi da se ne vodi uredna pedagoška evidencija o praćenju i unapređivanju kvaliteta odnosa između nastavnika i učenika, kao ni između samih učenika. Okruženje za nastavu i učenje nije u svim školama u potpunosti zasnovano na povjerenju i poštovanju ličnosti učenika.
- Uređenost učionica (kabineta) nije ujednačena i uglavnom zavisi od individualnih sklonosti nastavnika.
- Znatan broj škola nema Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih, a često ni validne i zvanične evidencije o preduzimanju inicijativa u skladu sa Pravilnikom o vrstama zvanja, uslovima, načinu i postupku dodjeljivanja zvanja nastavnika u školi.

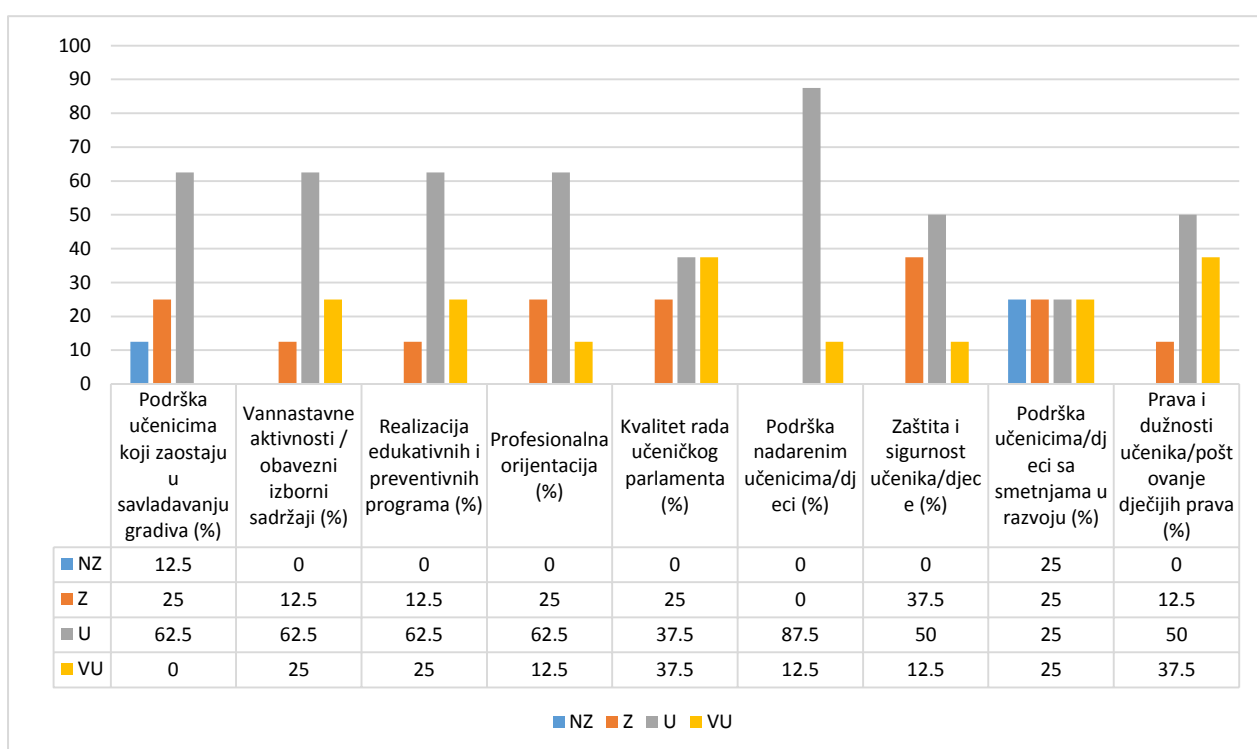
Preporuke:

- Voditi urednu evidenciju o praćenju uticaja izrečenih vaspitnih mjera učenicima.
- Uz učešće svih učesnika obrazovno-vaspitnog procesa, obezbjeđivati sigurno okruženje za nastavu i učenje, zasnovano na povjerenju i poštovanju ličnosti učenika.
- U unutrašnjem prostoru škole isticati edukativne sadržaje, vaspitne poruke, produkte rada učenika, važne informacije za zaposlene, stranke itd. Kontinuirano sprovoditi zajedničke aktivnosti zaposlenih i učenika na održavanju i oplemenjivanju školskog dvorišta.
- Škole treba da djeluju aktivno u lokalnoj sredini i afirmišu pozitivne aktivnosti i postignuća učenika i nastavnika.
- Uraditi Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih sa jasnim kriterijumima. Voditi urednu evidenciju o preduzimanju inicijativa u skladu sa Pravilnikom o vrstama zvanja, uslovima, načinu i postupku dodjeljivanja zvanja nastavnika u školi.

Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima

Opšta procjena kvaliteta ove ključne oblasti kreće se od 12,5% na nivou veoma uspješno (jedna škola), 50% na nivou uspješno (četiri škole), 12,5% na nivou uglavnom uspješno (jedna škola), 12,5% na nivou zadovoljava (jedna škola) i 12,5% na nivou uglavnom zadovoljava (jedna škola). Prosječan broj bodova je 6,83.

Najbolje procijenje indikator je Podrška nadarenim učenicima: 87,5% na nivou uspješno i 12,5% na nivou veoma uspješno. Indikatori Vannastavne aktivnosti/obavezni izborni sadržaji i Realizacija edukativnih i preventivnih programa imaju identične procjene: nivo veoma uspješno 25%, nivo uspješno 62,5% i nivo zadovoljava 12,5%. Indikatori koji su u 37,5% slučajeva procijenjeni na nivou veoma uspješno su Kvalitet rada Učeničkog parlamenta i Prava i dužnosti učenika. Jedini indikatori koji imaju procjenu na nivou ne zadovoljava su Podrška učenicima koji zaostaju u savladavanju gradiva (12,5%) i Podrška učenicima sa smetnjama u razvoju (25%).

Prednosti:

- Dopunska i dodatna nastava se organizuju uglavnom u svim školama.
- U većini škola se sa uspjehom realizuju mnogobrojne vannastavne aktivnosti.
- Učenici su upoznati sa svojim pravima i dužnostima.
- Škole uglavnom rade na prevenciji nedoličnog ponašanja i vode računa o zaštiti učenika od svih vrsta nasilja.
- U većini škola realizuju se edukativni i preventivni programi, organizuju predavanja, radionice i javni časovi na temu bolesti zavisnosti, zaštite od HIV-a, zaštite životne sredine itd.
- Škole uglavnom obezbjeđuju učenicima i roditeljima informacije o nastavku školovanja.
- U svim školama funkcioniše Učenički parlament.

Nedostaci:

- U manjem broju škola dopunskoj nastavi se ne posvećuje dovoljno pažnje, realizacija časova nije redovna, a često izostaje i evidencija o održanim časovima.
- Školska takmičenja se organizuju iz malog broja predmeta.
- Evidencija o realizaciji vannastavnih aktivnosti uglavnom je nepotpuna.
- Analize anketa ukazuju da izvjestan broj učenika smatra da u školi postoje slučajevi omalovažavanja i vrijeđanja.
- U manjem broju škola učenicima nije pružena mogućnost da iskažu mišljenje o radu nastavnika, kao i o drugim bitnim pitanjima za učenike.
- U manjem broju škola evidencija o realizaciji edukativnih i preventivnih programa je nepotpuna.
- Dvije škole nijesu uradile Program profesionalne orijentacije za učenike završnih razreda.

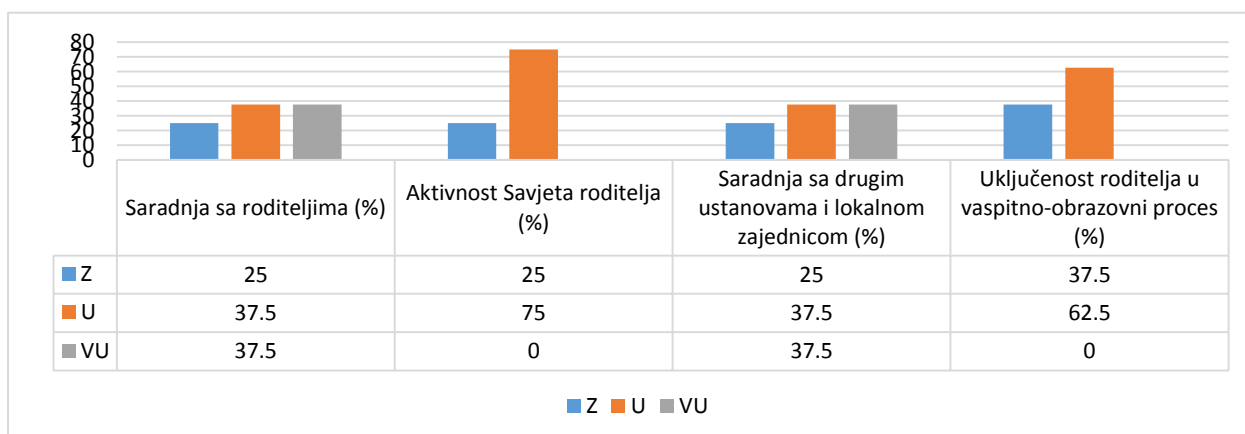
Preporuke:

- Dopunsku nastavu izvoditi redovno, a evidenciju o održanim časovima unaprijediti.
- Školskim takmičenjima obuhvatiti veći broj predmeta.
- Voditi potpuniju i sadržajnu evidenciju o realizaciji vannastavnih aktivnosti u školi.
- Omogućiti učenicima da iskažu mišljenje o radu nastavnika.
- Voditi evidenciju o realizovanim edukativnim i preventivnim programima.
- Osmisliti Program profesionalne orijentacije za učenike završnih razreda.

Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

Opšta procjena kvaliteta ove ključne oblasti kreće se od 25,5% na nivou veoma uspješno (dvije škole), 37,5% na nivou uspješno (tri škole), 12,5% na nivou uglavnom uspješno (jedna škola) i 25% na nivou zadovoljava (dvije škole). Prosječan broj bodova je 6,8.

Najbolje procijenjeni indikatori su Saradnja škole sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom i Saradnja sa roditeljima koji su identično procijenjeni (37,5% na nivou veoma uspješno, 37,5% na nivou uspješno, 25% na nivou zadovoljava), dok je najslabije procijenjen indikator Uključenost roditelja u obrazovno-vaspitni rad (37,5% na nivou zadovoljava, 62,5% na nivou uspješno).

Prednosti:

- U većini škola roditelji su zadovoljni stepenom informisanosti o uspjehu i vladanju učenika.
- Savjet roditelja je konstituisan u skladu sa zakonom.
- Škole uglavnom traže mišljenje i saglasnost Savjeta roditelja o pitanjima iz njegove nadležnosti.
- Većina škola ima uspješnu saradnju sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom.

Nedostaci:

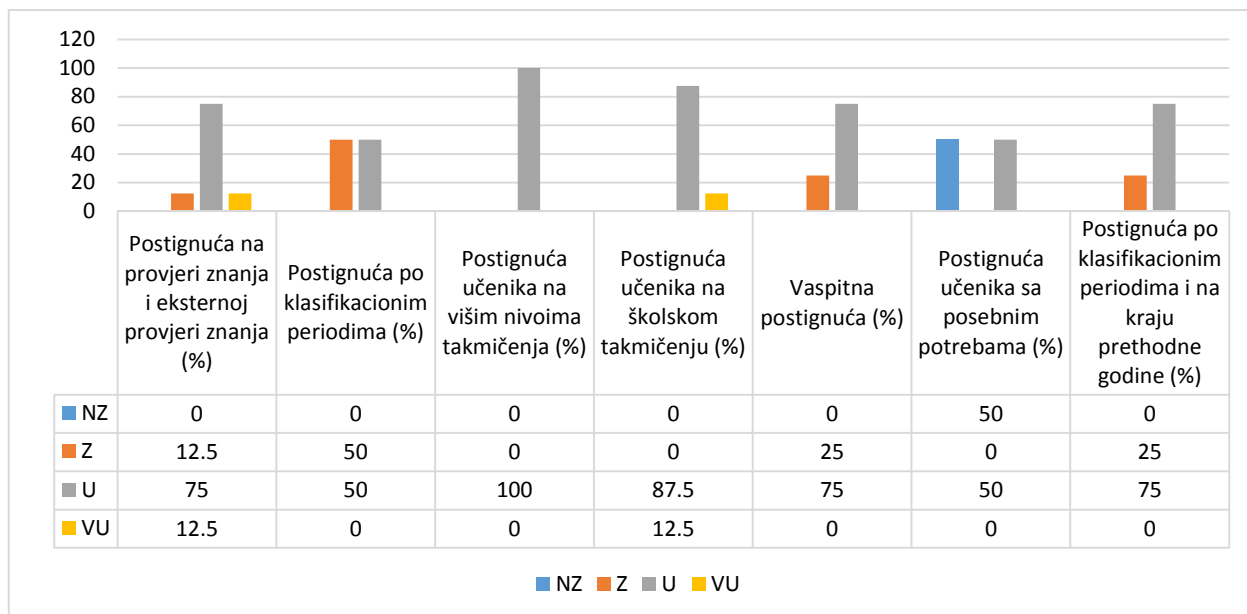
- Većina škola nema adekvatan prostor za prijem roditelja koji pruža potrebnu privatnost za informisanje o postignućima njihove djece.
- U manjem broju škola roditeljski sastanci se ne održavaju po planu i/ili se evidencija o održanim sastancima ne vodi ažurno.
- Značajan broj roditelja, prema anketama, smatra da nije u dovoljnoj mjeri upoznat sa odlukama i zaključcima Savjeta roditelja.
- Uključenost roditelja u obrazovno-vaspitni proces nije na zadovoljavajućem nivou.

Preporuke:

- Obezbijediti odgovarajuću prostoriju kako bi se roditeljima pružila potrebna privatnost za informisanje o postignućima njihove djece.
- Roditeljske sastanke održavati redovno i o njihovoj realizaciji voditi blagovremenu i urednu evidenciju.
- Nastojati da se poboljša informisanost roditelja o odlukama Savjeta roditelja.
- Unaprijediti uključenost roditelja u obrazovno-vaspitni proces putem osmišljenih aktivnosti, savjetovanja, tribina itd.

Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 12,5% na nivou veoma uspješno (jedna škola), 25% na nivou uspješno (dvije škole), 50% na nivou uglavnom uspješno (četiri škole) i 12,5% na nivou zadovoljava (jedna škola). Prosječna ocjena iznosila je 6,81. Najbolje procijenjen indikator je Postignuća učenika na višim nivoima takmičenja (100% na nivou uspješno), dok je najslabije procijenjen indikator Postignuća učenika sa posebnim potrebama (50% na nivou ne zadovoljava i 50% na nivou uspješno).

Prednosti:

- U većini škola stručni organi redovno analiziraju i razmatraju postignuća učenika na eksterno/internim provjerama znanja, a podaci se uredno evidentiraju.
- Na kraju klasifikacionih perioda redovno se predstavljaju i u izvještaju sumiraju brojno stanje, uspjeh učenika, vladanje i izostanci.
- Značajan broj škola ima zapažene rezultate na višim nivoima takmičenja (Državno takmičenje, Olimpijada znanja kao i na ostalim takmičenjima).
- Tokom svake školske godine redovno se održavaju školska takmičenja, kao i takmičenja u okviru vannastavnim aktivnostima učenika.
- U većini škola je ustaljena praksa pohvaljivanja učenika za postignuti uspjeh u školi i na takmičenjima, a najbolji učenici, nosioci diplome "Luča" i učenici generacije se nagrađuju (knjigom, novčanim iznosom). Vaspitna postignuća učenika redovno se prate i analiziraju na odjeljenjskim vijećima i Nastavničkom vijeću. Škole redovno obavještavaju roditelje o utvrđivanju činjenica i prijedloga za izricanje vaspitnih mjera.
- U većini škola koje imaju učenike sa posebnim obrazovnim potrebama radi se po individualnom razvojno-obrazovnom programu (IROP). IROP je blagovremeno i timski urađen. Stručni tim redovno prati njegovo napredovanje i preduzima odgovarajuće aktivnosti, shodno njegovim mogućnostima i interesovanjima.
- U školama se uglavnom redovno sumarno i po predmetima analiziraju postignuća učenika i upoređuju po školskim godinama i klasifikacionim periodima s ciljem stvaranja uslova za povećanje nivoa postignuća učenika. Mali broj učenika upućen je na popravni ispit koji, uglavnom, uspješno polažu. Rijedak je slučaj da neki učenik ponavlja razred.

Nedostaci:

- U pojedinim školama Nastavničko vijeće i drugi stručni organi su razmatrali postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja 2016. godine, ali je izostala kvalitetnija analiza (naročito po predmetima) i prijedlog mjera za poboljšanje uspjeha. Postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja slabija su u odnosu na postignuti uspjeh u Školi.

- Usporedni pokazatelji uglavnom se ne prate na odgovarajući način po opštem uspjehu, predmetima i slično (podaci nijesu sređeni).
- Ima škole (tri) u kojima se školska takmičenja organizuju samo iz nekoliko predmeta ili se uopšte ne organizuju.
- Broj izostanaka po učeniku nije zanemarljiv, pa u izvjesnoj mjeri ometa uspješnu realizaciju obrazovno-vaspitnog rada. Analizom podataka uočava se da se broj neopravdanih izostanaka, kao i broj izrečenih vaspitnih mjera, povećava po klasifikacionim periodima.
- U dvije škole za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama nijesu urađeni Individualni razvojni obrazovni programi (IROP).
- Uvidom u broj učenika sa pozitivnim i nedovoljnim uspjehom po klasifikacionim periodima evidentno je da su postignuća učenika znatno lošija u prva tri klasifikaciona perioda, a da je na kraju školske godine procenat prelaznosti stopostotan.

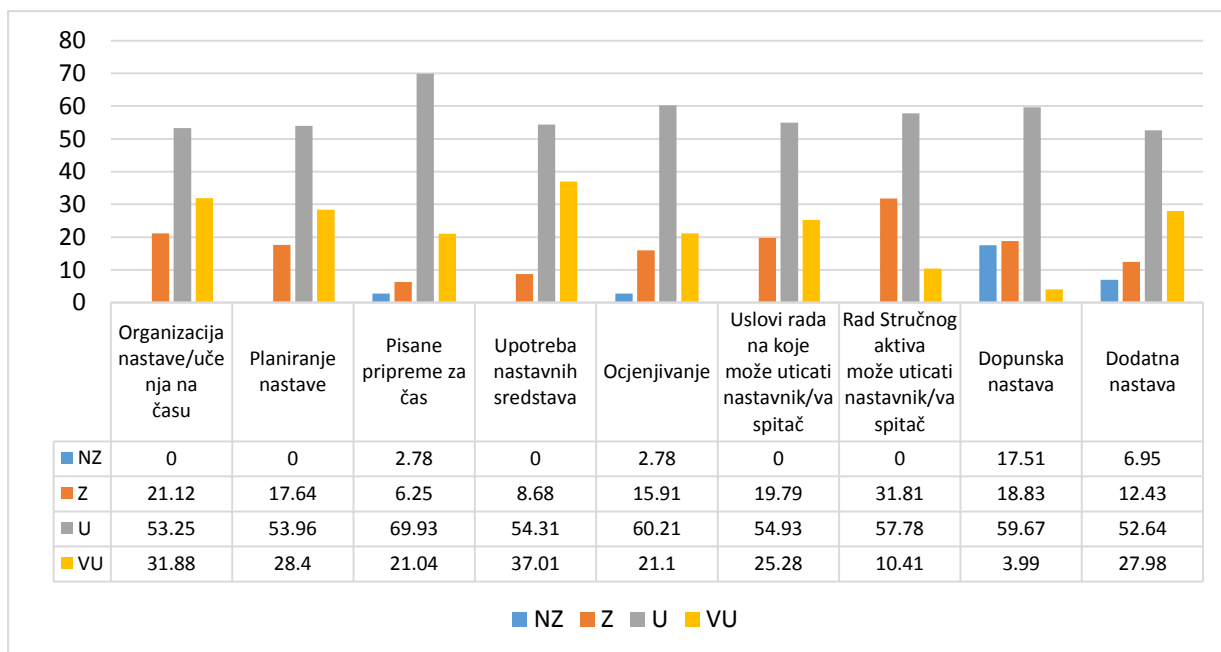
Preporuke:

- Voditi detaljnu uporednu evidenciju učeničkih postignuća na eksternoj provjeri znanja. Na sjednicama stručnih i rukovodećih organa Škole analizirati odstupanja u odnosu na školske ocjene i planirati mjere kojim će se ova odstupanja smanjiti.
- Voditi urednu evidenciju uspješnosti po predmetima na kraju svakog klasifikacionog perioda i redovno analizirati uspjeh po predmetima u odnosu na odgovarajući period prethodne/prethodnih godina.
- Proširiti spisak predmeta iz kojih se organizuju školska takmičenja. Na nastavnim i vannastavnim aktivnostima animirati učenike za prijavljivanje na školska takmičenja. Raditi redovnu analizu uspjeha učenika na takmičenjima iz svakog predmeta i vannastavnih aktivnosti.
- Identifikovati uzroke izostanaka učenika i tražiti rješenja za njihovo smanjenje. Analizirati efekte vaspitnih mjera, kao i pohvala i nagrada.
- Za svakog učenika sa posebnim obrazovnim potrebama blagovremeno izraditi IROP-e po predmetima.
- Neophodna je detaljnija analiza postignuća učenika po predmetima, kao i prijedlog mjera i aktivnosti za poboljšanje uspjeha. Analizirati znatno poboljšanje postignuća učenika na kraju IV klasifikacionog perioda.

Nastava i učenje

Procjena postignuća za ključnu oblast Nastava i učenje je sljedeća: nivoa veoma uspješno 25% (dvije škole), nivo uspješno 50% (četiri škole) i nivo zadovoljava 25% (dvije škole). Prosječna ocjena iznosi 7,12.

Najbolje procijenjeni indikator je Upotreba nastavnih sredstava sa 37,01% na nivou veoma uspješno, 54,31% na nivou uspješno i 8,68% na nivou zadovoljava. Dopunska nastava je najslabije procijenjen indikator gdje se nivo uspješnosti kreće od 3,99% (veoma uspješno), 57,78% (uspješno), 18,83% (zadovoljava) do 17,51% (zadovoljava). Eksterna evaluacija obrazovno-vaspitnog rada u gimnaziji nije obuhvatila pet obaveznih nastavnih predmeta.

Prednosti:

- U većini škola organizacija nastave uključuje različite strategije učenja. Aktivnosti učenika u skladu su sa definisanim ciljevima koji se najavljuju i objašnjavaju pravovremeno i adekvatno. Učenici su motivisani za rad, a aktivnosti na času rezultiraju odgovarajućom povratnom informacijom. Uglavnom se kombinuju raznovrsne metode i oblici rada. Učenici se upućuju na samostalnost u radu i formiranje stavova i zaključaka uz aktiviranje usvojenih znanja. Funkcionalnim pitanjima podstiču se misaone aktivnosti učenika. Na uspješan način koristi se korelacija sa drugim predmetima. Korektna je komunikacija na časovima između nastavnika i učenika, kao i učenika međusobno.
- Godišnji planovi rada nastavnika uglavnom su skladu su predmetnim programima. U znatnom dijelu škola otvoreni dio kurikuluma odgovarajuće je planiran. U određenom broju planova zastupljene su međupredmetne teme.
- Većina nastavnika se redovno priprema za nastavu i ima odgovarajuće pripreme za čas. Pisane pripreme imaju jasnu strukturu sa potrebnim metodičko-didaktičkim elementima.
- Raspoloživa nastavna sredstva i pomagala koriste se redovno u većem broju škola. Većina nastavnika sa učenicima izrađuje raznovrstan didaktički materijal. U nastavi se upotrebljavaju odobreni udžbenici.
- U većem broju škola vrednuju se postignuća učenika u kontinuitetu primjenom raznovrsnih tehnika ocjenjivanja.
- U većini škola prostor za nastavu je prijatan i stimulativan za učenje sa edukativnim panoima koji su nastali kao produkt realizovanih nastavnih ciljeva. U određenom broju škola nastava se realizuje u kabinetima koji su opremljeni odgovarajućim didaktičkim materijalom, stručnom literaturom i informatičkom tehnologijom.

- Dopunska nastava uglavnom se izvodi prema blagovremeno usvojenom planu.
- Dodatna nastava se uglavnom planira i realizuje. Dodatni rad sa učenicima zastupljen je i u vannastavnim aktivnostima. Efekti dodatne nastave uočavaju se i na višim nivoima takmičenja.

Nedostaci:

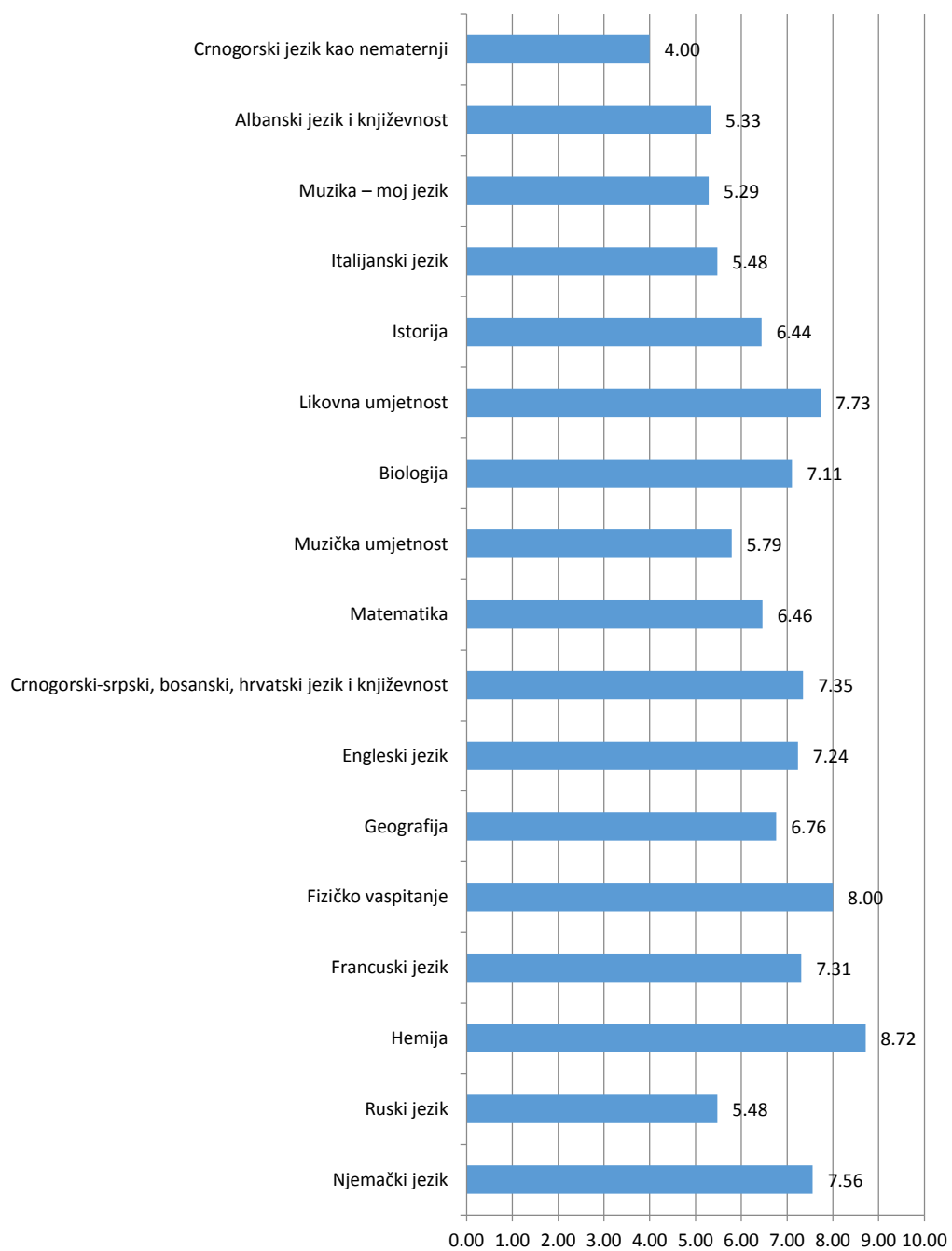
- Na određenom broju časova nastava se realizuje na tradicionalan način primjenom monološke i dijaloške metode u kombinaciji sa frontalnim oblikom rada i izostankom saradničkog učenja.
Organizacija vremena na nekim časovima nije ispoštovana u potpunosti, posebno kod grupnog oblika rada. Na nekim časovima pitanja su usmjerena na reprodukovanje i memorisanje nastavnog sadržaja i nijesu dovoljno iskorišćene mogućnosti za samostalni rad učenika. Nastavne tehnike za razvoj kritičkog mišljenja ne koriste se u dovoljnoj mjeri. U sporadičnim slučajevima pedagoška klima ne omogućava optimalnu radnu atmosferu na času.
- Manji broj nastavnika ne usklađuje godišnje planove rada sa predmetnim programom. U određenom broju godišnjih planova izostaju ciljevi koji se odnose na specifičnosti lokalne sredine. Osvrt na realizaciju nije sastavni dio znatnog broja godišnjih planova rada.
- Aktivnosti učenika u pisanim pripremama pojedinih nastavnika nijesu jasno precizirane i ne uočava se u dovoljnoj mjeri cilj učenja-metoda učenja. Određeni broj nastavnika ne daje osvrt na realizaciju pisanih priprema.
- Određeni broj škola raspolaže skromnim fondom nastavnih sredstava i pomagala. Veći broj učionica nije opremljen IK tehnologijom niti se koristi na časovima u dovoljnoj mjeri.
- Manji broj nastavnika ne posjeduje lične bilježnice za evidenciju učenčkih postignuća. Evidencija ocjena u odjeljenjskim knjigama (posebno za prvi klasifikacioni period nije blagovremena). Kriterijumi ocjenjivanja uglavnom nijesu utvrđeni na nivou aktiva.
- Jedna škola nema salu za fizičko vaspitanje, pa se nastava realizuje u opštinskoj sportskoj dvorani. U pojedinim učionicama prostor za nastavu ne ispunjava u potpunosti sazajne i informativne zahtjeve. U određenom broju škola (za pojedine predmete) nijesu obezbijeđeni kabineti i specijalizovane učionice.
- Planovima stručnog aktiva nijesu obuhvaćene sve aktivnosti iz njihove nadležnosti predviđene Statutom škole. Zapisnici se vode formalno.
- U manjem broju škola dopunska nastava se ne izvodi ili izvodi povremeno, uglavnom bez odgovarajuće evidencije.
- Škole ne vode uvijek sistematično evidenciju o realizaciji dodatne nastave.

Preporuke:

- U organizaciji nastave razvijati različite strategije učenja koje će aktivirati veći broj učenika i podsticati interaktivnost u procesu nastave. U nastavi Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti više zastupiti neumjetničke tekstove iz različitih oblasti. Racionalno koristiti raspoloživo vrijeme na časovima. Na časovima kreirati pedagošku klimu kojom će se postizati optimalna radna atmosfera.

- Godišnje planove rada u potpunosti uskladiti sa predmetnim programima. U planovima jasno istaknuti ciljeve otvorenog dijela kurikuluma. Redovno davati osvrt na realizaciju.
- Poboľjšati kvalitet pisanih priprema u pogledu strukture i procedure rada, posebno vodeći računa o aktivnostima učenika. Redovno davati osvrt na realizaciju pisane pripreme sa odgovarajućim dopunama i korekcija.
- Opremiti učionice IK tehnologijom, kao i drugim nastavnim sredstvima i pomagalicama i povećati stepen njihovog korišćenja u realizaciji nastavnog procesa.
- Svi nastavnici treba u kontinuitetu da prate, vrednuju i evidentiraju postignuća učenika. Kriterijumi ocjenjivanja treba da se utvrde na nivou aktiva.
- Veću pažnju posvetiti uređenju učionica/kabineta i zajedno sa učenicima izrađivati različiti edukativni materijal. Obezbijediti bolje uslove za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja.
- Rad stručnih aktiva usmjeriti ka profesionalnom razvoju nastavnika (uzajamne hospitacije, ogledni časovi, iskustva sa seminara, stručna predavanja), kvalitetnijoj analizi postignuća učenika sa mjerama za njihovo unapređenje. Zapisnike o radu voditi sadržajno sa definisanim zaključcima.
- Dopunsku nastavu izvoditi redovno. Voditi urednu evidenciju o njenoj realizaciji i na sjednicama stručnih organa analizirati njene efekte.
- Povećati stepen realizacije dodatne nastave. Voditi redovno i sistematično evidenciju o dodatnoj nastavi.

Nadzorisani predmeti u gimnazijama 2017.

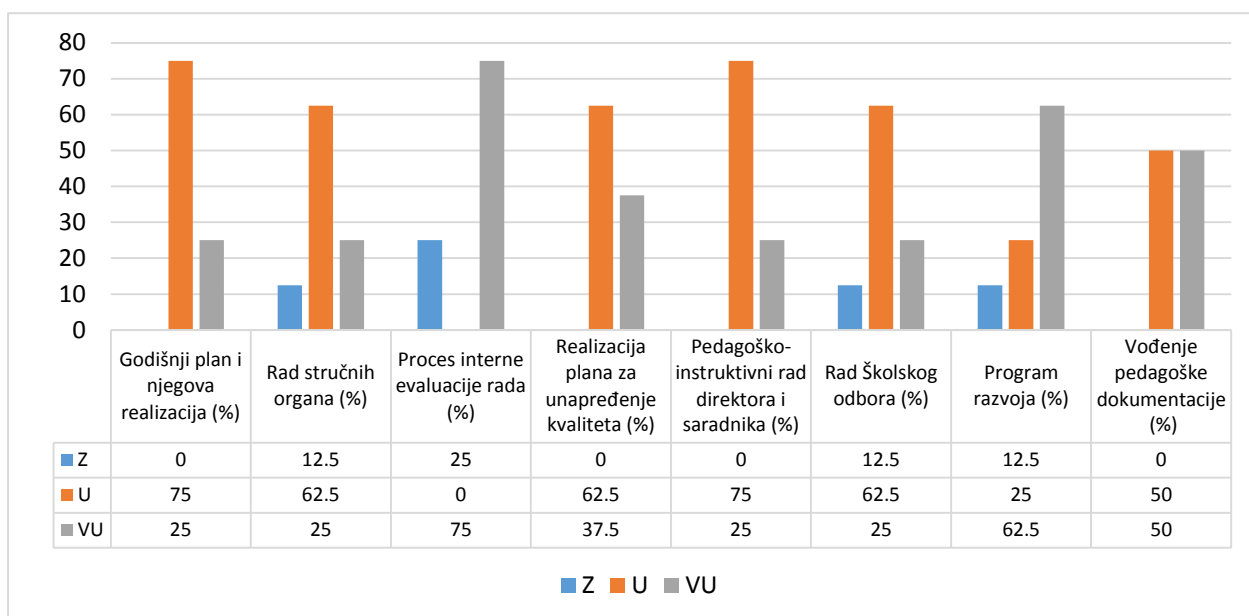
Kvalitet rada srednjih stručnih škola

Analizom je obuhvaćeno osam srednjih stručnih škola i jedna srednja umjetnička škola, u kojima je nadzor izvršen tokom 2017. godine. Podaci u tabelama odnose se na osam srednjih stručnih škola.

Upravljanje i rukovođenje školom

Sve škole su ocijenjene u rasponu od uglavnom uspješno do veoma uspješno. Procjena ove ključne oblasti kreće se od 5,63 do 9,75.

Najbolje procijenjen indikator je Vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije sa 50% na nivou veoma uspješno i 50% na nivou uspješno (srednja ocjena 8,38), dok je najslabije procijenjen rad Školskog odbora sa 12,50% na nivou zadovoljava, 25% na nivou uspješno i 62,50% na nivou veoma uspješno (srednja ocjena 7,38).

Prednosti:

- Najbolje ocijenjeni indikator je Vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije. Prepoznaje se kvalitetno, uredno i blagovremeno vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije, u skladu sa zakonskim propisima. Evidencija se većinom vodi u elektronskom obliku.
- Godišnji program rada sačinjen je u skladu sa zakonom, sadrži sve neophodne elemente, inovativan je i konkretan. Usklađen je sa specifičnostima škole. Predstavlja kvalitetan pedagoški i administrativni dokument.
- Stručni organi škole rade u skladu sa svojim nadležnostima i svojim planovima rada. Stručni organi uvode inovacije u svoj rad, u cilju poboljšanja komunikacije na relaciji stručni organi-rukovodstvo škole. Daju konkretne prijedloge i preduzimaju odgovarajuće aktivnosti za osavremenjavanje obrazovno-vaspitnog rada.

- Proces interne evaluacije rada realizuje po utvrđenim kriterijumima, planski i redovno. Aktivnostima koordinira Odbor (Tim) za kvalitet, a u rad je uključen veći dio kolektiva. Na osnovu rezultata interne evaluacije donosi se Strategija interne evaluacije za naredni period.
- Program razvoja zasniva se na analizi postojećeg stanja i prepoznavanja: infrastrukturnih potreba škola, upisne politike, kvaliteta nastave i učenja, internog obezbjeđivanja kvaliteta, profesionalnog razvoja nastavnika, afirmaciji rada stručnih organa, saradnji sa roditeljima i lokalnom zajednicom, postignućima učenika, podrškom koju škole pružaju učenicima. Definisani ciljevi su jasni i mjerljivi za evaluaciju i neposredno praćenje.

Nedostaci:

- Najslabije procijenjen indikator je Rad Školskog / Upravnog odbora. U većini škola Program rada Školskog odbora nije precizno definisan, a zapisnici sa sjednica su formalnog karaktera. Školski odbor na sjednicama ne razmatra sva pitanja iz svoje nadležnosti.
- Godišnji program rada u manjem broju škola usvaja se mimo propisane procedure i ne sadrži sve neophodne elemente.
- Škole formalno pristupaju izradi planova rada stručnih aktiva, hospitacija, dopunske i dodatne nastave.
- Na osnovu zapisnika sa sjednica stručnih organa se vidi da nijesu razmatrani izvještaji o samoevaluaciji i pedagoško instruktivnom radu direktora škole. Stručni organi rijetko pripremaju Izvještaj o hospitacijama i ne razmatraju ovo pitanje.
- Realizacija aktivnosti iz Plana za unapređenje kvaliteta rada svodi se uglavnom na poboljšanje administrativno-tehničkih kapaciteta. Izvještaj o realizaciji ne sadrži kvalitetnu analizu ostvarenosti rezultata, odnosno ne pokazuje koji su konkretni efekti implementacija akcionog plana.

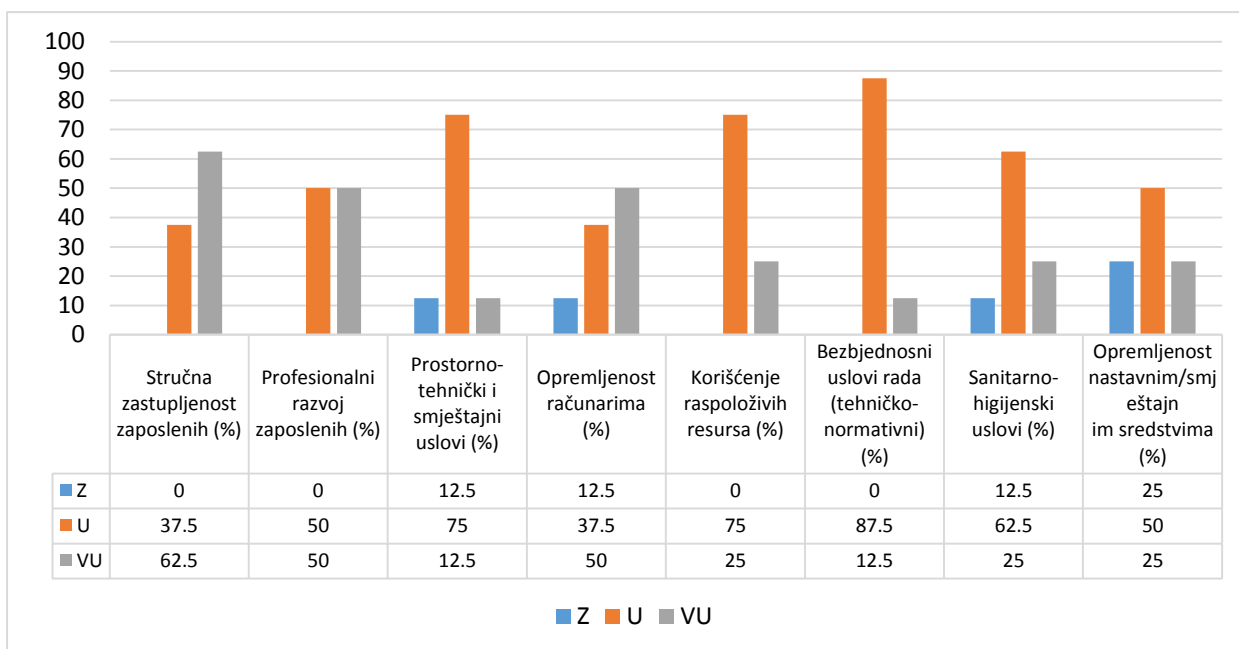
Preporuke:

- Godišnji program rada usvajati poštujući propisanu proceduru. U GPRS uvrstiti planove i programe sa potrebnim elementima, tako da predstavlja okvir cjelokupnih djelatnosti koje će škola realizovati u toku školske godine, polazeći od Programa razvoja škole.
- Na sjednicama stručnih organa suštinski razmatrati kako planiranje, tako i realizaciju planova rada, hospitacije, dopunske i dodatne nastave. Takođe, potrebno je na sjednicama stručnih organa razmatrati izvještaje o internoj evaluaciji i pedagoško-instruktivnom radu direktora i saradnika.
- Izvještaj o realizaciji plana za unapređivanje kvaliteta rada osim kvantitativnih podataka treba da sadrži i analizu efekata implementacije.

Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove

Procjena ove ključne oblasti kreće se od 7,00 do 8,63, odnosno na nivou uspješno i veoma uspješno.

Najbolje procijenjen indikator je Stručna zastupljenost sa 100% na nivou veoma uspješno i uspješno i srednjom ocjenom 8,63, dok su najslabije procijenjeni indikatori Sanitarно-higijenski uslovi sa 25% na nivou veoma uspješno, 62,50% na nivou uspješno i 12,50% na nivou zadovoljava. Srednja ocjena iznosila je 7,00 i Opremljenost nastavnim/smještajnim sredstvima sa 25% na nivou veoma uspješno, 50% na nivou uspješno i 25% na nivou zadovoljava, kao i sa srednjom ocjenom 7,00.

Prednosti:

- U okviru najbolje ocijenjenog indikatora Stručna zastupljenost zaposlenih, uočava se da je kvalifikaciona struktura i broj nastavnog kadra u većini škola u skladu sa propisanim nastavnim planom i programom i Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta.
- Plan i program profesionalnog razvoja nastavnika sadrži aktivnosti, ciljne grupe, vrijeme realizacije, odgovorne osobe i indikatore i usklađen je sa realnim potrebama. Vodi se uredna evidencija realizovanih aktivnosti. Izvještavanje o realizovanim aktivnostima je redovno, škole vode sistematičnu evidenciju o učešću nastavnika na seminarima, kongresima, radnim grupama i realizovanim studijskim putovanjima.
- Škole uglavnom imaju didaktičke softvere za realizaciju nastave određenih predmeta.
- Opremljenost računarima i pratećom opremom u skoro svim školama zadovoljava potrebe savremene nastave.
- Većina škola obezbjeđuje resurse u funkciji realizacije savremenih tendencija nastavnog procesa.
- Gotovo sve škole posjeduju neophodnu dokumentaciju u skladu sa propisima. Vodi se briga o zaštiti i sigurnosti učenika i zaposlenih.

Nedostaci:

- Školski prostor nije u potpunosti prilagođen potrebama učenika sa posebnim obrazovnim potrebama.

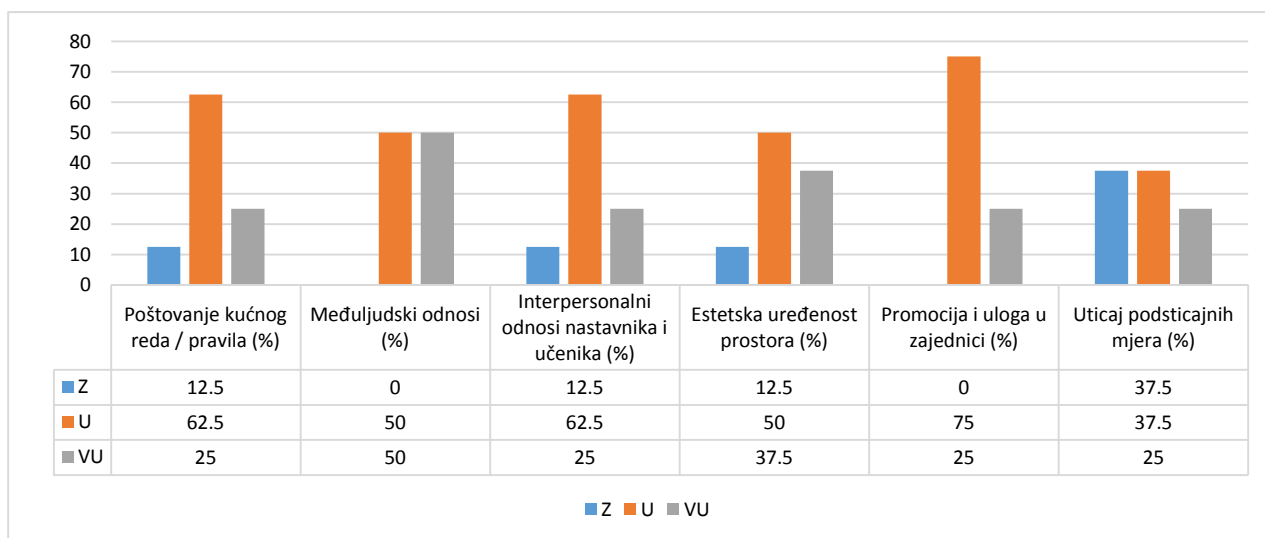
- Školske prostorije ne ispunjavaju sve pedagoške standarde zbog dotrajalosti objekata, nedostatka nastavnih pomagala, loše opremljenosti kabineta ili nedovoljnih prostornih kapaciteta.
- Kod indikatora Sanitarno-higijenski uslovi najveći problem je u lošoj higijeni toaleta.
- Informatička učionica se koristi uglavnom za izvođenje nastave informatike. Nije uvijek istaknut raspored za korišćenje informatičke učionice za potrebe drugih predmeta.
- U svesci dežurstva ne vodi se uvijek detaljna evidencija o dnevnim događanjima koji se odnose na zaštitu i bezbjednost učenika.

Preporuke:

- Školski prostor, nastavna sredstva, pomagala i opremu prilagoditi učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama.
- Više pažnje posvetiti opremanju školskih prostorija (učionice za izvođenje nastave iz opšteobrazovnih predmeta, fiskulturna sala i sl.).
- Informatičke učionice koristiti i za izvođenje nastave drugih predmeta, prema utvrđenom rasporedu. Omogućiti nesmetano korišćenje računara i pristup interneta učenicima.
- Redovno voditi evidenciju o dnevnim događanjima koji se odnose na zaštitu i bezbjednost učenika.
- Poboľjšati postojeće sanitarno-higijenske uslove.

Etos škole/ustanove

Opšta procjena ove ključne oblasti kreće se od 7,13 do 8,13, odnosno na nivou uspješno. Najbolje procijenjen indikator je Međuljudski odnosi i to sa 50% na nivou uspješno i 50% na nivou veoma uspješno i srednjom ocjenom 8,13, dok je najslabije procijenjen Interpersonalni odnosi nastavnika i učenika sa 12,50% na nivou zadovoljava, 62,50% na nivou uspješno i 25% na nivou veoma uspješno, i sa srednjom ocjenom 7,13.

Prednosti:

- Međuljudski odnosi u većini zasnovani su na saradnji, partnerstvu, poštovanju, uvažavanju, toleranciji i bez predrasuda bilo koje vrste.
- U školama se vodi briga o uređenju i održavanju školskog prostora. Zaposleni i učenici zajednički brinu o uređenju enterijera i eksterijera škole.
- Brojne činjenice ukazuju na to da napor koji se ulaže na promovisanje uloge škole u zajednici ima vidljivih rezultata.
- Škole redovno pohvaljuju i nagrađuju zaposlene, u skladu sa svojim mogućnostima.

Nedostaci:

- U školama su uočeni pojedinačni slučajevi omalovažavanja i nepoštovanja nastavnika prema učenicima.
- Instrumenti kojima se prati poštovanje pravila ponašanja propisnih Kućnim redom i organizacije nastave, u nekim školama nijesu dovoljno razvijeni.
- U školama u kojima izostaju učenički radovi i drugi edukativni materijal prostor ne djeluje dovoljno podsticajno za nastavu i učenje.
- U jednoj školi Ljetopis se ne vodi na odgovarajući način, odnosno u nedovoljnoj mjeri se prate školska dešavanja.

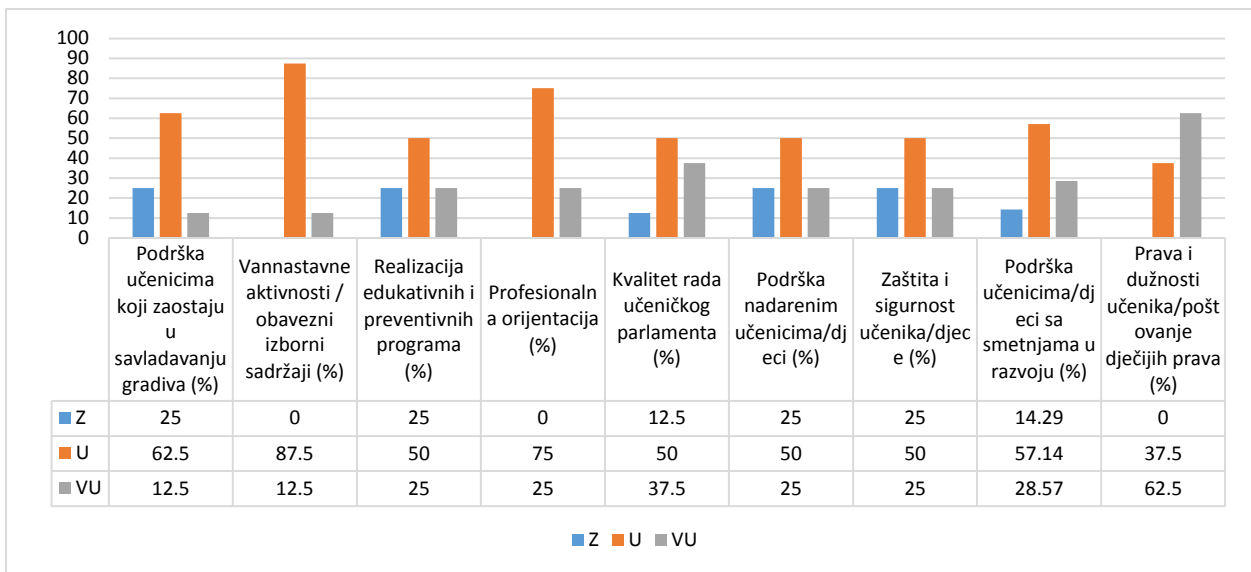
Preporuke:

- Identifikovati uzroke neodgovarajuće komunikacije između nastavnika i učenika, unaprijediti pedagoški rad nastavnika u cilju poboljšanja interpersonalnih odnosa.
- Unaprijediti instrumente praćenja poštovanja pravila Kućnog reda i organizacije nastave.
- Holove škola, kao i druge prostorije u kojima borave učenici, oplemeniti edukativnim materijalom, učeničkim radovima, panoima i posterima informativnog i edukativnog karaktera, kako bi se kreiralo podsticajno okruženje.

Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima/cama

Opšta procjena ove ključne oblasti kreće se od 6,50 do 8,38, odnosno na nivou uspješno.

Najbolje procijenjeni indikatori su Prava i dužnosti učenika/poštovanje dječijih prava (sa 37,50% na nivou uspješno i 62,50% na nivou veoma uspješno; srednja ocjena 8,38) i Profesionalna orijentacija (sa 75% na nivou uspješno i 25% na nivou veoma uspješno; srednja ocjena 8,38). Indikator Podrška učenicima koji zaostaju u savladavanju nastavnog gradiva procijenjen je kao najslabiji, i to sa 25% na nivou zadovoljava, 62,50% na nivou uspješno i 12,50% na nivou veoma uspješno. Srednja ocjena ovog indikatora je 6,50.

Prednosti:

- Stručni saradnici uz pomoć stručnjaka za profesionalnu orijentaciju u većini škola u kontinuitetu doprinose informisanju učenika i roditelja u vezi sa daljim školovanjem, i to kroz individualne i grupne savjetodavne razgovore.
- U većini škola učenici su blagovremeno upoznati sa svojim pravima i dužnostima. Vodi se računa o promovisanju odgovornog ponašanja učenika, razvijanju pozitivnih vrijednosti i zdravih stilova života.
- U svim školama se redovno i kontinuirano realizuju edukativni programi.
- Mišljenja i prijedlozi Učeničkog parlamenta redovno se evidentiraju i razmatraju na sjednicama stručnih organa škole u većini škola.

Nedostaci:

- Dopunska nastava iz opšteobrazovnih predmeta se u većini škola ne realizuje ili se ne vodi odgovarajuća evidencija.
- Rad sa nadarenim učenicima nije kontinuirana praksa tokom čitave godine, već se dodatna nastava realizuje kao priprema učenika za takmičenje.
- Nedostaju kvalitativne analize o rezultatima podrške koju škola nudi učenicima, kao i o rezultatima vannastavnih aktivnosti.
- Rezultati ankete u nekim školama pokazuju da se svi učenici ne osjećaju sigurno i bezbjedno, kao da postoje slučajevi omalovažavanja, vrijeđanja i zlostavljanja učenika.

Preporuke:

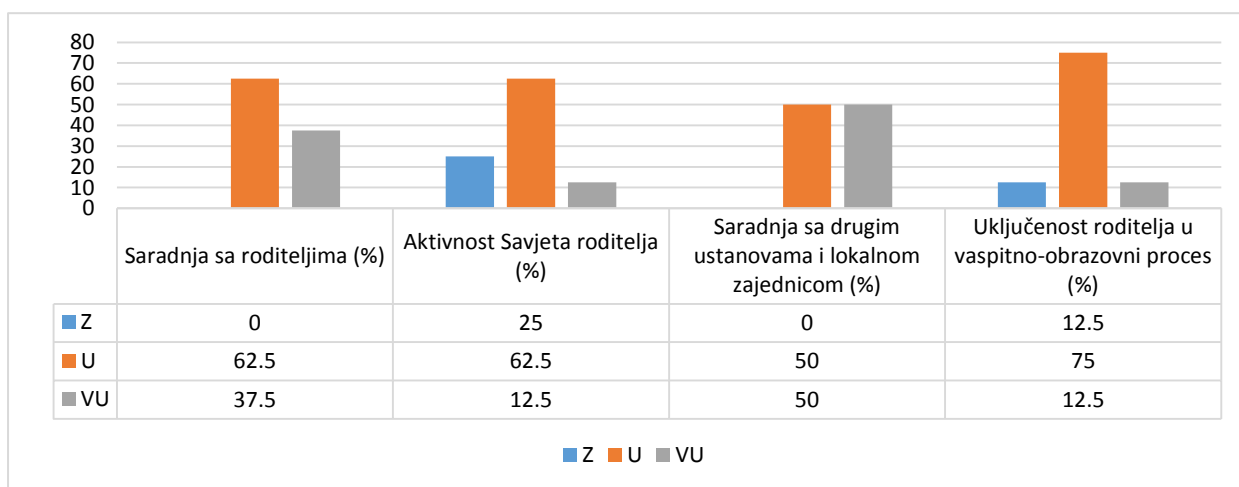
- Dopunsku i dodatnu nastavu planirati i realizovati u kontinuitetu, redovno voditi evidenciju o njenoj realizaciji i analizirati efekte. Identifikaciju učenika za dopunsku i dodatnu nastavu izvršiti na samom početku školske godine, putem inicijalnog testiranja.
- Posebnu pažnju posvetiti zaštiti učenika od omalovažavanja i vrijeđanja. Utvrditi uzroke ovakvih slučajeva, sačiniti i realizovati plan mjera i pratiti efekte.

- Nakon svakog klasifikacionog perioda vršiti kvalitativne analize o rezultatima rada svih vidova podrške učenicima.

Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

Opšta procjena ove ključne oblasti kreće se od 6,50 do 8,38, odnosno na nivou uspješno.

Najbolje procijenjen indikator je Saradnja sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom, i to sa 50% na nivou uspješno i 50% na nivou veoma uspješno. Srednja ocjena ovog indikatora je 8,38. Indikator Aktivnost Savjeta roditelja procijenjen je kao najslabiji, i to sa 25% na nivou zadovoljava, 62,50% na nivou uspješno i 12,50% na nivou veoma uspješno. Srednja ocjena ovog indikatora je 6,50.

Prednosti:

- U svim školama roditeljski sastanci se održavaju redovno prema unaprijed utvrđenom planu, o čemu se vodi adekvatna evidencija.
- U okviru najbolje procijenjenog indikatora Saradnja sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom uočava se da škole ostvaruju saradnju sa brojnim obrazovno-vaspitnim ustanovama, kulturnim, zdravstvenim, sportskim organizacijama.

Nedostaci:

- Veliki procenat anketiranih roditelja izjasnio se da nije upoznat sa radom Savjeta roditelja.
- U određenom broju škola rijetki su primjeri adekvatne uključenosti roditelja u nastavni proces, kao i u poboljšanje kvaliteta rada škole.
- Uočava se da u većini škola nema organizovanih savjetovanja za roditelje, edukativnih radionica, tribina i sličnih oblika komunikacije o aktuelnim pitanjima.

Preporuke:

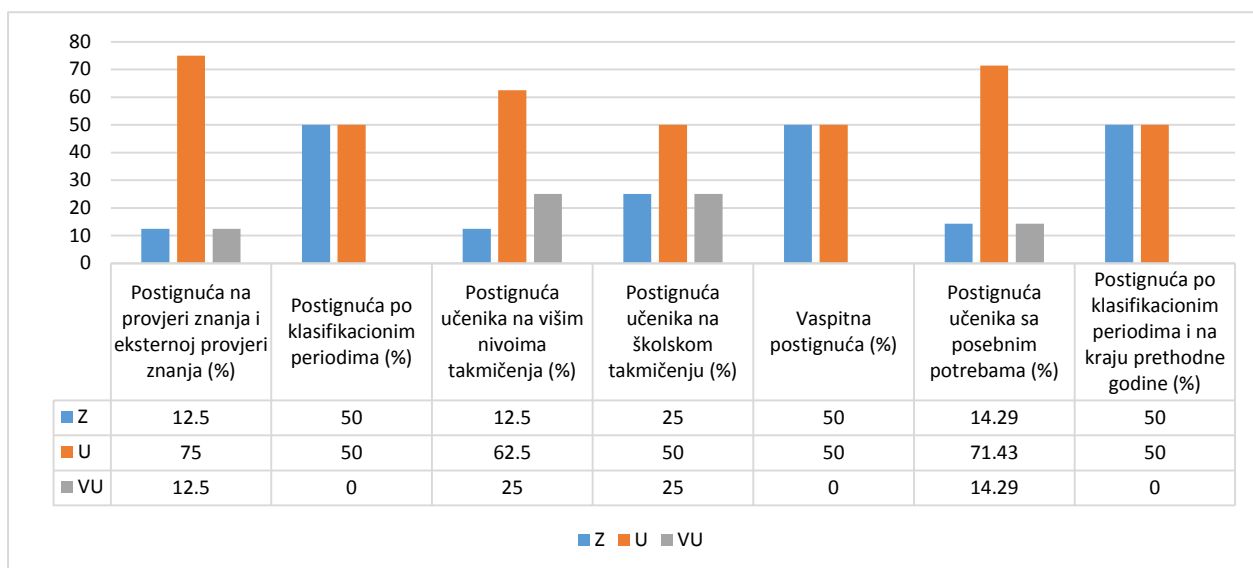
- O aktivnostima, zaključcima i odlukama Savjeta roditelja, kao i o bitnim pitanjima života i rada škole informisati sve roditelje.

- Analizirati uključenost roditelja u obrazovno-vaspitni proces, sačiniti plan mjera za unapređivanje ovog segmenta i pratiti efekte.
- Organizovati savjetovanja i tribine za roditelje u cilju motivisanja roditelja da više učestvuju u obrazovno-vaspitnom procesu i o tome voditi urednu evidenciju.

Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima

Opšta procjena ove ključne oblasti kreće se od 5,25 do 7,38, odnosno od nivoa uglavnom uspješno do uspješno.

Najbolje procijenjen indikator je Postignuća učenika na višim nivoima takmičenja i to sa 12,50% na nivou zadovoljava, 62,50% na nivou uspješno i 25% na nivou veoma uspješno. Srednja ocjena ovog indikatora je 7,38. Indikator Postignuća učenika po klasifikacionim periodima tekuće školske godine procijenjen je kao najslabiji, i to sa čak 50% na nivou zadovoljava i 50% na nivou uspješno. Srednja ocjena ovog indikatora je 5,25.

Prednosti:

- Na nivou stručnih organa postignuća učenika na eksternim i internim provjerama znanja, na stručnim i završnim ispitima, redovno se analiziraju i razmatraju, a podaci uredno evidentiraju.
- U većini škola se organizuju školska takmičenja iz više nastavnih predmeta, kako opšteobrazovnih, tako i stručnih, sa ciljem podsticanja učenika da učestvuju na višim nivoima takmičenja.
- Pojedine škole učestvuju na višim nivoima takmičenja (državni i međunarodni nivo), naročito u vannastavnim aktivnostima, gdje njihovi učenici ostvaruju solidne rezultate.
- Škole redovno pohvaljuju i nagrađuju učenike za odličan uspjeh, primjerno vladanje i za postignute rezultate na višim nivoima takmičenja.

Nedostaci :

- U školama uglavnom nedostaje kvalitativna analiza postignutih rezultata po predmetima na kraju klasifikacionih perioda i na eksternoj provjeri znanja. U sveskama zapisnika stručnih aktiva zapaža se formalan pristup analizi kroz tabelarne prikaze postignuća bez adekvatnih zaključaka i mjera za poboljšanje.
- Uočava se veliki broj neopravdanih izostanaka učenika, što utiče na kvalitet realizacije obrazovno-vaspitnog procesa.
- Prosječna ocjena i procenat prelaznosti po razredima i nastavnim predmetima u većini škola znatno su viši u četvrtom klasifikacionom periodu, u odnosu na prva tri.

Preporuke:

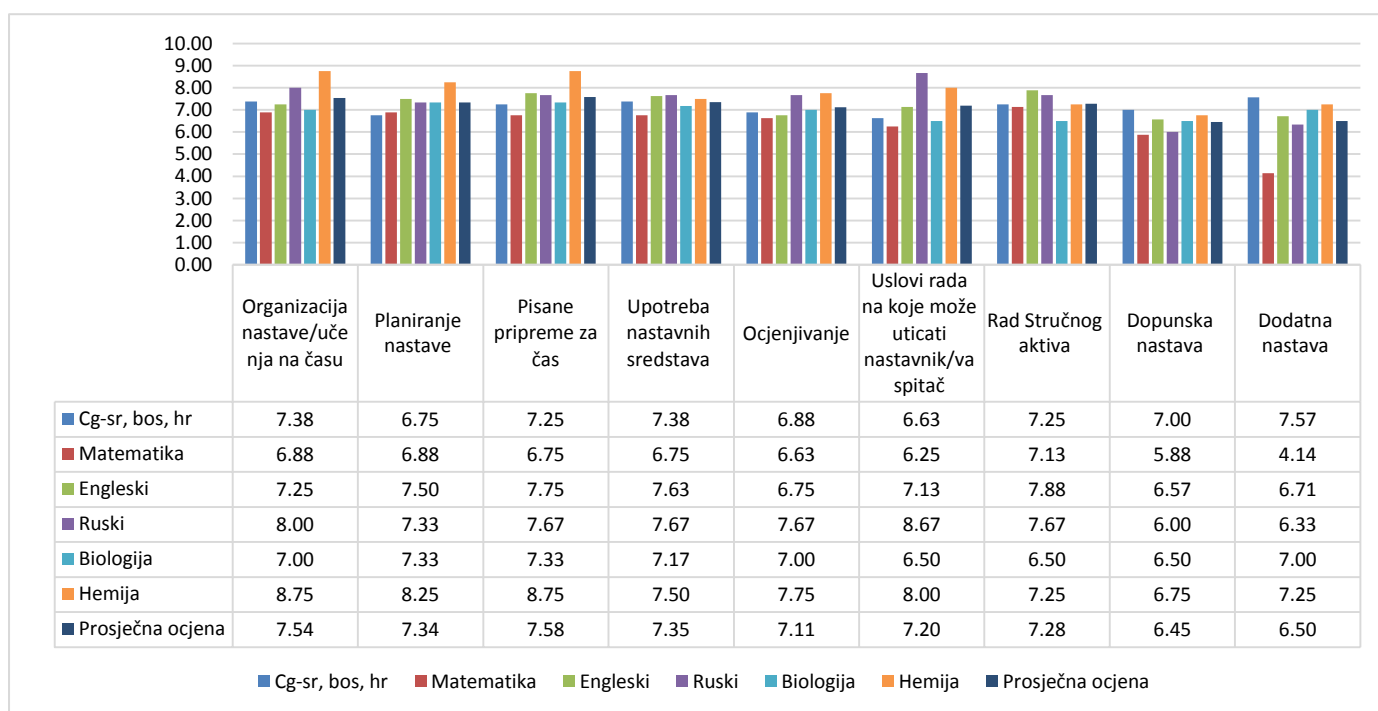
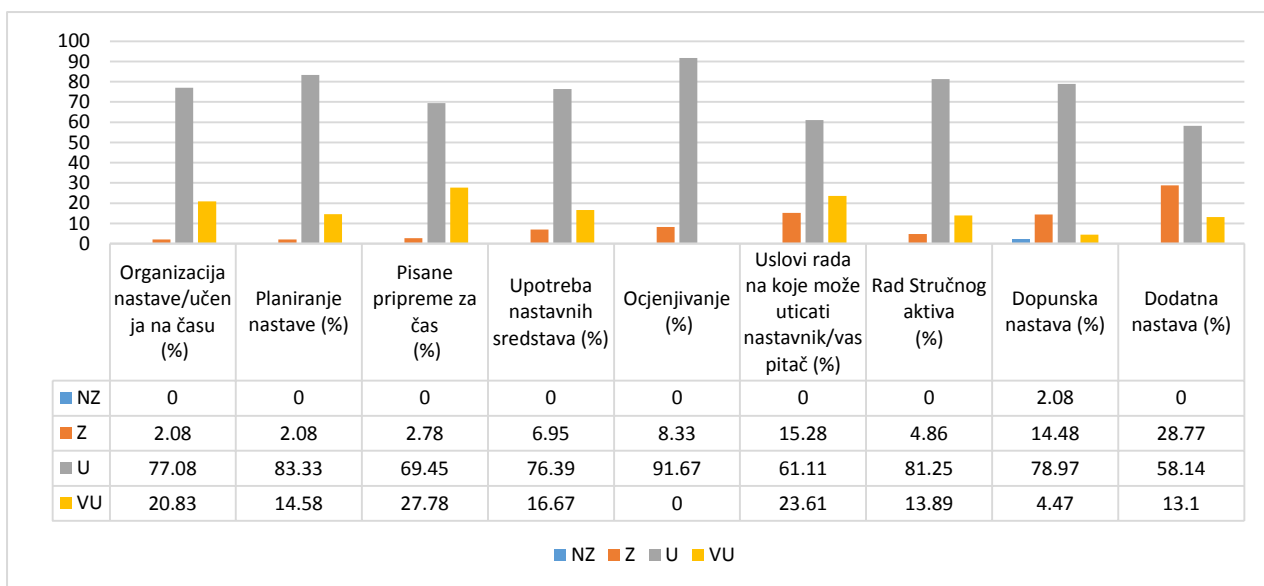
- Vršiti konkretnu kvalitativnu analizu postignuća na kraju klasifikacionih perioda i eksternoj provjeri znanja. Analizirati uzroke disproporcije postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja i na nivou škole.
- Na stručnim organima razmatrati razloge velikih razlika u nivoima postignuća po klasifikacionim periodima, sa posebnim osvrtom na uzroke boljih postignuća na kraju školske godine u odnosu na prethodne periode, kao i analizirati nizak nivo obrazovnih postignuća iz pojedinih predmeta i preduzeti mjere i aktivnosti za njihovo poboljšanje.
- Utvrditi razloge velikog broja neopravdanih izostanaka i preduzeti odgovarajuće mjere.

Nastava i učenje

Procjena kvaliteta nastave/učenja u osam srednjih stručnih škola izvršena je na osnovu 48 izvještaja kojima je obuhvaćeno šest opšteobrazovnih predmeta: Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, Matematika, Engleski jezik (u osam škola), Ruski jezik (u tri škole), Biologija (u šest škola) i Hemija (četiri škole).

Podaci u tabeli 1 pokazuju procenat po indikatorima (1-9) i nivoima uspješnosti: veoma uspješno (VU), uspješno (U), zadovoljava (Z) i nezadovoljava (NZ).

Tabela 2 prikazuje prosječne ocjene po indikatorima za analizirane predmete, gdje se uočava da su prosječno najbolje procijenjeni indikatori: Pisane pripreme za čas (7,58) i Organizacija nastave/učenja na času (7,54). Po predmetima, ova analiza izgleda ovako: za Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost najbolje procijenjeni indikator je Dodatna nastava (7,57); za Matematiku – Rad Stručnog aktiva (7,13), kao i za Engleski jezik (7,88); za Ruski jezik (tri škole) najbolje procijenjen indikator je Uslovi rada na koje može da utiče nastavnik (7,88). U šest srednjih stručnih škola opserviran je predmet Biologija i najbolje procijenjeni indikatori su Planiranje nastave i Pisane pripreme za čas (oba sa srednjom ocjenom 7,33). Hemija je posmatrana u četiri srednje stručne škole i najbolje procijenjeni indikatori su Organizacija nastave/učenja na času i Pisane pripreme za čas (za oba je srednja ocjena 8,75).

Prema ovoj analizi, ubjedljivo najslabije je prosječno za osam posjećenih škola procijenjen indikator Dopunska nastava (6,45). Po predmetima: Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost – Uslovi rada na koje može da utiče nastavnik (6,63), Matematika – Dodatna nastava (4,14) i Dopunska nastava (5,88); Engleski jezik – Dopunska nastava (6,57); Ruski jezik – Dopunska nastava (6,00). Za predmet Biologija tri indikatora nose istu najnižu prosječnu ocjenu – 6,50, i to: Uslovi rada na koje može uticati nastavnik, Rad stručnog aktiva i Dopunska nastava, a za predmet Hemija takođe je najslabije procijenjen indikator Dopunska nastava (6,75).

Prednosti:

- U većini škola proces nastave usmjeren je na učenike kroz različite oblike rada i interaktivne metode učenja.
- Godišnje planiranje u većini škola karakteriše usklađenost operativnih ciljeva, odnosno ishoda sa Predmetnim programom.
- Komunikacija između nastavnika i učenika na časovima je prigodna, uz međusobno uvažavanje i povjerenje.
- Učionice/kabineti su u najvećem broju škola oplemenjeni sadržajima i materijalima informativnog, edukativnog i estetskog karaktera, što stvara podsticajno okruženje
- U većini škola u nastavi se koriste odobreni udžbenici. Uglavnom se koriste osnovna nastavna sredstva i didaktički materijal. Ima primjera upotrebe digitalne tehnologije.
- Stručni aktivni rade u skladu sa formalnim i profesionalnim zahtjevima. Adekvatno su konstituisani, imaju plan rada kojeg se načelno pridržavaju, realizuju aktivnosti propisane Statutom škole i usklađene sa Godišnjim planom rada škole, iako kvalitet njihovog rada nije ujednačen.

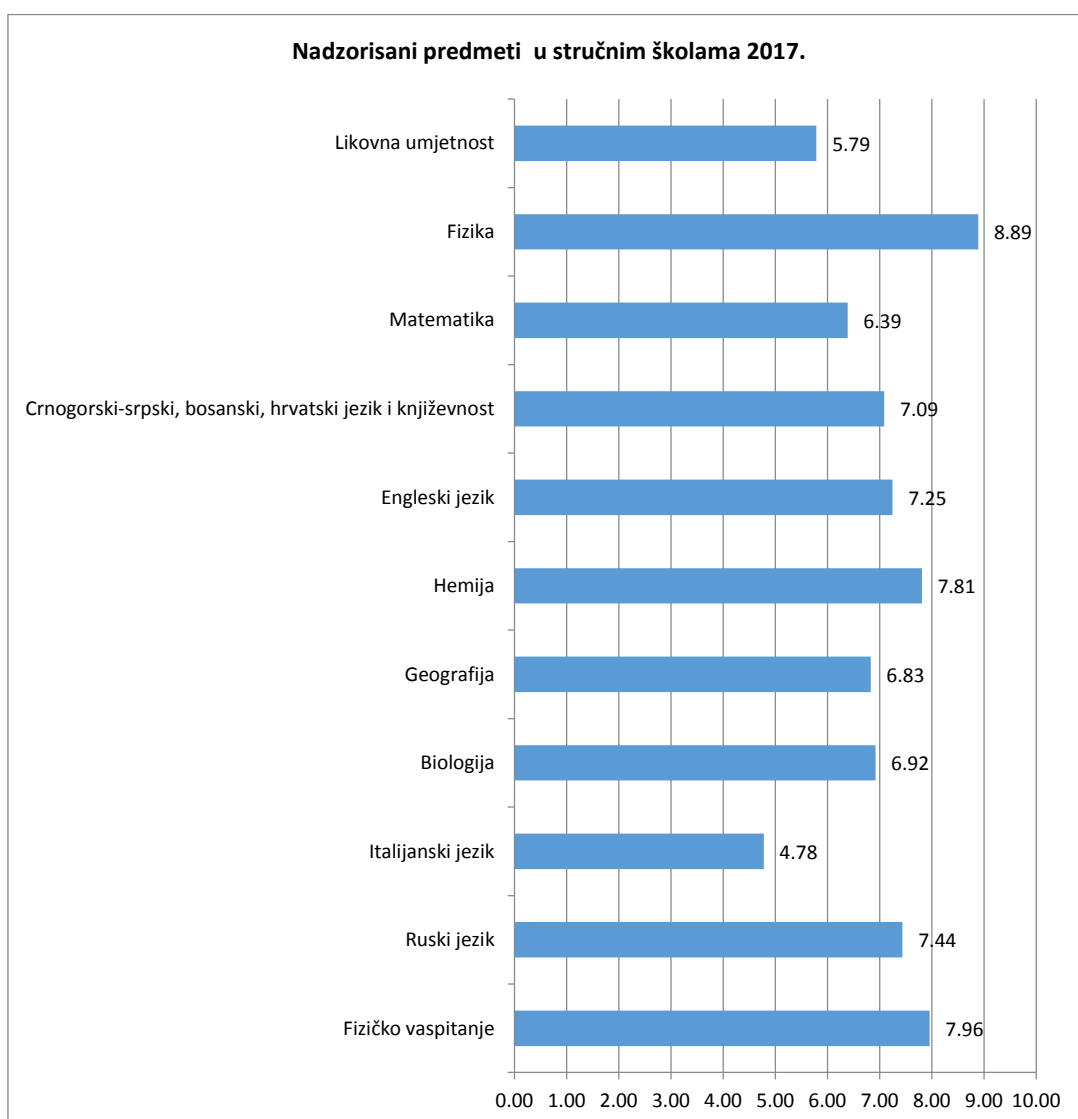
Nedostaci:

- Iako se dopunska i dodatna nastava uglavnom planira, realizacija ovih časova nije redovna, niti se vodi odgovarajuća evidencija.
- U određenom broju srednjih stručnih škola prostorni kapaciteti ne odgovaraju broju učenika.
- U pisanim pripremama veća pažnja se posvećuje aktivnostima nastavnika, dok su aktivnosti učenika u drugom planu.
- Postoje slučajevi da učenici nijesu upoznati sa kriterijumima ocjenjivanja.
- Uočava se i pojava da nastavnici ne pregledaju redovno sveske učenika za školski i domaći rad, kao i da izostaje povratna informacija, odnosno sugestija koja je učeniku neophodna.
- Osvrt na realizaciju godišnjeg plana, odnosno pisane pripreme često izostaje ili je formalnog karaktera.
- U većini škola računari nijesu u dovoljnoj mjeri u funkciji nastave i učenja.
- Pojedini Stručni aktivni svoje aktivnosti planiraju formalno.
- Na sjednicama Stručnih aktivna nedovoljno se razmatraju stručna pitanja, rijetko se održavaju tematska predavanja, kriterijumi ocjenjivanja nijesu usklađeni. Aktivni ne izrađuju specifikacije neophodnih nastavnih sredstava i pomagala.
- Izostaju kvalitativne analize učenčkih postignuća na kraju klasifikacionih perioda, a samim tim nema ni predloženih mjera za poboljšanje.
- U većini škola na nivou Stručnog aktivna planira se samo po jedan ogledni ili ugledni čas godišnje, a rjetkost su i međusobne hospitacije.

Preporuke:

- Časove dopunske i dodatne nastave redovno održavati, voditi urednu evidenciju i analizirati efekte.

- Osavremeniti nastavni proces putem upotrebe savremenih tehnologija.
- Rad Stručnih aktiva planirati sadržajnije, uključujući u plan stručna pitanja i tematska predavanja. U okviru Aktiva neophodno je usklađivanje kriterijuma ocjenjivanja.
- U cilju poboljšanja postignuća učenika raditi kvalitativne analize na kraju svakog klasifikacionog perioda, upoređujući ih sa odgovarajućim klasifikacionim periodom iz prethodne/prethodnih školskih godina.
- Ogledne i ugledne časove planirati tako da svaki nastavnik ima po jedan od ovih časova tokom školske godine.
- Redovno evidentirati osvrt na realizaciju godišnjih planova rada i pisanih priprema, koji će biti u službi unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada.
- Nastavnici treba redovno da pregledaju školske i domaće radove učenika, notiraju greške i daju sugestije učenicima.
- Na početku školske godine upoznati učenike sa elementima praćenja njihovog rada i kriterijumom ocjenjivanja, tehnikama provjeravanja znanja.
- Školske pisane zadatke planirati i realizovati u skladu sa Predmetnim programom.

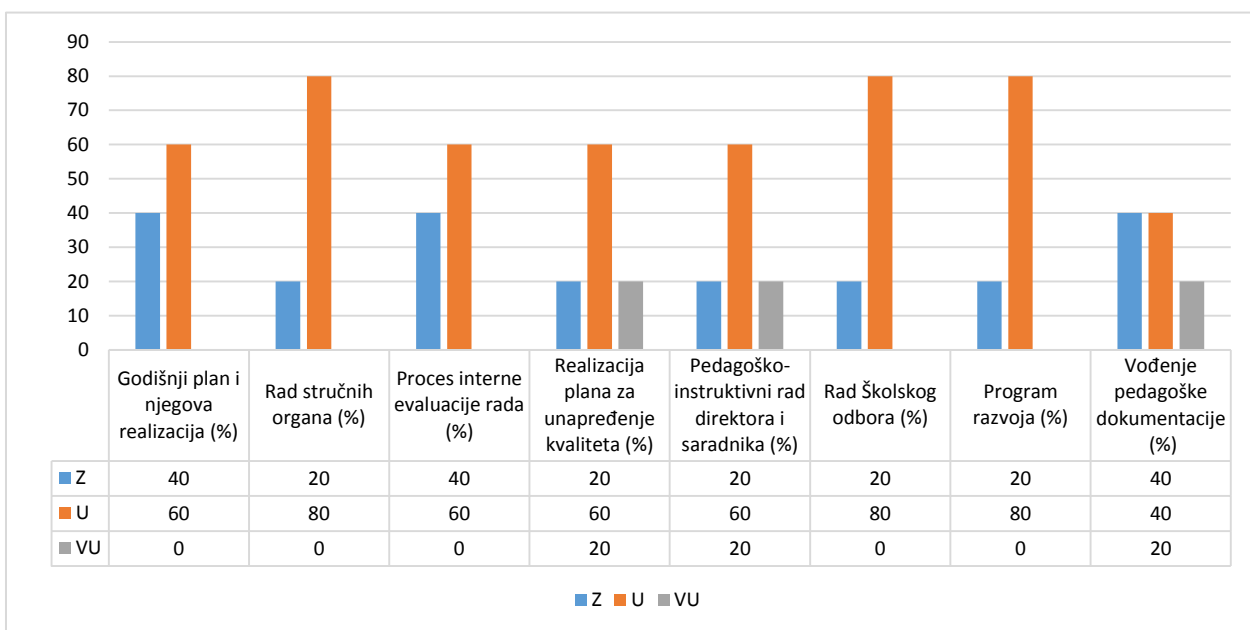
Kvalitet rada mješovitih škola i Resursnog centra

Tokom 2017. godine nadzorom su obuhvaćene četiri mješovite škole: SMSŠ “Braća Selić” Kolašin, SMSŠ “Bratstvo-jedinstvo” Ulcinj, SMSŠ “Danilo Kiš” Budva i SMSŠ “Ivan Goran Kovačić” Herceg Novi. Analizom je obuhvaćen i kvalitet rada Resursnog centra za obrazovanje i osposobljavanje “1. jun” – Podgorica, za sve indikatore koji su uporedivi.

Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom

Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom/ustanovom je za 60% ustanova procijenjen na nivou uspješno (3 škole), 20% na nivou uglavnom uspješno (1. ustanova) i 20% na nivou zadovoljava (1. škola). Nijedna ustanova nije na nivou nezadovoljava. Srednja ocjena iznosila je 6,67 (odnosno 6,88 škole i 5,82 Resursni centar).

Najbolje procijenjeni indikatori su: Realizacija plana za unapređenje kvaliteta i Pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika sa 20% na nivou veoma uspješno, 60% na nivou uspješno i 20% na nivou zadovoljava, sa srednjom ocjenom 7, dok su najslabije procijenjeni indikatori Godišnji plan i njegova realizacija (srednja ocjena 6,4) i Proces interne evaluacije rada (srednja ocjena 6,6) sa 40% na nivou zadovoljava i 60% na nivou uspješno.

Prednosti:

- Godišnji plan i program rada škole direktor radi zajedno sa stručnim saradnicima, koordinirajući rad stručnih organa, timova, dijelom i Savjeta roditelja. Godišnji plan i program rada sadrži najvažnije strukturne elemente u skladu sa zakonom koji su ključni za obrazovno-vaspitni rad škole.
- Planovi stručnih organa većinom su sadržinski usklađeni sa zakonskom regulativom i Statutom škole.
- Plan i program interne evaluacije redovno se sprovodi u skladu sa Zakonom i utvrđenom dinamikom.

- Nakon samoevaluacije u većini škola donosi se program unapređivanja koji je usmjeren na otklanjanje postojećih slabosti.
- Plan za unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada blagovremeno je urađen i u skladu je sa preporukama tima nadzornika, koji je realizovao eksternu evaluaciju rada ustanove. U Planu su istaknute ključne oblasti unapređivanja, ciljevi, aktivnosti, potrebni resursi, vrijeme realizacije i odgovorna osoba za cijeli postupak.
- Kada je u pitanju indikator Pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika najčešće je afirmativno isticana aktivnost direktora vezana za motivaciju zaposlenih u cilju kontinuiranog usavršavanja i uključivanja nastavnika u proces profesionalnog razvoja, kao i aktivnosti u cilju za unapređivanje nastavnog procesa.
- Aktivnosti Školskog odbora predviđene su Godišnjim planom i programom rada i odvijaju se u okviru zakonskih i statutarnih nadležnosti.
- U Programu razvoja škole naznačena je vizija i misija škole. Misija i vizija ustanove mogu se rezimirati kroz obrazovanje učenika i sticanje primjenljivih znanja, vještina i navika, razvijanje zdravog mišljenja i odgovornosti, a sve zasnovano na međusobnom uvažavanju i poštovanju, izgradnji ustanove koja motiviše na učenje i rad uopšte, stalno unapređivanje obrazovno-vaspitne djelatnosti, poboljšanje materijalno-tehničkih resursa i stvaranje reprezentativne obrazovno-vaspitne institucije.
- Pedagoška dokumentacija i javne isprave vode se u skladu sa Pravilnikom o obliku i načinu vođenja pedagoške evidencije i sadržaja javnih isprava u školama. Pedagoška evidencija se u cjelini vodi na papiru i dijelom u elektronskoj formi.

Nedostaci:

- U Godišnjim planovima jedne škole i Resursnog centra nijesu definisani prioritetni ciljevi za tekuću školsku godinu, tako da nijesu usklađeni sa Programom razvoja i Izvještajem o samoevaluaciji.
- U jednoj od škola rezultati upitnika svih učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu (nastavnici, učenici, roditelji) pokazali su nezadovoljstvo načinom rukovođenja i upravljanja, kao i okruženjem za nastavu i učenje (prostor, oprema, higijena, uslovi za nastavne i vannastavne aktivnosti, etos, poštovanje kućnog reda).
- Stručni organi nedovoljno razmatraju aktivnosti internog obezbjeđivanja kvaliteta, pedagoško-instruktivni rad na nivou škole kao i stručno usavršavanje nastavnika.
- Prilikom razmatranja postignuća učenika stručni aktivni uglavnom predlažu mjere za poboljšanje uspjeha učenika, ali nedovoljno prate i analiziraju uticaj i efekte datih mjera na poboljšanje (npr. dopunska nastava).
- U procesu samoevaluacije u nedostaje timski rad u dvijema ustanovama.
- Sve škole nemaju potpunu dokumentaciju o korišćenju rezultata samoevaluacije za unapređivanje kvaliteta rada ustanove. Izvještaj o internoj evaluaciji ne razmatra se na Školskom odboru.
- U planu za unapređivanje kvaliteta u jednoj školi nedostaju mjerljivi pokazatelji realizacije ciljeva. Takođe, nema dokaza da je Škola na stručnim organima i Školskom odboru razmatrala nalaze o evaluaciji Plana i na osnovu analize ostvarenosti Plana preduzimala mjere za poboljšanje.
- U većini škola nema dokaza da su stručni organi razmatrali realizaciju Plana pedagoško-instruktivnog rada direktora i saradnika, tako da se na osnovu navedene dokumentacije

ne može pouzdano utvrditi kvalitet stručno-pedagoškog nadzora koji škola realizuje, odnosno kvalitet nastave i učenja i pojedinog rada nastavnika.

- U dvijema ustanovama Program razvoja nije usvojio Školski odbor u skladu sa zakonom.
- Prilikom definisanja zadataka u Programu razvoja, odnosno snaga i slabosti škole, nema dokaza da je korišćen Izvještaj o eksternoj evaluaciji i samoevaluaciji, u skladu sa zakonom. Ciljevi nijesu jasno definisani i operacionalizovani.

Preporuke:

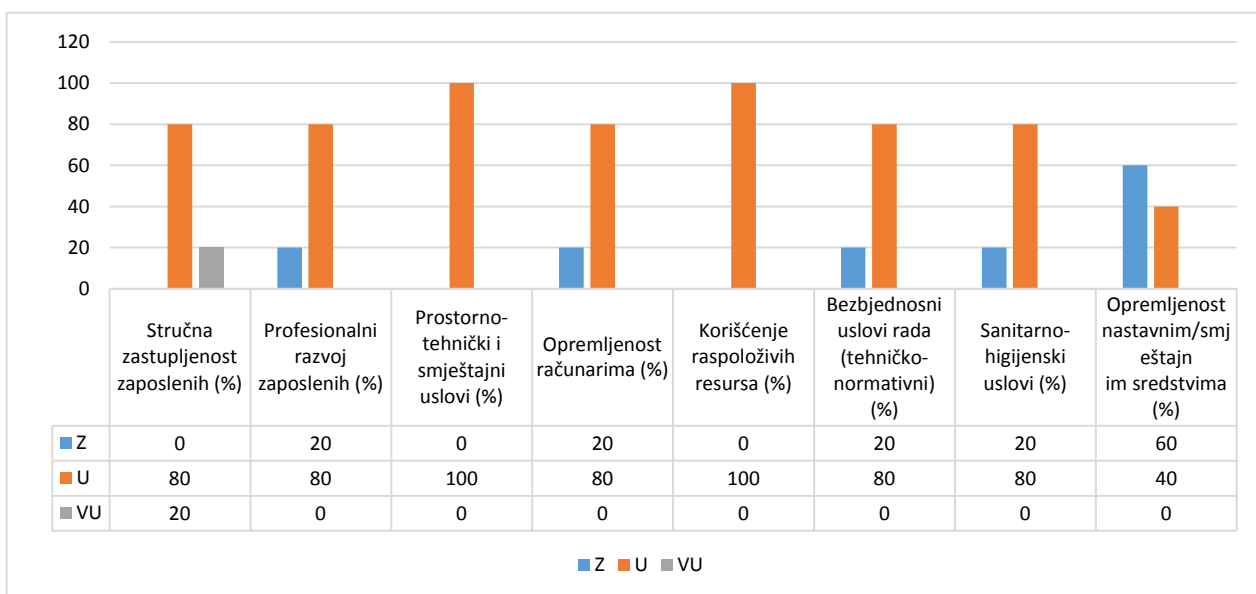
- U Godišnjem planu i programu rada definisati realne prioritetne ciljeve za tekuću školsku godinu, na osnovu Programa razvoja, kako bi se osigurao kvalitet rada i obezbijedilo konzistentno praćenje i realizacija planiranih mjera;
- Kroz samoevaluaciju rada škole primjenom upitnika za nastavnike, učenike i roditelje procijeniti oblast upravljanje i rukovođenje i preispitati interese i potrebe svih učesnika identifikovanjem dobrih i slabih strana, i na osnovu toga utvrditi prioritete sa preporukama za poboljšanje;
- Podnijeti izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada Nastavničkom vijeću i Školskom odboru. Za sve predviđene aktivnosti precizirati nosioce aktivnosti i definisati rokove za realizaciju;
- U Planu mjera i aktivnosti za unapređivanje kvaliteta rada definisati indikatore uspjeha, jasna zaduženja i odgovornosti, rokove, praćenje i evaluaciju, kako bi se dosljedno osigurala njegova realizacija i ostvario realan uticaj na kvalitet nastave i učenja i postignuća učenika;
- Obezbijediti da u planovima stručnih organa budu zastupljena i pitanja samoevaluacije, pedagoško-instruktivnog rada i stručnog usavršavanja nastavnika, kako bi se pratile mjere za obezbjeđivanje kvaliteta nastave/učenja;
- Obezbijediti da stručni organi na osnovu zaključaka sa sjednica dosljedno prate realizaciju i uticaj datih mjera na postignuća učenika, kako bi se osigurao kvalitet obrazovno-vaspitanog rada;
- U cilju unapređivanja kvaliteta rada škole, Izvještaj o samoevaluaciji treba da sadrži preporuke za poboljšanje i da rezultira izradom Plana unapređivanja kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada (Akcioni plan).
- Obezbijediti da proces samoevaluacije sprovodi tim za samoevaluaciju, te da u njemu budu zastupljeni svi učesnici u obrazovno-vaspitanom procesu – nastavnici, učenici i roditelji, kako bi se i na osnovu njihovog mišljenja i stavova objektivnije utvrdio i osigurao kvalitet rada;
- Obezbijediti da stručni organi i Školski odbor razmatraju Izvještaj o samoevaluaciji;
- Obezbijediti da stručni organi i Školski odbor periodično razmatraju ostvarenost ciljeva iz Plana za unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada na osnovu eksterne evaluacije, u cilju njegove dosljedne realizacije i osiguranja kvaliteta;
- Obezbijediti da stručni organi razmatraju realizaciju Plana pedagoško-instruktivnog rada u cilju praćenja i stalnog unapređivanja kvaliteta nastave i učenja;
- Programom razvoja kvalitetnije definisati prioritete razvoja, ciljeve i aktivnosti za unapređivanje kvaliteta nastave. Ciljevi treba da su mjerljivi, relevantni, vremenski definisani i ostvarivi;

- Obezbijediti periodično razmatranje ostvarenosti ciljeva Programa razvoja, kako bi se usklađivao, pratio i evaluirao njegov realni uticaj na stvaranje kvalitetnijeg okruženja za nastavu i učenje, odnosno postignuća učenika;

Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti je 60% na nivou uspješno (3 škole) i 40% na nivou uglavnom uspješno (2. škole). Srednja ocjena iznosila je 6,91 (odnosno, 7,18 škole i 5,81 Resursni centar)

Najbolje procijenjen indikator je Stručna zastupljenost zaposlenih, sa 20% na nivou veoma uspješno i 80% na nivou uspješno i srednjom ocjenom 7,20, dok je najslabije procijenjen indikator Opremljenost nastavnim/smještajnim sredstvima sa 60% na nivou zadovoljava i 40% na nivou uspješno. Srednja ocjena iznosila je 5,40.

Prednosti:

- Kvalifikaciona struktura i broj nastavnog kadra u većini škola u skladu je sa propisanim nastavnim planom i programom i Aktom o sistematizaciji radnih mjesta.
- Školske biblioteke uglavnom su dobro opremljene i stalno se dopunjuje novim naslovima. Osim naslova za školsku lektiru i iz dječje književnosti, biblioteke raspolažu značajnim brojem naslova iz beletristike, udžbeničke i stručne literatura itd.
- Škole imaju Plan profesionalnog razvoja nastavnika za određeni period. Plan je rađen na osnovu potreba Škole, interesovanja nastavnika i ponuđenih obuka za nastavnike.
- Upitnici potvrđuju da su nastavnici veoma zainteresovani za stručno usavršavanje i da je većina njih ponuđene mogućnosti u potpunosti iskoristila.
- Opremljenost računarima i pratećom opremom u svim školama je u skladu sa potrebama. Računari su povezani na internet.
- Učenicima i nastavnicima su na raspolaganju resursi škole, posebno informaciona tehnologija, u skladu sa njihovim potrebama i interesovanjima

- Škole uglavnom posjeduju neophodnu dokumentaciju propisanu Zakonom o bezbjednosnim uslovima rada. Vodi se briga u cilju zaštite i sigurnosti učenika i zaposlenih.

Nedostaci:

- U tri ustanove (60%) nastava nije stručno zastupljena iz svih predmeta (pretežno nastava matematike i fizike);
- Pojedini kabineti i učionice nijesu adekvatno opremljeni;
- Biblioteke uglavnom nemaju elektronsku evidenciju i savremene sadržaje kao što su čitaonica i multimedijalna učionica za učenike;
- Jedna od škola nema salu za fizičko vaspitanje, kao ni sportske terene;
- Nastavna sredstva iz fizičkog vaspitanja u pojedinim školama su dotrajala ili su neadekvatna za potrebe savremene nastave;
- U pojedinim učionicama/prostorijama kompjuteri ili nijesu u funkciji, ili ih nema;
- U jednoj ustanovi (Resursni centar Podgorica) kao veliki problem nastavnici ističu nedostatak sistemskog pristupa stručnom usavršavanju. Posljednjih godina organizuje se malo seminara za usavršavanje vaspitača koji rade u ustanovama ovog tipa;
- Jedna od škola (SMŠ "Danilo Kiš" Budva) ima višegodišnje probleme sa krovom objekta (prokišnjava i uništava unutrašnje prostorije, elektroinstalacija je izložena vlazi) i nivelacijom podova (uticaj podzemnih voda). Škola nema dvorište, pa time školski objekat nije ograđen (neriješeni imovinsko-pravni odnosi). Prilaz školi nije uređen. U drugoj školi nakon jakih kiša, skoro čitavo područje dvorišta bude pod vodom;
- Školski namještaj u pojedinim školama je prilično dotrajaao;
- U jednoj ustanovi ne funkcioniše internet konekcija;
- U jednoj školi pristup sali za fizičko vaspitanje nemaju svi učenici u skladu sa rasporedom časova i vannastavnih aktivnosti;
- Dvije ustanove nijesu pokrivene alarmom protiv požara, jedna od njih (Resursni centar) nema ni video nadzor.;
- Zdravstveni pregledi zaposlenih ne rade se redovno;
- U jednoj ustanovi (Resursni centar) problem predstavlja grijanje, odnosno činjenica da u holovima internata i u fiskulturnoj sali nema grijanja;
- U svim školama higijena unutrašnjeg školskog prostora (naročito onoga koji koriste učenici) nije na potrebnom nivou;

Preporuke:

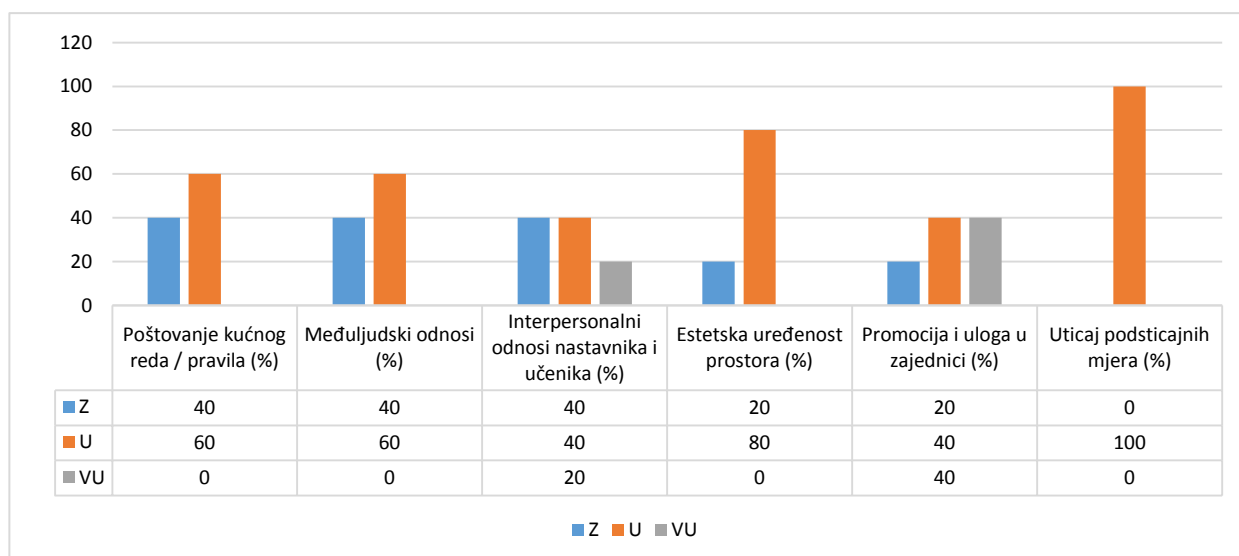
- Nastojati da se obezbijedi stručna zastupljenost nastave u skladu sa Aktom o sistematizaciji;
- Kabinete/učionice opremiti savremenim nastavnim sredstvima u skladu sa mogućnostima škole;
- Po mogućnosti opremiti biblioteke savremenim sadržajima (čitaonice, multimedijalne učionice, elektronska evidencija);

- U svim školama potrebno je obezbijediti nesmetano izvođenje nastave fizičkog vaspitanja, kao i potrebna nastavna sredstva;
- Stručno usavršavanje nastavnika sistemski uobličiti na nivou Resursnog centra (uključujući i edukaciju vaspitača). Rad Tima za profesionalni razvoj učiniti transparentnim za sve nastavnike u Centru. Voditi računa o redovnom učešću na seminarima i ostalim oblicima stručnog usavršavanja svih nastavnika ravnomjerno;
- Raditi na poboljšanju uslova rada (rekonstrukcija krova, unutrašnjeg prostora, školskog dvorišta);
- Obezbijediti ispravne računare za potrebe u nastavi, kao i povezanost računara na internet.
- Unaprijediti bezbjednosne uslove rada (video-nadzor, alarm protiv požara);
- Obezbijediti sanitarni pregled zaposlenih;
- Obezbijediti grijanje u holovima škole, kao i sali za fiskulturno vaspitanje;
- Obezbijediti sanitarno-higijenske uslove u svim prostorijama škole na potrebnom nivou;

Etos škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 40% na nivou uspješno (2. škole), 40% na nivou uglavnom uspješno (2. škole) i 20% (1. škola) zadovoljava. Srednja ocjena iznosila je 6,25 (odnosno 6,12 škole i 6,78 Resursni centar)

Najbolje procijenjen indikator je Promocija i uloga u zajednici sa po 40% na nivou veoma uspješno, odnosno uspješno i 20% na nivou zadovoljava, dok je najslabije procijenjen indikator Poštovanje kućnog reda/pravila, sa 40% na nivou zadovoljava i 60% na nivou uspješno i srednjom ocjenom 5,8.

Prednosti:

- Škole imaju Pravilnik o kućnom redu koji je istaknut na vidnom mjestu u školi. Poštovanje pravila Kućnog reda redovno se prati;

- Rezultati ankete pokazuju da su odnosi između nastavnika i učenika, uglavnom, dobri;
- U najvećem broju škola vodi se briga o uređenju i održavanju školskog prostora. Zaposleni i učenici brinu o uređenju enterijera i eksterijera škole;
- Učenici jedne od škola učestvuju u kulturnim i sportskim događajima u gradu i kao članovi plesnih klubova i brojnih sportskih kolektiva i reprezentacijskih selekcija postižu vrhunske rezultate i na pravi način predstavljaju ustanovu iz koje dolaze. Učenici Škole "Ivan Goran Kovačić", Herceg Novi, bili su učesnici Olimpijskih igara u Rijju, takođe vicešampioni svijeta u vaterpolu, kao i šampioni Evrope u juniorskim kategorijama, ali i prvaci države i vicešampioni regionalne vaterpolo lige;
- Većina škola ima Ljetopis, a poneke i školski sajt, školski list, logo. Postignuti rezultati se promovišu lokalnoj i široj javnosti preko medija, školskog lista i sajta škole. Zaposleni i učenici angažuju se u organizovanju važnih manifestacija i događaja. Foto-dokumentacija i podaci u Ljetopisu Škole (izleti, priredbe, izložbe, tribine, sportske aktivnosti) u većini škola ukazuju na značajan doprinos promociji škole i njenu ulogu u zajednici;

Nedostaci:

- Rezultati upitnika ukazuju da veliki broj učenika i nastavnika u svim školama smatraju da se u školi ne poštuju pravila Kućnog reda;
- Evidencija u Knjizi dežurstva u dvijema školama je veoma štura i nepotpuna;
- Međuljudski odnosi (3 škole) nijesu na zavidnom nivou. U jednoj od škola, s vremena na vrijeme, dešavaju se konflikti među učenicima, o čemu postoji evidencija u knjigama dežurstva, kao i evidencija o preduzetim mjerama;
- Neefikasna organizacija između organizacionih cjelina Resursnog centra (nedostatak timskog rada, saradnje i povjerenja) negativno utiče na kvalitet međuljudskih odnosa;
- Na osnovu rezultata ankete i razgovora sa predstavnicima Učeničkog parlamenta zaključuje se da u školama ima slučajeva nepovjerenja i nepoštovanja nastavnika prema učenicima, te da okruženje za nastavu i učenje nije u potpunosti zasnovano na povjerenju i poštovanju ličnosti učenika;
- U jednoj od škola spoljni prostor nije potpuno bezbjedan zbog nepostojanja dvorišne ograde, dok u drugoj dotrajali namještaj i podovi, kante u holovima u koje se sakuplja voda zbog prokišnjavanja krova, negativno utiču na estetski izgled školskog unutrašnjeg prostora;
- Ime jedne od škola istaknuto je na odgovarajućem mjestu, ali u vrijeme nadzora nije postojala odgovarajuća tabla sa državnim simbolima na kojoj bi trebalo da se nalazi ime škole. Kako škola nije ograđena i nema čuvara, povremeno je izložena nedoličnom ponašanju prolaznika, što prouzrokuje velike materijalne troškove školi;
- Rezultati anketa pokazuju da učenici i roditelji nijesu sasvim zadovoljni kad je u pitanju uređenje i održavanje školskog prostora;
- Jedna škola još uvijek nema svoj Dan škole, iako se na različite načine pokušava riješiti ovo pitanje. Ljetopis škole ne vodi se redovno i u njemu se nedovoljno kvalitetno prate školska dešavanja. Ne obilježavaju se važni datumi škole;
- Jedna škola nema Pravilnik o pohvaljivanju i nagrađivanju zaposlenih za postignute rezultate;

- Pravilnik o pohvaljivanju i nagrađivanju zaposlenih ne primjenjuje se zbog nedostatka finansijskih sredstava, na sjednicama Nastavničkog vijeća iznose se pohvale na račun uspješnih nastavnika;

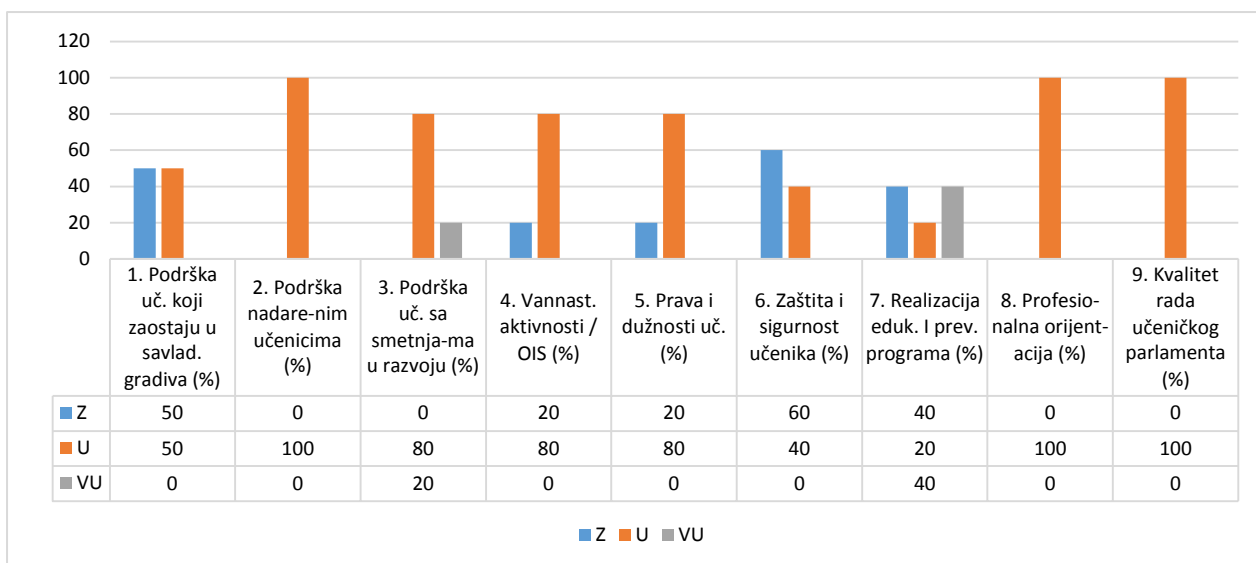
Preporuke:

- Obezbijediti dosljedno poštovanje pravila Kućnog reda svih učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu u cilju kvaliteta nastave, dobrobiti djece i postignuća učenika;
- U procesu interne evaluacije analizirati međuljudske odnose, kao i odnose među učenicima i nastavnicima, predložiti mjere za poboljšanje i pratiti efekte;
- Potrebno je da uprava škole kroz samoevaluaciju, uz učešće svih učesnika obrazovno-vaspitnog procesa, dosljedno i kritički na stručnim organima ispita sve slučajeve nepovjerenja i nepoštovanja nastavnika prema učenicima kako bi se obezbijedilo sigurno okruženje za nastavu i učenje, zasnovano na povjerenju i poštovanju;
- Organizovati dežurstvo učenika i kroz Knjigu dežurstva uredno voditi evidenciju o dnevnim događajima u školi kako bi se na adekvatan način pratilo poštovanje i eventualne povrede Pravilnika o kućnom redu;
- Putem zajedničkih aktivnosti nastavnika i učenika obogatiti (u estetskom, informativnom i edukativnom smislu) unutrašnji i spoljašnji prostor škole;
- Obezbijediti tablu sa nazivom škole i istaći je na odgovarajućem mjestu;
- Kontinuirano raditi na promociji škole u lokalnoj zajednici. U Ljetopisu škole kvalitetnije, detaljnije i redovnije pratiti školska dešavanja;
- Obezbijediti primjenu Pravilnika o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih u okviru podsticajnih mjera na stalnom poboljšanju kvaliteta rada ustanove;

Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima/učenicama

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti u četiri mješovite škole i resursnom centru ocijenjena je prosječnom ocjenom 6,54, te je na nivou uglavnom uspješno. Četiri ustanove (80%) su na nivou uglavnom uspješno, a jedna na nivou uspješno. Srednja ocjena je 6.54 (6.53 škole, 6,58 Resursni centar

Najbolje procijenjen indikator je Podrška učenicima sa smetnjama u razvoju (20% veoma uspješno, 80% uspješno). Kvalitet rada učeničkog parlamenta u svim ustanovama je na istom nivou (ocjena 8, 100% uspješano). Zabrinjavajući je podatak da je indikator Zaštita i sigurnost učenika procijenjen kao najslabiji (60% zadovoljava i 40% uspješno), sa srednjom ocjenom 4,8. Ostali indikatori ocijenjeni su u rasponu 6–7,2, odnosno uglavnom uspješno.

Prednosti:

- Za učenike koji zaostaju u savlađivanju nastavnih sadržaja i nadarene učenike utvrđeni su programi podrške (GPRŠ, Stručni aktivni, pedagog/pedagoškinja) i urađeni orijentacioni planovi rada dopunske i dodatne nastave (nastavnici). O efektima rada povremeno izvještavaju stručni aktivni i pedagog/pedagoškinja;
- Škole, u skladu sa mogućnostima, poštuju želje i interesovanja učenika pri izboru slobodnih aktivnosti i obaveznih izbornih sadržaja;
- Podrška učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama u skladu je sa zakonskim odredbama i stručnim preporukama;
- Resursni centar pruža veoma uspješnu podršku ranoj intervenciji. Roditelji su uključeni u aktivnosti;
- Učenici imaju organizovanu podršku prilikom odlučivanja o daljem školovanju;
- Rad učeničkog parlamenta unaprijeđen je u svim školama;

Nedostaci:

- Rezultati anketa ukazuju na nizak nivo podrške učenicima iz domena prava, zaštite i sigurnosti. Oko 40% učenika svih škola ne slaže se sa tvrdnjom da škola vodi brigu o zaštiti učenika od nuđenja ili upotrebe droga, alkohola i drugih opojnih sredstava;
- Više od 40% anketiranih učenika i značajan procenat roditelja navodi da su prisutni primjeri omalovažavanja i vrijeđanja učenika u većini škola.
- Učenici nijesu motivisani za pohađanje dopunske nastave;
- Evidencija o realizaciji časova dopunske i dodatne nastave i vannastavnih aktivnosti nije sistematična, ili se ne vodi;
- Učenici nijesu zadovoljni ponudom vannastavnih aktivnosti i njihovom realizacijom;
- U Resursnom centru prisutno je globalno planiranje, ali ne i individualizovano. Nedostaju individualni planovi vaspitnog rada i planovi na nivou vaspitne grupe na osnovu godišnjih, mjesečnih i nedjeljnih planova. IROP-i se baziraju na smetnjama učenika, a ne na njihovim potencijalima;

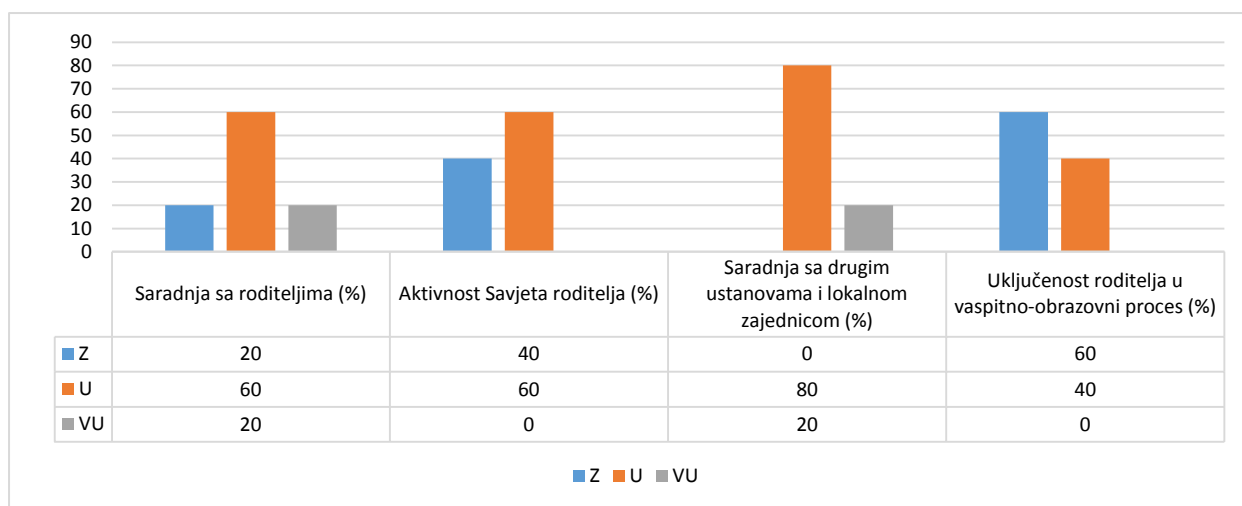
Preporuke:

- Uprava i stručna služba škole treba da uradi analizu uzroka koji su uticali da procenat negativnih odgovora u anketi bude visok kod obje kategorije ispitanika (učenici i roditelji);
- U sklopu svih oblika nastave unapređivati međusobne odnose na relaciji nastavnik-učenik;
- Škola, uz pomoć šire društvene zajednice (Opština, MUP i dr.) treba da nastoji da se stvore adekvatni uslovi za nesmetan rad ustanove;
- U izradu svih programa koji se tiču sigurnosti i zaštite učenika, treba da kao članove tima uključi, i učenike;
- Uraditi edukativne i preventivne programe sa potrebnim elementima kojim će se sistematično i u kontinuitetu raditi na promovisanju reproduktivnog zdravlja, borbi protiv bolesti zavisnosti, zaštiti ljudskih prava i životne sredine;
- Realizovati programe kojim se promovišu pravila dobre komunikacije, zdravi stilovi života i podiže svijest o problemu nasilja i mogućim rješenjima;
- Škola treba više da radi na podsticanju učenika kada je riječ o suštini dopunske nastave. Na nivou stručnih aktiva razviti strategije sa potrebnim elementima za pomoć učenicima koji zaostaju u savladavanju nastavnog gradiva;
- Voditi urednu evidenciju realizacije dopunske i dodatne nastave, raditi analizu i uraditi akcioni plan sa ciljevima, podjelom zadataka, vremenskom distribucijom i nosiocima aktivnosti;
- Predložiti više vannastavnih aktivnosti. Objediniti i sistematizovati evidenciju realizacije vannastavnih aktivnosti;
- U Resursnom centru potrebno je unaprijediti planiranje rada primjenom individualizovanog pristupa (IROP-e raditi po novoj formi, uraditi individualne tranzicione planove za učenike IX razreda, unaprijediti pripreme za časove). Unaprijediti i druge segmente rada: praćenje i evaluaciju individualnih planova, bolju informisanost roditelja, strukturiranu podršku učenicima koji borave u internatu;

Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom

Opšta procjena ove ključne oblasti je na nivou uglavnom uspješno u 60% ustanova, uspješno u 40%. Srednja ocjena je 6,71 (6,39 škole, 8,29 Resursni centar)

Najbolje procijenjen indikator je Saradnja sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom (20% veoma uspješno i 80% uspješno), a najslabije indikator Uključenost roditelja u vaspitno-obrazovni proces (60% na nivou zadovoljava i 40% na nivou uspješno).

Prednosti:

- Plan i program saradnje sa roditeljima uglavnom sadrži jasno definisan način komunikacije u pogledu većine aktivnosti. Uspostavljeni su različiti načini komunikacije sa roditeljima i informisanost o postignućima učenika i životu i radu škole. Roditeljski sastanci se održavaju redovno;
- Savjet roditelja konstituisan je u skladu sa zakonom. Odluke donosi na osnovu Poslovnika o radu;
- Škole imaju Plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom, ostvaruju saradnju sa obrazovnim, kulturnim, zdravstvenim, sportskim i drugim ustanovama i nevladinim sektorom. Planiraju se sadržaji koji afirmišu lokalnu sredinu;

Nedostaci:

- Odziv roditeljskim sastancima nije uvijek na visokom nivou. Škole uglavnom nemaju odgovarajući prostor za individualne razgovore sa roditeljima;
- Većina Savjeta roditelja (80%) ne realizuju planirane aktivnosti. Sastanci se rijetko održavaju (60% ustanova). Roditelji većinom nijesu upoznati sa odlukama i zaključcima Savjeta roditelja. Sjednice Savjeta roditelja često imaju informativni karakter, bez inicijativa, diskusija i zaključaka;
- Roditelji se uključuju u život i rad škole/Centra češće kao tehnička ili materijalna nego stručna podrška;
- Prema rezultatima ankete škole (80%) rijetko organizuju susrete učenika sa učenicima drugih škola;
- Škole rijetko organizuju posebna savjetovanja za roditelje o pitanjima unapređivanja postignuća njihove djece;

Preporuke:

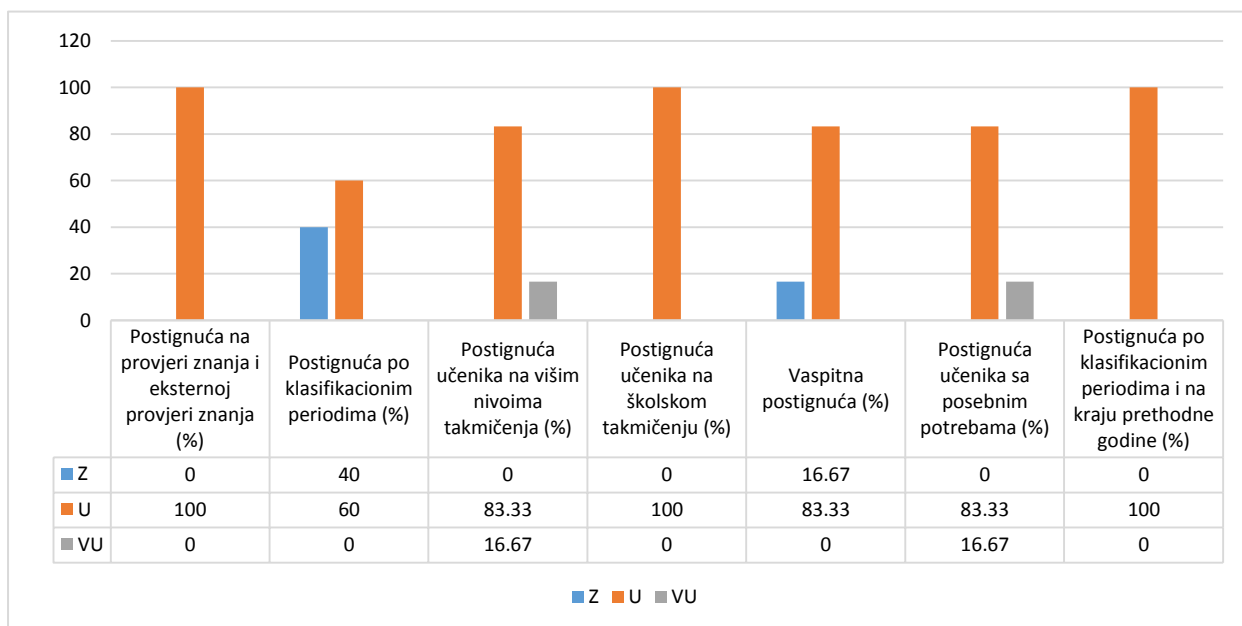
- Intenzivirati različite oblike saradnje sa roditeljima;
- Organizovanije pristupiti informisanosti roditelja o postignućima učenika;
- Poboljšati informisanost roditelja o aktivnostima Savjeta roditelja;

- Raditi na motivisanju roditelja da u većem broju dolaze i učestvuju na sjednicama i aktivnostima Savjeta roditelja;
- Na sjednicama Savjeta razmatrati sva pitanja koja su predviđena Programom rada Savjeta roditelja;
- Češće organizovati susrete sa učenicima drugih obrazovnih ustanova;
- Osmisliti i podsticati uključivanje roditelja u vaspitno-obrazovni process;

Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti u jednoj školi (20%) je na nivou uspješno, u četiri ustanove (80%) je na nivou uglavnom uspješno. Srednja ocjena iznosila je 6,95 (6,94 škole, 7,00 Resursni centar).

Najbolje procijenjeni indikatori su: Postignuća učenika na višim nivoima takmičenja i Postignuća učenika sa posebnim potrebama (16,67% veoma uspješno, 83,33% uspješno), dok je najslabije procijenjen indikator Postignuća po klasifikacionim periodima tekuće godine (60% uspješno, 40% zadovoljava).

Prednosti:

- Učenici su postigli uspješne rezultate na eksternom dijelu maturalnog, stručnog i završnog ispita. U svim školama prelaznost je iznad 90%;
- Učenici postižu zapažene rezultate na višim nivoima takmičenja. Osvojili su brojne nagrade na Državnom takmičenju iz opšteobrazovnih predmeta, Olimpijadi znanja, kvizovima znanja, međunarodnim sajmovima, festivalima i takmičenjima iz oblasti stručnih predmeta;
- Školska takmičenja redovno se organizuju u svim školama. Od opšteobrazovnih predmeta najčešće su zastupljeni strani jezici (80% škola). Takmičenja iz drugih nastavnih predmeta održana su u pojedinačnim školama (istorija, geografija, matematika, programiranje, hemija). Sportski turniri redovno se održavaju. U svim školama radi i debatni klub.

- U većini škola izrečen je mali broj vaspitnih mjera. Primjerno vladanje ima prosječno 70% učenika (53-95%). Disciplinski prestupi učenika rijetki su u 60% ustanova, a većina izrečenih vaspitnih mjera i umanjena ocjena iz vladanja učenika posljedica su izostajanja sa nastave;
- Škole redovno pohvaljuju i nagrađuju učenike za odličan uspjeh, primjerno vladanje i za postignute rezultate na višim nivoima takmičenja;
- Učenici sa posebnim potrebama napreduju u skladu sa postavljenim ciljevima u individualnim razvojnim obrazovnim planovima (IROP). O postignućima ovih učenika vodi se redovna evidencija;
- Opšti uspjeh, procenat prelaznosti i srednja ocjena na kraju školske godine u većini škola su na nivou uspješan;

Nedostaci:

- U nekim školama (2 škole) nedostaje kvalitetna analiza postignutih rezultata po predmetima na eksternoj provjeri znanja. Na stručnim organima ne upoređuje se kriterijum internog ocjenjivanja sa rezultatima na eksternoj provjeri;
- Iz pojedinih nastavnih predmeta broj slabih ocjena je iznad 50% u većini ustanova (naročito iz prirodnih nauka i jezika);
- Velika je razlika u procentima prelaznosti po klasifikacionim periodima u odnosu na kraj školske godine;
- U većini škola (60%) nijesu zastupljena školska takmičenja iz prirodnih nauka.
- Vaspitno postignuće je ispod očekivanog nivoa, a naročito u dvijema ustanovama. Česti su izostanci, ima izrečenih vaspitnih mjera, uključujući i mjeru „isključenje“. Oko 40% učenika ima nezadovoljavajuće ili dobro vladanje u toku jednog ili više klasifikacionih perioda;

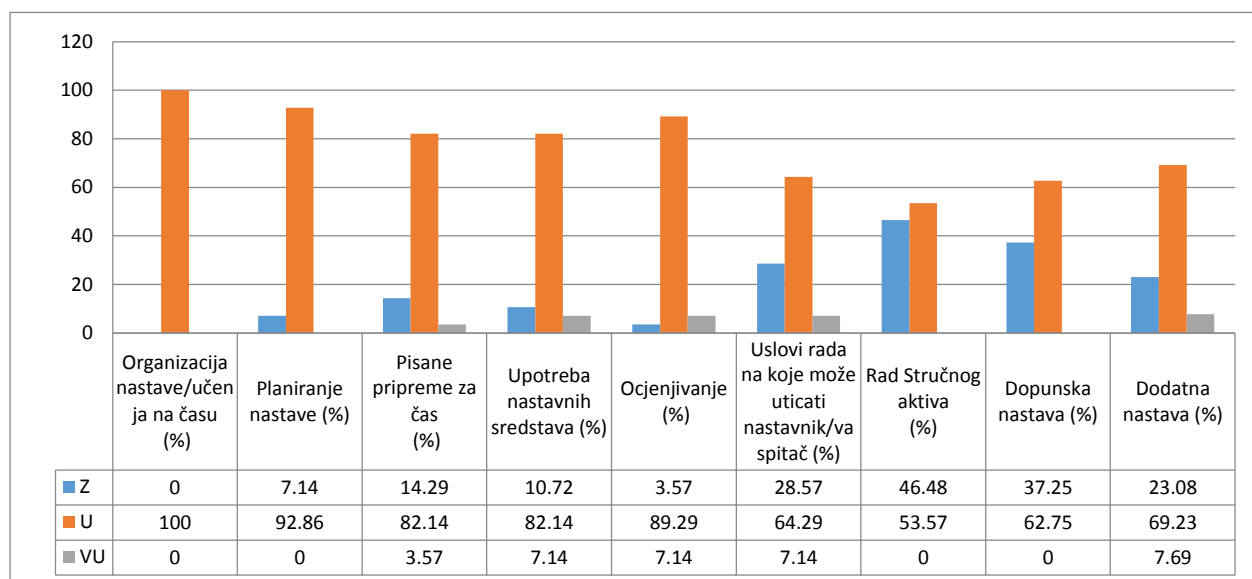
Preporuke:

- Analizirati detaljnije postignuća učenika na eksternom maturalnom/stručnom ispitu i predlagati konkretne mjere za unapređivanje;
- Analizirati uzroke velikog broja nedovoljnih ocjena i nizak nivo obrazovnih postignuća iz pojedinih predmeta i preduzeti mjere i aktivnosti za njihovo poboljšanje;
- Raditi na unapređivanju ocjenjivanja i izradi kriterijuma ocjenjivanja usklađenih sa standardima znanja i ishodima;
- Organizovati školska takmičenja iz svih opšteobrazovnih predmeta za koje se organizuju takmičenja na državnom nivou. Voditi evidenciju o organizaciji i rezultatima školskih takmičenja;
- Preduzimati odgovarajuće mjere u cilju smanjivanja izostanaka i analizirati efekte preduzetih mjera;

Kvalitet nastave/učenja

Opšta procjena kvaliteta nastave/učenja u srednjim mješovitim školama je na nivou uspješan u 50% izvještaja (14), uglavnom uspješan u 46,43% (13) i zadovoljava 3,57% (1).

Najbolje procijenjeni indikatori, na nivou uspješno su: 1. Organizacija nastave/učenja na času (7,29), 5. Ocjenjivanje (7,21) i 2. Planiranje nastave (7,04). Najslabije procijenjeni indikatori su 8. Dopunska nastava (5,67) i 7. Rad stručnog aktiva (5,89).

Prednosti:

- Nastava je u velikoj mjeri metodički utemeljena, odvija se u radnoj i pedagoškoj atmosferi, sa izborom raznovrsnih nastavnih metoda, oblika rada i nastavnih sredstava, u skladu sa postavljenim ishodima učenja. Evidentan je veći broj časova na kojima su primijenjeni različiti oblici i metode rada u skladu sa aktivnostima učenika koje imaju za cilj razvijanje kritičkog mišljenja, kreativnosti i istraživačkog duha;
- U većini uzvještaja istaknuta je problemska usmjerenost i interaktivnost procesa nastave, jasne instrukcije i funkcionalna pitanja nastavnika, racionalno upravljanje postojećim resursima, kao i dobra pedagoška klima koja se iskazuje kroz međusobno uvažavanje i saradnički odnos između učenika i nastavnika;
- Planovi nastavnika su u skladu sa predmetnim programima, urađeni su blagovremeno, zasnovani su na obrazovno-vaspitnim ishodima i ishodima učenja. Veći broj nastavnika uvrstio je obrazovno-vaspitne ishode koji se odnose na slobodni dio kurikuluma;
- Većina nastavnika se kontinuirano priprema za nastavu. Pripreme su dobro strukturirane i sadrže odgovarajuće elemente;
- Nastavnici uglavnom koriste osnovna nastavna sredstva i potreban didaktički materijal. Upotreba digitalne tehnologije i odgovarajućih nastavnih sredstava u većoj mjeri je prisutna u nastavi jezika. U nastavi se koriste odobreni udžbenici;
- Ocjenjivanje je redovno i raznovrsno. Većina nastavnika vodi ličnu evidenciju o postignućima učenika. U okviru rada aktiva pojedinih predmeta nastavnici se često bave problemima ocjenjivanja, utvrđivanjem i ujednačavanjem kriterijuma ocjenjivanja, kao i analizom učeničkih postignuća;
- Uslovi rada u nadzorom obuhvaćenim školama su uglavnom zadovoljavajući, a za pojedine predmete su na uspješnom nivou. Prostor za nastavu i učenje je uglavnom prijatan i podsticajan;

- Stručni aktivni su blagovremeno konstituisani u svim školama. Svi aktivni imaju plan rada i realizuju aktivnosti iz svoje nadležnosti koje su propisane Statutom škole i Godišnjim planom rada škole;
- Većina nastavnika planira i organizuje časove dopunske i dodatne nastave;

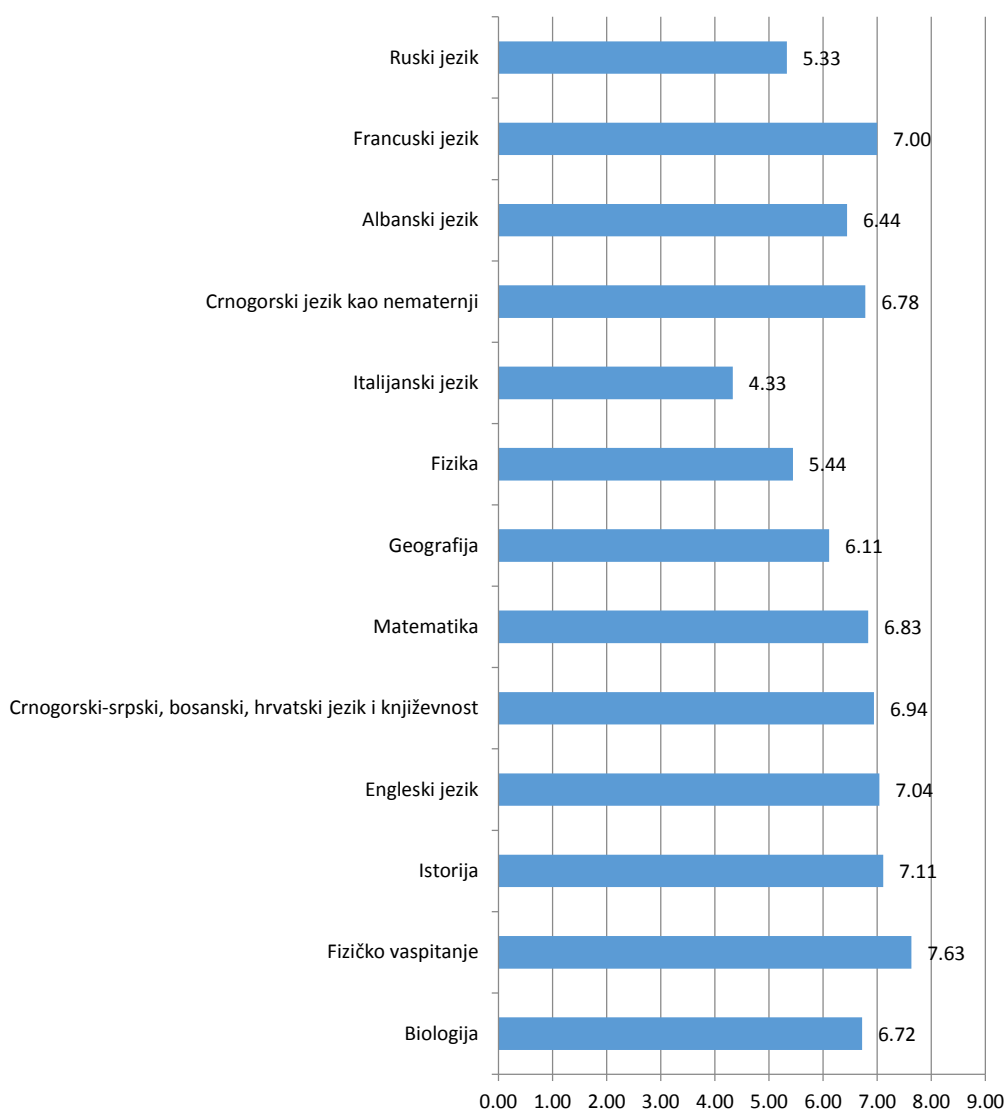
Nedostaci:

- Najizraženiji nedostaci kod određenog broja posmatranih predmeta odnose se na nedovoljno korišćenje raznovrsnih metoda i oblika rada, nedovoljno korišćenje didaktičkog materijala, neiskorišćenost postojećih resursa, kao i nedovoljnu interakciju i dvosmjernu komunikaciju na nivou učenik-nastavnik;
- Na pojedinim časovima aktivnosti učenika su minimalne, nastavnici ne motivišu učenike u procesu učenja, učenici se ne osposobljavaju za samostalno rješavanje zadataka, ne podstiče se misaona aktivnost učenika i samostalnost u radu. Evidentno je i nedovoljno sticanje znanja i vještina koje se uspješno mogu primjenjivati u praksi;
- Godišnji planovi rada u mješovitim školama nijesu u potpunosti usklađeni sa predmetnim programima zasnovanim na obrazovno-vaspitnim ishodima i ishodima učenja;
- U godišnjim planovima rada pojedinih nastavnika nijesu jasno označeni časovi slobodnog dijela kurikuluma, kao ni osvrt na realizaciju planiranog sa sugestijama za poboljšanje kvaliteta;
- Pripreme za neposrednu realizaciju nastave nijesu usklađene sa strukturnim elementima Predmetnih programa, ne rade se u kontinuitetu i ne sadrže sve potrebne elemente: obrazovno-vaspitne ishode, aktivnosti učenika, oblike rada i nastavne metode, potreban didaktički materijal, međupredmetnu korelaciju i osvrt na realizaciju. Pripreme nijesu bazirane na aktivnostima učenika i nemaju formu scenarija;
- Određeni broj nastavnika koristi samo osnovna nastavna sredstva i didaktički materijal, ne koristeći sve raspoložive resurse koje posjeduju nadzorom obuhvaćene škole;
- Nastavnici ne dostavljaju specifikaciju potrebnih nastavnih sredstava i pomagala prema resursima za realizaciju predviđenih u Predmetnim programima;
- Nedostaci u oblasti ocjenjivanja evidentni su kod manjeg broja nastavnika, a odnose se na: nedostatak različitih tehnika provjere znanja, neujednačenost kriterijuma ocjenjivanja koji su u skladu sa obrazovno-vaspitnim ishodima i standardima znanja. Evidentno je u manjem obimu i nesistematično praćenje rada i napredovanja učenika u sticanju znanja;
- U mješovitim školama je evidentno da je jedan broj učionica, koje se koriste za nastavu opšteobrazovnih predmeta, uređen na konvencionalan način i da se u njemu malo vodi računa o estetsko-saznajnoj motivisanosti učenika;
- Jedan od najslabije procijenjenih indikatora je rad stručnih aktivna, a najčešći nedostaci su nedovoljno bavljenje stručnim pitanjima, organizacija oglednih/uglednih časova i međupredmetnih hospitacija, teorijska predavanja i razmjena iskustava;
- Analiza psotignuća uglavnom je data u formi nefunkcionalnih tabela bez kvalitativne i kvantitativne uporedne analize;
- U nadzorom obuhvaćenim mješovitim školama dopunska nastava se ne realizuje redovno, blagovremeno i u potrebnoj mjeri. Učenici nijesu motivisani za ovaj vid nastave, a evidencija je nepotpuna;

Preporuke:

- Proces nastave/učenja usmjeriti na učenike ;
- Veću pažnju posvetiti aktivnostima učenika, kao i njihovoj većoj samostalnosti. Motivisati učenike na uključivanje u rad tokom procesa nastave/učenja na času, zastupiti nastavne metode, oblike rada i resurse koji su u službi aktivnog učenja;
- U procesu nastave i učenja podsticati misaonu aktivnost učenika, samostalnost u radu, sopstveno učenje i sticanje znanja i vještina koja se uspješno mogu primjenjivati u praksi;
- Osavremeniti godišnje planiranje izradom novih godišnjih planova rada koji će sadržati konkretnije razrađene ishode i pojmove/sadržaje učenja;
- Ciljeve posvećene specifičnostima lokalne sredine, preduzetništvu i međupredmetnim temama jasno naznačiti. Davati kontinuiran osvrt na realizaciju planiranog sa korekcijama i sugestijama za poboljšanje kvaliteta planiranja i realizaciju ishoda učenja;
- Pripreme za neposrednu realizaciju nastave uskladiti sa strukturnim elementima Predmetnog programa. Pripremati se za nastavu u kontinuitetu, raditi pripreme za časove u kojima će jasno biti istaknuti obrazovno-vaspitni ishodi, ishodi učenja, aktivnosti učenika, oblici rada i nastavne metode, didaktički materijal, međupredmetna korelacija i osvrt na realizaciju planiranog;
- Pripreme pisati tako da imaju strukturu scenarija za čas i da predviđaju veći stepen samostalnog rada učenika;
- Potrebno je u skladu sa normativima obezbijediti nastavna sredstva i pomagala za realizaciju predmetnih programa. Učionice i kabinete za opšteobrazovne predmete opremiti računarima i pratećom opremom;
- Praćenje rada i napredovanja učenika u sticanju znanja treba da bude kontinuirano i sistematsko, po tačno utvrđenim kriterijumima uz obavezno evidentiranje. Raditi na ujednačavanju kriterijuma ocjenjivanja. Nastavnici treba da vode ličnu evidenciju o postignućima učenika. Ocjenjivanje učeničkih postignuća vršiti javno, uz odgovarajuće obrazloženje;
- Potrebno je više pažnje posvetiti radnom prostoru i njegovom opremanju sa estetsko-saznajnim izvorima znanja. Posredstvom stručnog aktiva redovno dostavljati specifikaciju nastavnih sredstava potrebnih za realizaciju Predmetnih programa;
- Stručni aktivni treba da se detaljnije bave analizom obrazovnog-vaspitnog rada, razmatranjem stručnih pitanja, stručnim usavršavanjem, poboljšanjem kvaliteta nastave i učenja, među-predmetnom korelacijom i usaglašavanjem kriterijuma ocjenjivanja. Unapređivati rad Stručnog aktiva, posebno u vezi sa inicijativom za opremanje učionica i kabineta i realizacijom uglednih ili ogleđnih časova;
- Na kraju svakog klasifikacionog perioda vršiti kvantitativnu i kvalitativnu analizu uspjeha i prijedlagati mjere za njegovo poboljšanje. Vršiti uporednu analizu učeničkih postignuća na eksternoj provjeri znanja sa ocjenama dobijenim u školi;
- Na nivou aktiva razviti strategiju pomoći učenicima koji zaostaju u savladavanju nastavnog gradiva putem časova dopunske nastave, prilagođenih domaćih zadataka i zadataka tokom nastavnog procesa, vršnjačke edukacije, mentorskog rada i drugo;
- Uraditi planove rada dopunske nastave u skladu sa minimalnim zahtjevima predmetnih programa. Voditi urednu evidenciju i analizirati na nivou stručnih organa škole efekte ovog vida nastave;

Nadzorisani predmeti u mješovitim školama 2017.

Kvalitet rada domova učenika

Obuhvat domova učenika eksternom evaluacijom

U 2017. godini eksternom evaluacijom obuhvaćena su tri doma učenika, i to: Dom učenika Berane i dva doma učenika u sastavu studentskih domova - Dom učenika i studenata Podgorica i Dom učenika i studenata „Spasić – Mašera“, Kotor. U odnosu na kriterijume kvaliteta na četvorostepenoj skali (ne zadovoljava, zadovoljava, uspješno i veoma uspješno), prosječna ocjena opšteg kvaliteta rada domova učenika u ovom skupu evaluiranih ustanova iznosi 7,65 bodova, što odgovara opisnoj ocjeni uspješno. U odnosu na ukupan broj domova učenika, eksternom evaluacijom u 2017. godini obuhvaćeno je 37,5% domova.

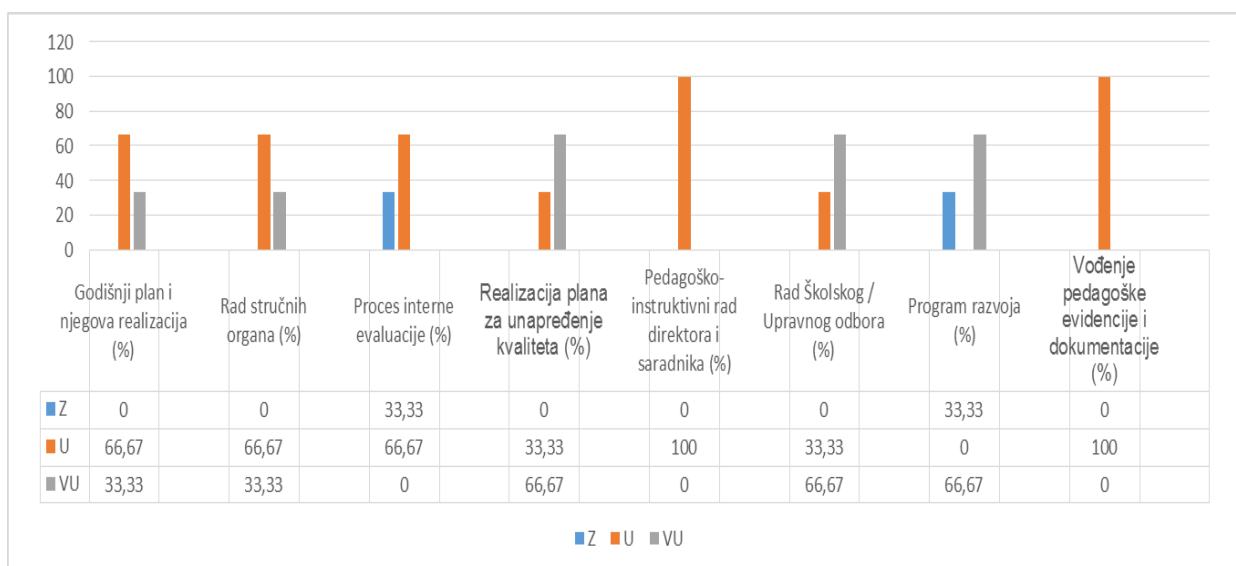
Rezultati vrednovanja pojedinačnih oblasti kvaliteta – ostvarenost indikatora

Naredna analiza se odnosi na ostvarenost indikatora u okviru svake oblasti kvaliteta (ključne oblasti) rada domova učenika. Za svaku oblast kvaliteta date su osnovne informacije a rezultati su prikazani na grafikonima, tako što je svaki nivo ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti prikazan procentualno i označen posebnom bojom (prema legendi ispod grafikona). Takođe, u okviru opisa i analize rezultata na osnovu statističkih pokazatelja na grafikonu, istaknuta su ostvarena poboljšanja i glavne slabosti koje je potrebno dalje unapređivati (ispod svakog grafikona). Data je i srednja ocjena kvaliteta rada ustanova za svaku ključnu oblast.

Upravljanje i rukovođenje

Sedam od osam indikatora u ovoj oblasti odnosi se na vrednovanje rada direktora i njegove kompetencije u oblasti strateškog i godišnjeg planiranja i programiranja, organizacije i rukovođenja, kao i osiguranja kvaliteta. Jedan indikator se odnosi na kvalitet rada Upravnog odbora.

Grafikon 1 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Upravljanje i rukovođenje

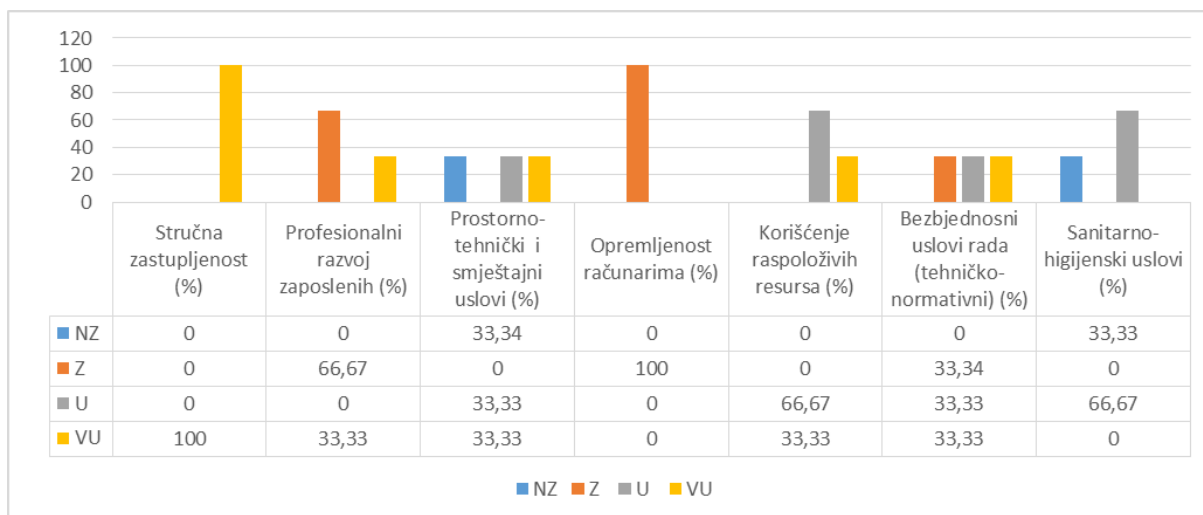
Kvalitet upravljanja i rukovođenja je procijenjen uspješno u dva doma i veoma uspješno u jednom domu. Srednja ocjena evaluiranih domova iznosi 8,1 bodova, što odgovara ocjeni

uspješno. Prema raspodjeli prikazanoj na Grafikonu 1, šest od osam indikatora u ovoj oblasti procijenjeno je veoma uspješno i uspješno (dva doma), dok su samo dva indikatora – proces interne evaluacije i program razvoja procijenjeni zadovoljava (jedan dom). Dakle, uočava se da je u ovoj oblasti najzastupljenija ocjena uspješno (oko 65% evaluiranih domova), a najmanje zastupljena ocjena zadovoljava (oko 30%), što ukazuje da ima prostora za dalje unapređivanje, posebno u oblasti interne evaluacije, rada stručnih organa, godišnjeg plana i programa razvoja. U navedenim izvještajima nijesu zabilježene najniže ocjene za pojedine indikatore (ne zadovoljava), što je značajan kvalitativni iskorak u odnosu na prethodni ciklus.

Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada

Šest od osam indikatora u ovoj oblasti odnosi se na ljudske, materijalne, didaktičke i prostorne resurse i njihovo funkcionalno korišćenje. Takođe, u ovoj oblasti vrednuju se i bezbjednosni i sanitarno-higijenski uslovi rada ustanova, odnosno njihov uticaj na kvalitetno fizičko okruženje za život učenika i vaspitno-obrazovni rad.

Grafikon 2 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada

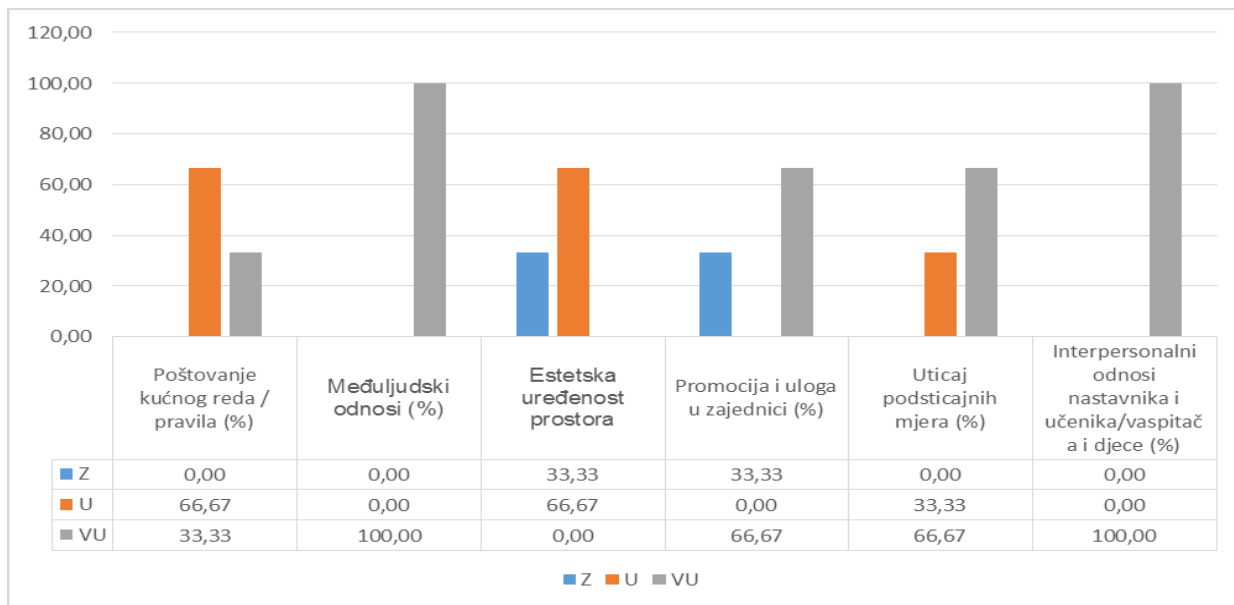

Kvalitet Kadrovskih materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada procijenjen je različito u sva tri evaluirana doma, i to: veoma uspješno, uspješno i zadovoljava. Srednja ocjena iznosi 6,79 bodova, što odgovara ocjeni uspješno. Na Grafikonu 2 može se vidjeti da je stručna zastupljenost najbolje procijenjeni indikator u sve tri ustanove (veoma uspješno), a najslabije prostorno-tehnički i sanitarno-higijenski uslovi (ne zadovoljava) u jednoj ustanovi. Najzastupljenija ocjena u ovoj oblasti je uspješno i veoma uspješno (oko 65% ustanova), a najmanje zastupljena ne zadovoljava, koja je djelimično prisutna samo u jednoj ustanovi (dva indikatora). Dakle, u cjelini posmatrano može se zaključiti da su svi indikatori ostvareni u dvije od tri evaluirane ustanove, kao i da neki indikatori (prostorno-tehnički i sanitarno-higijenski uslovi) u jednom domu učenika nijesu ostvareni (Dom učenika Berane). Kao što se vidi na osnovu navedenih indikatora u ovom domu, riječ je o osnovnim uslovima za život učenika, koji ukoliko se što hitnije ne poboljšaju, mogu ozbiljno da ugroze zdravlje učenika, kao i da budu ozbiljna prijetnja za redovno funkcionisanje i zadovoljavanje minimalnih potreba učenika. Pored toga uočava se da je indikator Profesionalni razvoj zaposlenih procijenjen zadovoljava u dva od tri doma, što ukazuje na potrebu daljeg poboljšanja, u skladu sa preporukama koje su date u pojedinačnim izvještajima.

Etos ustanove

Indikatori u ovoj oblasti opisuju poštovanje pravila, međuljudske odnose učesnika u vaspitno-obrazovnom procesu, promociju rezultata učenika i nastavnika, uticaj podsticajnih mjera te estetsku uređenost prostora.

Grafikon 3 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Etos

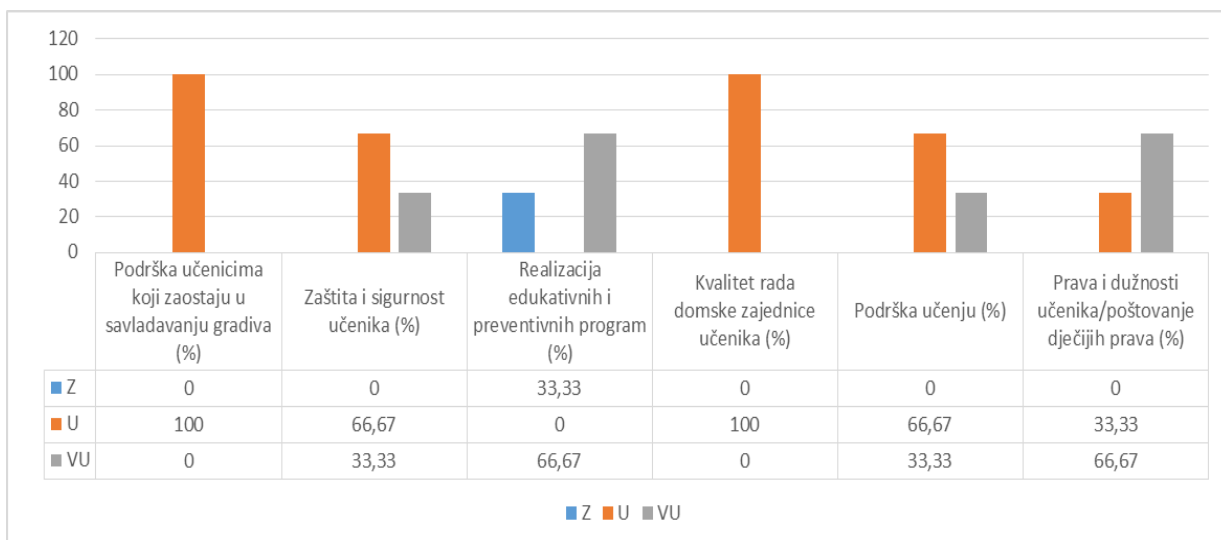

Na Grafikonu 3 vidi se da su u evaluiranim domovima (100%) svi indikatori u ovoj oblasti ostvareni. Srednja ocjena iznosi 8,46 bodova, što odgovara ocjeni uspješno. Indikatori koji se odnose na međuljudske odnose i interpersonalne odnose vaspitača i učenika su ostvareni na najvišem nivou (veoma uspješno) u svim domovima. Indikatori koji se odnose na estetsku uređenost prostora i promociju i ulogu u zajednici, u trećini evaluiranih ustanova (jedan dom) procijenjeni su zadovoljava, zbog čega ima prostora za dalje poboljšanje i unapređivanje, u skladu sa datim preporukama u pojedinačnim izvještajima. Ostali indikatori su procijenjeni na nivou veoma uspješno i uspješno. Na osnovu navedenih rezultata ove oblasti kvaliteta može se zaključiti da se u ovim ustanovama njeguje veoma prijatna klima i pozitivno okruženje za život učenika, vaspitno-obrazovni rad i postignuća.

Podrška koju ustanova pruža učenicima/učenicama

Indikatori koji se odnose na podršku učenicima treba da osiguraju planiranu, organizovanu i kontinuiranu podršku koja se odnosi na učenje, zaštitu i sigurnost, lični i emocionalni razvoj, prava i dužnosti učenika.

Grafikon 4 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Podrška učenicima

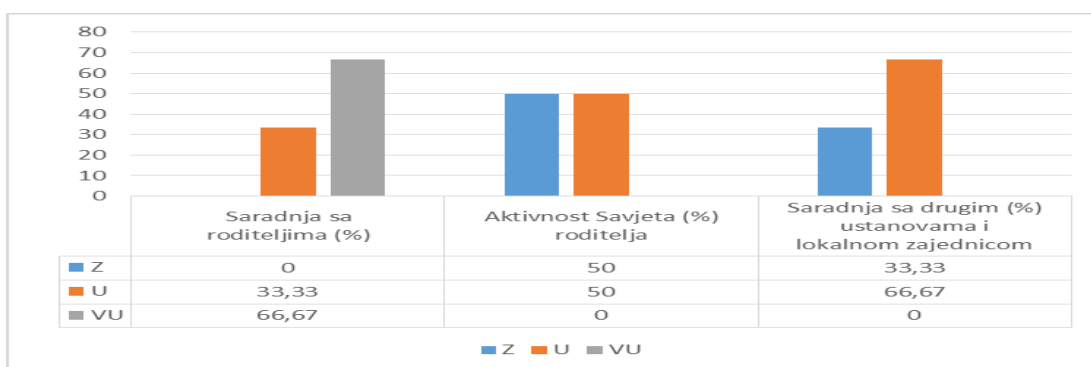

Na Grafikonu 4 može se uočiti da su svi indikatori u ovoj oblasti ostvareni u svim evaluiranim domovima, i to četiri indikatora na najvišem nivou (veoma uspješno), dok su ostali indikatori procijenjeni na nivou uspješno. Samo je jedan indikator procijenjen zadovoljava, i to kod jednog doma. Srednja ocjena za evaluirane domove iznosi 7,75 bodova, što odgovara ocjeni uspješno. Specifični indikatori koji oslikavaju suštinske potrebe učenika u domu – podrška učenju, zaštita i sigurnost učenika, prava i dužnosti, kao i rad učeničkog parlamenta su ostvareni na nivou veoma uspješno i uspješno, što posebno ohrabruje i govori o značajnom poboljšanju u ovim ustanovama u odnosu na prethodne cikluse izvještaja. Kada je riječ o sistemu podrške u ovakvim ustanovama, prostor za poboljšanje uvijek postoji i potrebno ga je sistematično i u kontinuitetu unapređivati, što je navedeno i objašnjeno u našim pojedinačnim izvještajima i preporukama.

Saradnja doma sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

Na osnovu ostvarenosti indikatora u ovoj oblasti dobijamo relevantne informacije o kvalitetu saradnje doma sa roditeljima kao partnerima u vaspitno-obrazovnom procesu, kao i saradnji sa drugim ustanovama u lokalnoj i široj sredini. Ostvarenost ovih indikatora bitno utiče na socio-emocionalni razvoj učenika, vaspitno-obrazovni proces i postignuća, kao i ukupnu klimu u domu.

Grafikon 5 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Saradnja doma sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

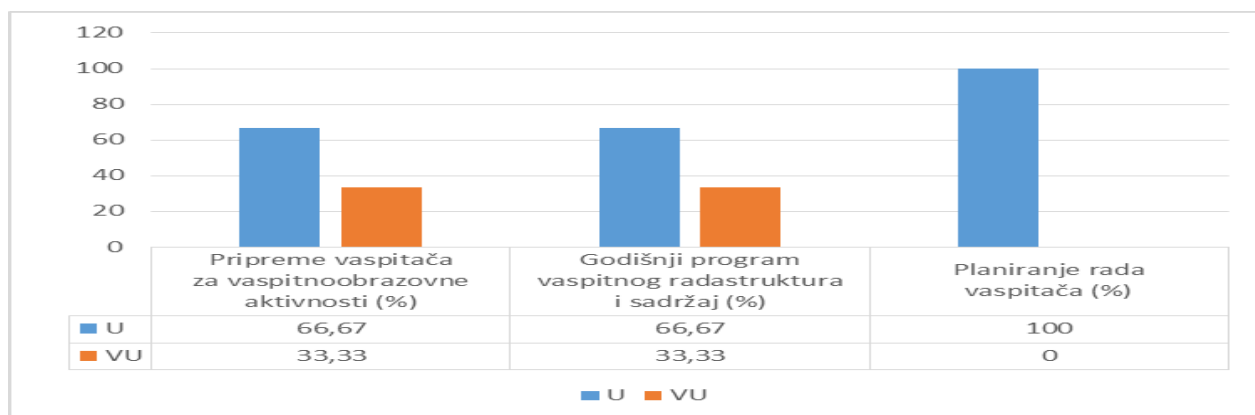

Grafikon 5 pokazuje da su svi indikatori u evaluiranim domovima ostvareni, i to većina indikatora na nivou veoma uspješno i uspješno, dok su dva indikatora kod jednog doma procijenjena na nivou zadovoljava. Dominira ocjena uspješno. Srednja ocjena za evaluirane domove iznosi 7,6 bodova, što odgovara ocjeni uspješno. Indikatori Aktivnost Savjeta roditelja i Saradnja doma sa drugim ustanovama i lokalnom sredinom zahtijevaju dalje unapređivanje, što je detaljno obrazloženo u pojedinačnim izvještajima i datim preporukama. Inače, Savjet roditelja u domovima učenika objektivno, zbog velike udaljenosti roditelja (najčešće se radi o ruralnim sredinama) i njihovog materijalnog stanja (troškovi putovanja), ne funkcioniše ili samo formalno funkcioniše, uglavnom bez stvarnog uticaja na život i rad ustanova.

Godišnji program vaspitnog rada, planiranje i realizacija

Procjenom ostvarenosti indikatora (tri) ove oblasti dobijamo relevantne informacije o strukturi i sadržaju Godišnjeg programa vaspitnog rada - koliko je on u funkciji zadovoljavanja i prilagođavanja potrebama i interesima učenika, planiranju i didaktičko-metodičkim pripremama vaspitača u vaspitno-obrazovnom procesu.

Grafikon 6 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Godišnji program vaspitnog rada – planiranje i realizacija

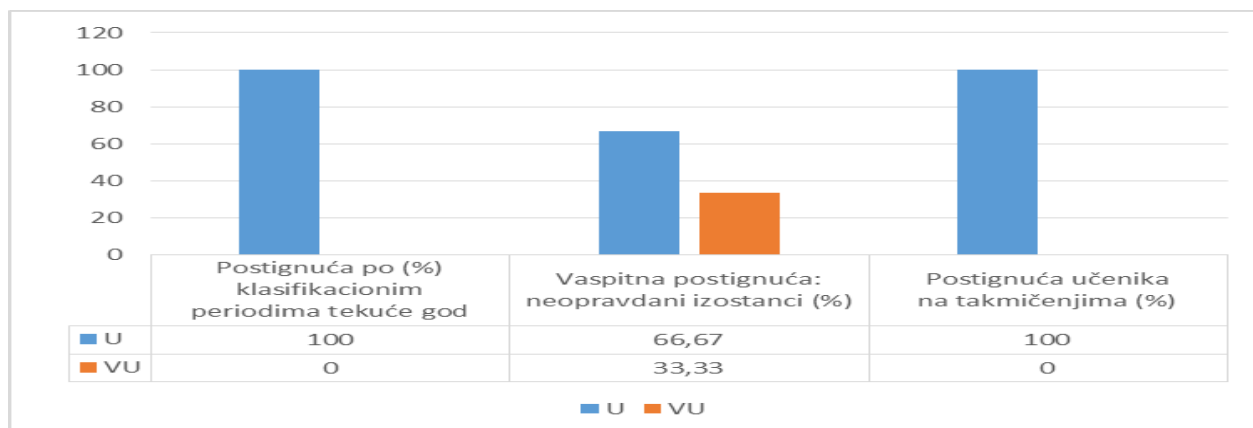

Na Grafikonu 6 može se vidjeti da su svi indikatori ostvareni na nivou veoma uspješno (jedan dom) i uspješno (dva doma), pri čemu je ocjena uspješno preovlađujuća ocjena. Srednja ocjena za sve evaluirane domove iznosi 7,5 bodova, što odgovara ocjeni uspješno. S obzirom na to da su evaluirani domovi u ovoj oblasti procijenjeni na nivou uspješno i veoma uspješno, u cjelini može se zaključiti da preovlađuju uglavnom dobra rješenja, odnosno primjeri dobre prakse. Ipak, postoji prostor za unapređivanje, prije svega u individualnom planiranju vaspitača i većem prilagođavanju potrebama učenika vaspitne grupe, kao i potrebi da vaspitači mjerljive ishode vaspitnog rada koriste kao osnovu za formativno praćenje napretka učenika tokom školske godine.

Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima

U ovoj oblasti kvaliteta procjenjuju se postignuća učenika ostvarena u školi, odnosno doprinos doma uspjehu učenika. U procjeni se koriste podaci o rezultatima na klasifikacionim periodima, kao i vaspitna postignuća u domu i postignuća učenika na takmičenjima.

Grafikon 7 Distribucija nivoa ostvarenosti indikatora u okviru ključne oblasti Postignuća učenika

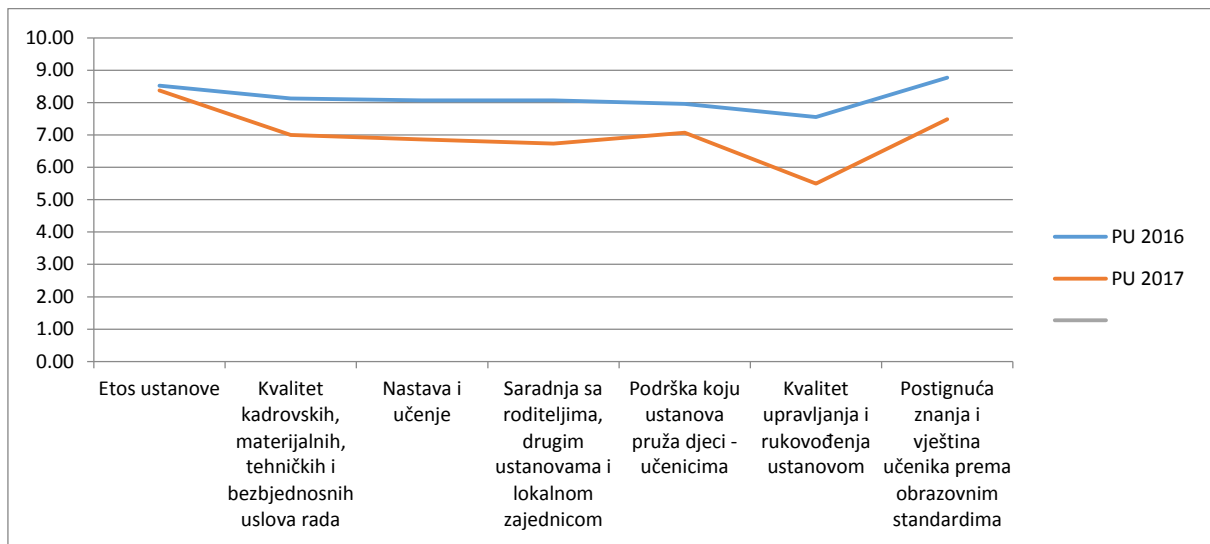
Na Grafikonu 7 vidi se da su svi indikatori u evaluiranim domovima ostvareni, kao i da je najzastupljenija ocjena uspješno. Srednja ocjena za evaluirane domove iznosi 7,39 bodova, što odgovara ocjeni uspješno. Doprinos domova uspjehu učenika u školi ostvaren je na nivou uspješno u sva tri doma, kao i doprinos postignućima učenika na takmičenjima u okviru domova, što predstavlja znatno veću ostvarenost u odnosu na prethodni ciklus izvještaja. Takođe, značajno je unaprijeđen doprinos ovih domova vaspitnim postignućima učenika u odnosu na prethodne cikluse evaluacije, tako da su ona sada procijenjena veoma uspješno (jedan dom) i uspješno (dva doma).

Uporedna analiza 2016. i 2017. godine

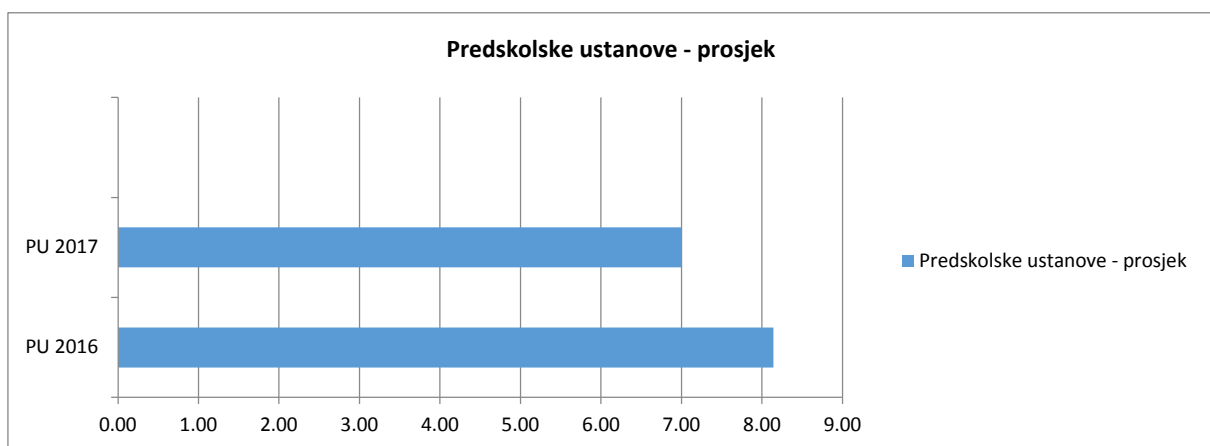
Prilikom komparacije kvaliteta rada ustanova, često se može uočiti izvjesno, pa i radikalno odstupanje i nesrazmjera, u pogledu dobijenih rezultata o ostvarenosti ključnih oblasti, odnosno indikatora (kao što je slučaj sa gimnazijama). Jedan od glavnih razloga je zakonski okvir, prema kome se nadzor vrši svake četiri godine, dakle po redosljedu, što bitno usložnjava definisanje poželjne strukture uzorka, koji treba dosljedno da odražava broj, veličinu i zastupljenost ustanova prema njihovim karakteristikama (broj učenika, teritorijalna zastupljenost, gradske, prigradske i seoske škole, i sl).

Predškolske ustanove

Tokom 2016. godine prosječne ocjene po ključnim oblastima su varirale od 7,55 do 8,77. Najniže procijenjena ključna oblast u 2016. godini je Kvalitet upravljanja i rukovođenja, a najbolje procijenjena ključna oblast je Postignuća znanja i vještina djece. Tokom 2017. godine ocjene su se kretale od 5,50 do 8,37. Najniža prosječna ocjena je bila za ključnu oblast Kvalitet upravljanja i rukovođenja, a najviša prosječna ocjena je bila za Etos ustanove.

Upoređivanjem prosječnih ocjena cjelokupnog nadzora u predškolskim ustanovama tokom 2016. godine (8,14) i 2017. godine (7,00) uočava se evidentan pad prosječne ocjene. Razlog disproporcije prosječnih ocjena tumačimo strukturom nadzorom obuhvaćenih ustanova tokom 2017. godine (pet predškolskih ustanova, tri javne i dvije novoosnovane privatne predškolske ustanove).

Osnovne škole

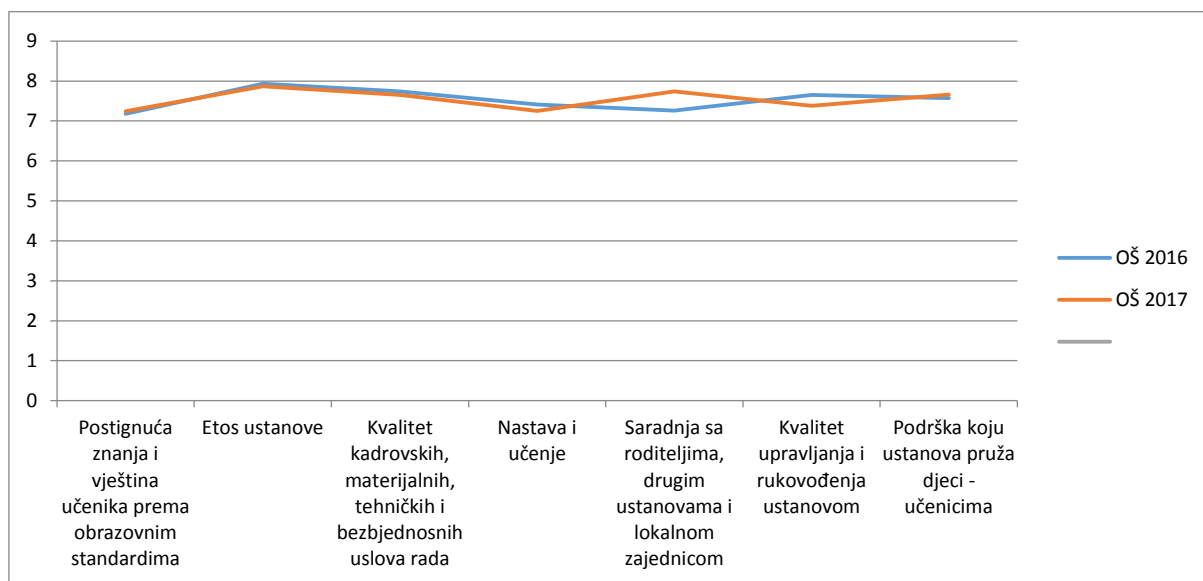
U posmatranom, uporednom periodu (2016 i 2017) došlo je do značajnog poboljšanja prosječne ocjene u ključnoj oblasti Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom. U ovoj oblasti prosječna ocjena je u 2016.godini je bila 7,26 a u 2017.godini je 7,74 što je porast od 0,48.

Minimalno poboljšanje je uočeno u ključnim oblastima: Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima za 0,06 i Podrška koju ustanova pruža učenicima za 0,09.

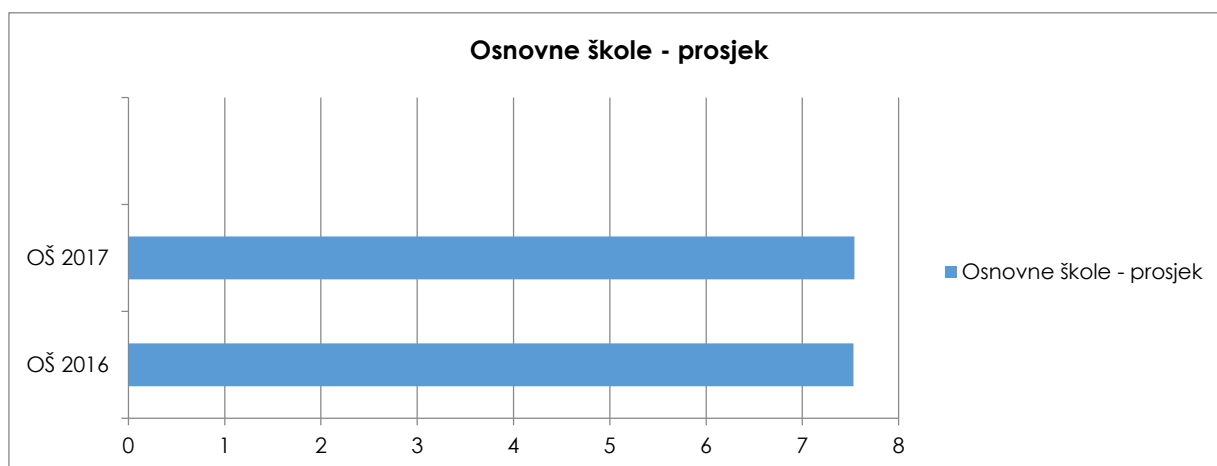
U ostalim ključnim oblastima došlo je do blagog pada prosječne ocjene i to:

- Etos ustanove ima nižu prosječnu ocjenu za 0,06;
- Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada ustanove za 0,09;
- Nastava i učenje ima nižu prosječnu ocjenu za 0,16.

Pad prosječne ocjene je uočen i u ključnoj oblasti Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom (7,65 u 2016.godini, a 7,38 u 2017.godini).

Ukupno gledajući, prosječna ocjena u osnovnoškolskom nivou obrazovanja zadržala je skoro istu vrijednost, (neznatan pomak sa 7,53 u 2016. godini na 7,54 u 2017.godini).

Gimnazije

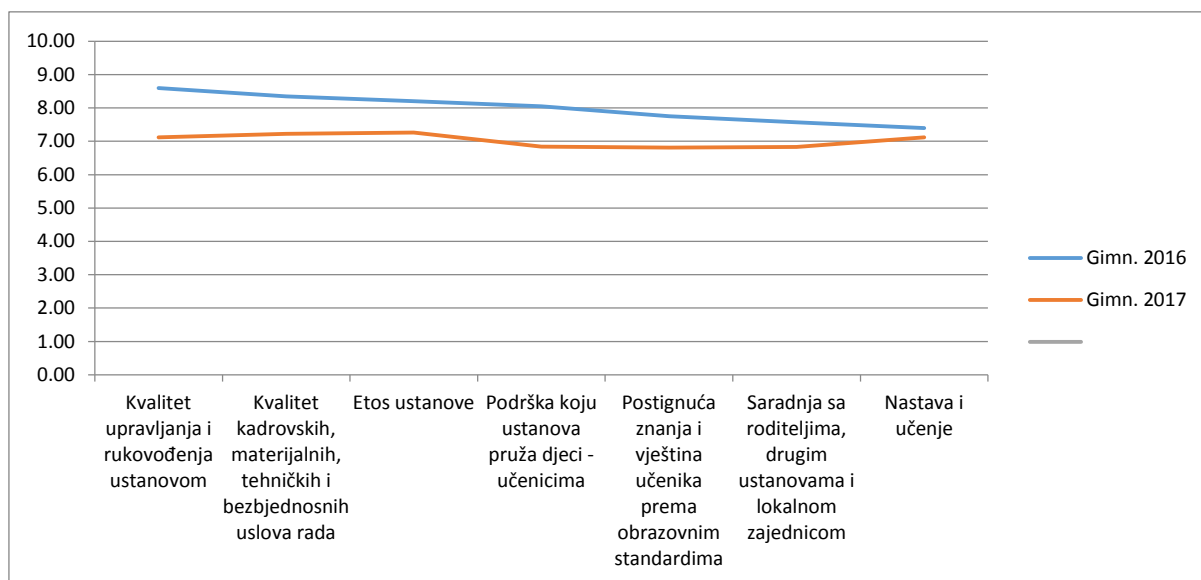
U toku 2016. godine vršen je nadzor u tri, a u toku 2017. godine u osam gimnazija.

Najznačajnije razlike prosječne ocjene za period 2016. i 2017. godine uočavaju se na ovom nivou obrazovanja. Po svim ključnim oblastima bilježi se značajan pad (osim ključna oblast Nastava i učenje). U prosječnim ocjenama ključnih oblasti došlo je do pada i to:

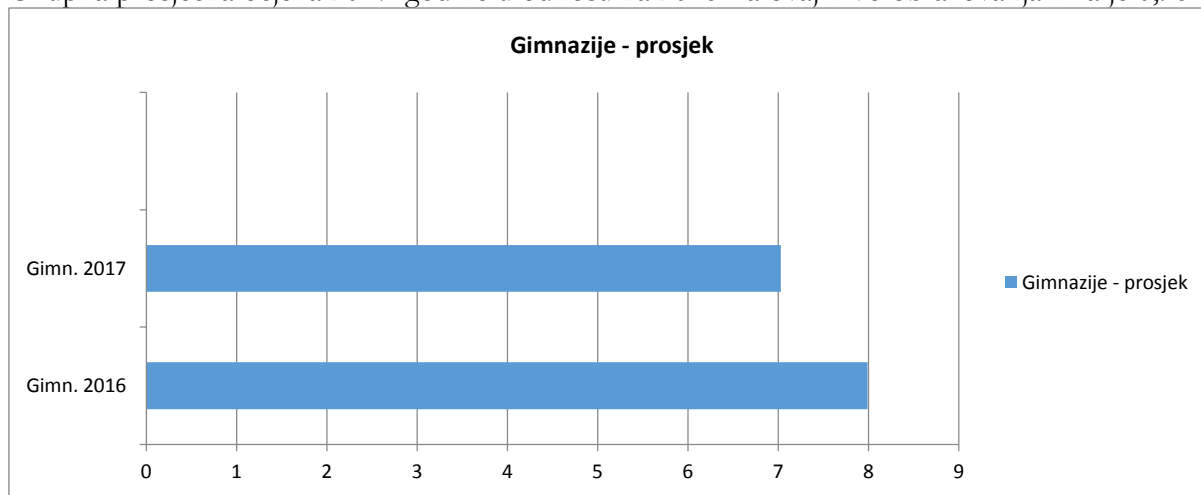
- Podrška koju ustanova pruža učenicima za 1,66;
- Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom za 1,34;
- Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada ustanove za 1,13;
- Etos ustanove i Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima za 0,94;

- Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom 0,74.
- Neznatan pad prosječne ocjene je za ključnu oblast Nastava i učenje i iznosi 0,28.

U 2016. godini najbolje procijenjena ključna oblast je bila Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom (8,6), a najslabije procijenjena ključna oblast je Nastava i učenje (7,4), dok je u 2017. godini najbolje procijenjena ključna oblast Etos ustanove (7,26), a najslabije procijenjena oblast Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima (6,81).

Ukupna prosječna ocjena 2017. godine u odnosu na 2016. za ovaj nivo obrazovanja niža je 0,96.

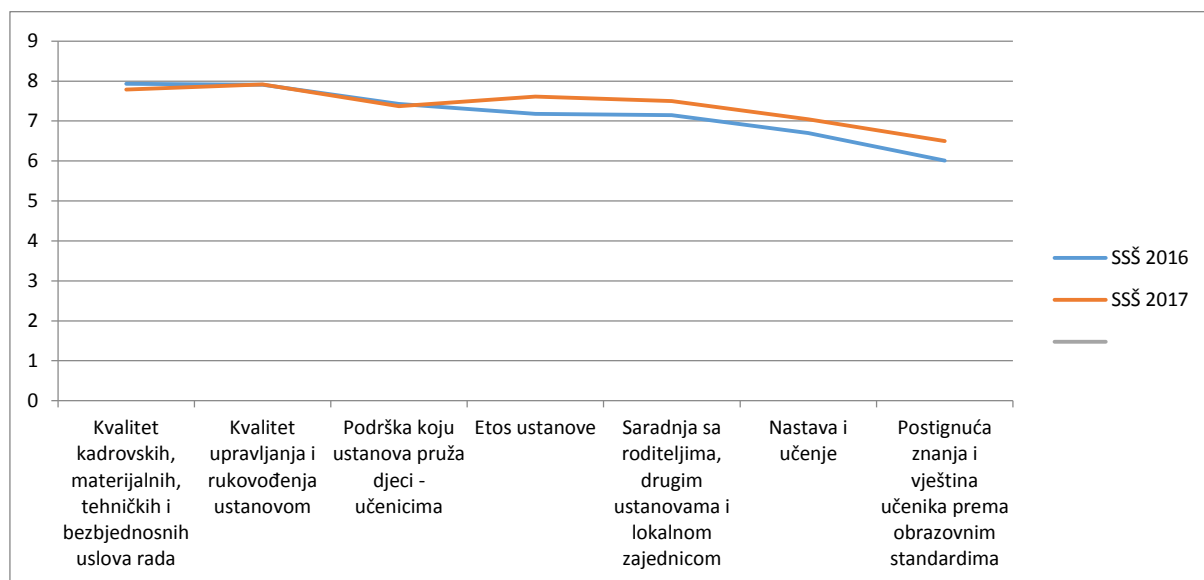

Srednje stručne škole

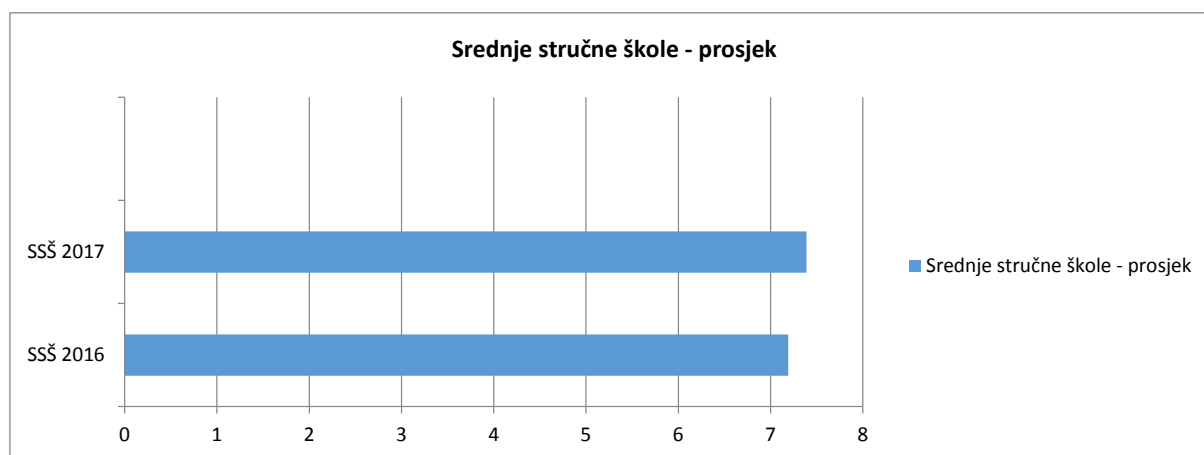
Kod nadzoranih srednjih stručnih škola tokom 2017. godine, u poređenju sa 2016. godinom, primjetno je poboljšanje prosječne ocjene od 0,34 kod ključne oblasti Nastava i učenje (sa 6,7 na 7,04). Najznačajniji pomak (0,49) vidljiv je kod ključne oblasti Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima sa 6,01 na 6,5 bodova. Kod ključnih oblasti Podrška koju ustanova pruža djeci-učenicima, Etos ustanove i Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom nije bilo značajnijih pomaka, ali se uočava određeno poboljšanje (Podrška 0,18, Etos 0,32 i Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom

zajednicom 0,13). Određeni pad kvaliteta uočava se kod ključne oblasti Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom sa 7,91 (2016) na 7,79 (2017), odnosno za -0,12.

Kao što se vidi na grafikonu, tokom obje posmatrane godine u nadzorisanim srednjim stručnim školama najbolje je procijenjena ključna oblast Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada ustanove, gdje je 2016. godine ova oblast procijenjena sa 7,93 bodova, a 2017. sa 7,92. Najnižom ocjenom tokom obje posmatrane godine procijenjena je ključna oblast Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima, odnosno 2016. godine sa 6,01, a u 2017. godini je 6,5.

Upoređujući prosječne ocjene na nivou srednjih stručnih škola, nadzorisanih u 2016. i 2017. može se zaključiti da postoji određeno poboljšanje (0,2), odnosno sa 7,19 na 7,39 bodova.

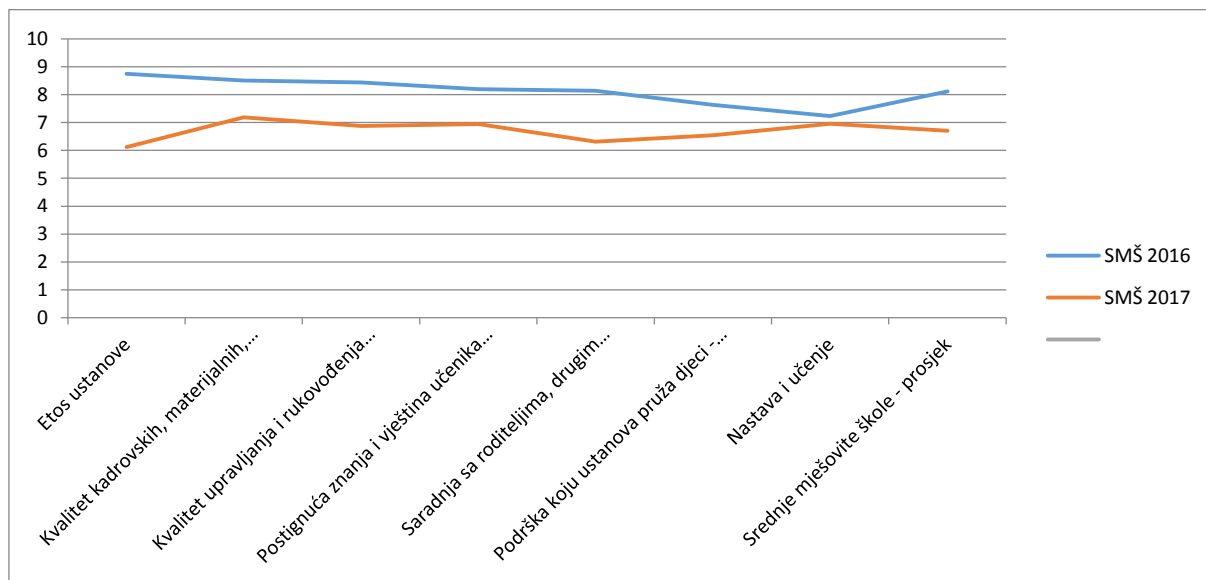

Srednje mješovite škole

Uporednom analizom zapaža se pad prosječne ocjene po svim ključnim oblastima nadzorom obuhvaćenih srednjih mješovitih škola, čijom je analizom obuhvaćen i jedan resursni centar. Najveći pad prosječne ocjene evidentan je kod ključne oblasti Etos ustanove 2,62, a najmanji pad prosječne ocjene je za ključnu oblast Nastava i učenje 0,28.

U ostalim ključnim oblastima došlo je do pada prosječne ocjene na način:

- Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada ustanove za 1,33;
- Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom za 1,56;
- Postignuća znanja i vještina učenika prema obrazovnim standardima za 1,75;
- Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom za 1,83;
- Podrška koju ustanova pruža učenicima za 1,09.

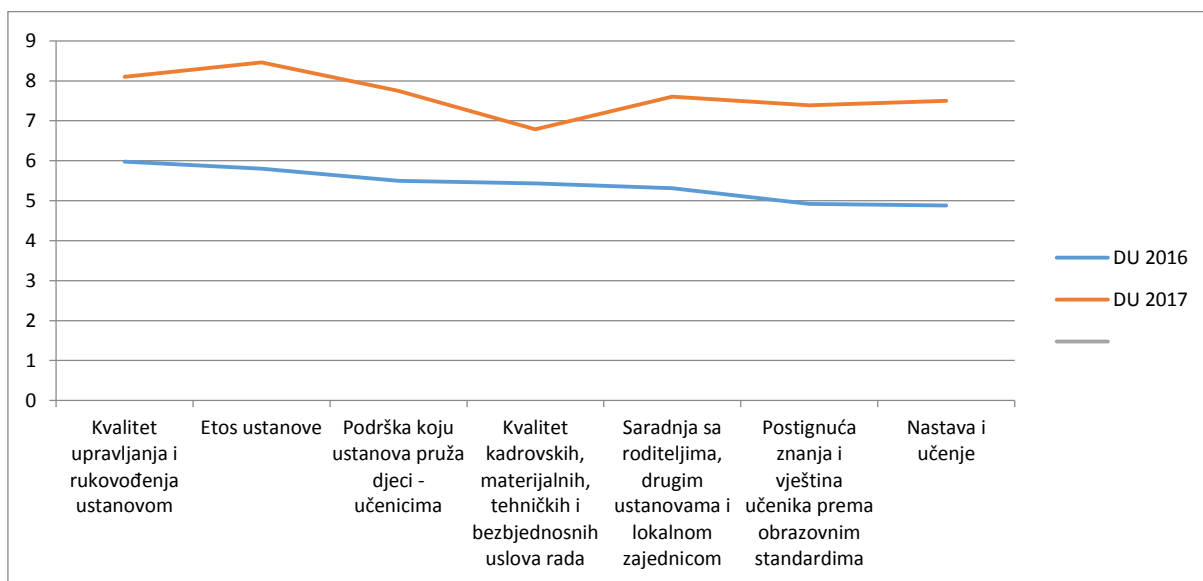

Prosječna ocjena za srednje mješovite škole u 2016. godini bila je 8,74, a za 2017. godinu 7,18. Ukupno posmatrano, prosječna ocjena za srednje mješovite škole u 2017. godini u poređenju sa 2016. godinom niža je za 1,42.

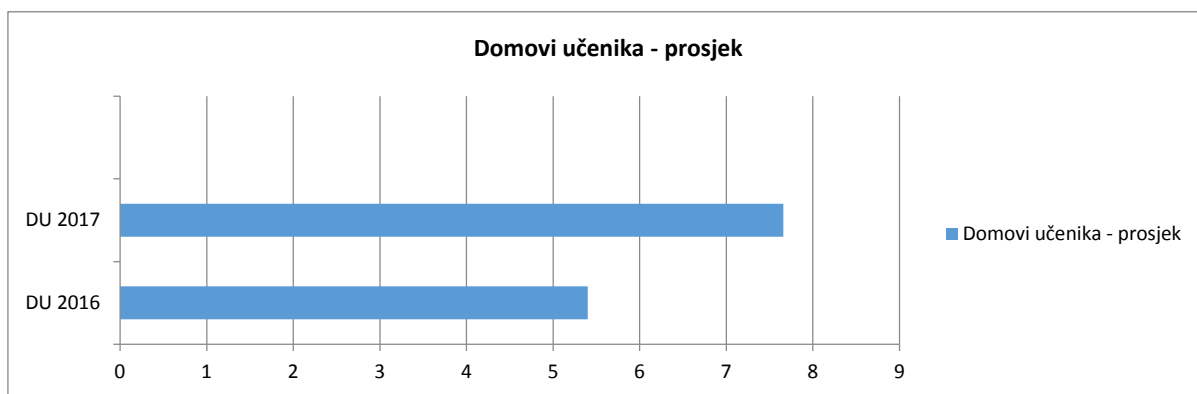

Domovi učenika

Uporednom analizom može se zaključiti da je u svim ključnim oblastima došlo do značajnog poboljšanja, kao i svim indikatorima kvaliteta. Posebno poboljšanje je vidno kod Upravljanja i rukovođenja ustanovom za 2,48 u odnosu na 2016. godinu i kod Etosa za 2,3.

Može se konstatovati da je okviru ključne oblasti Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada (jedan od najvažnijih faktora kvaliteta u domovima učenika) ostvareno značajno poboljšanje (2,17) u odnosu na 2016. godinu.

Na osnovu grafikona o uporednoj analizi iz dva posmatrana perioda (2016. i 2017. godine) vidi se da je prosječna ocjena kvaliteta u 2017. godini značajno poboljšana.

Zaključna razmatranja

Na osnovu uporedne analize rada ustanova za prethodne dvije godine može se konstatovati da je posebno uočen pad kvaliteta u predškolskim ustanovama i gimnazijama za najveći broj ključnih oblasti, dok kod ostalih vrsta ustanova je došlo do izvjesnog poboljšanja ili primjetnog odstupanja u odnosu na 2016. godinu.

U odnosu na prethodnu godinu može se konstatovati da u 2017. godini nije bilo vidljivijih razlika u procjenama prosječne ocjene kvaliteta za osnovne i srednje stručne škole. Naime, raspon ocjena prethodne dvije godine se kretao od 7,53 do 7,54 za osnovne škole i 7,19 do 7,39 za srednje stručne škole.

Vidljive razlike u pogledu prosječne ocjene kvaliteta u odnosu na prethodnu 2016. godinu, zabilježene su kod predškolskih ustanova (raspon se kreće od 8,14 do 7), gimnazija (raspon se kreće od 7,99 do 7,03) i srednjih mješovitih škola (raspon od 8,12 do 6,7).

Veoma je važno istaći da nastava i učenje, odnosno vaspitno-obrazovni rad u predškolskim ustanovama i domovima učenika u svim ustanovama prema uporednoj analizi 2016 – 2017. godina, ima sljedeća obilježja kvaliteta: značajan porast prosječne ocjene kvaliteta vaspitnog rada kod domova učenika u odnosu na prethodnu godinu za 1,91 blagi porast prosječne ocjene kvaliteta kod srednjih stručnih škola za 0,34, izvjesni pad prosječne ocjene kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada za predškolske ustanove u odnosu na prethodnu godinu za 1, neznatni pad prosječne ocjene kvaliteta u odnosu na prethodnu godinu od 0,16 za osnovne škole, gimnazije i srednje mješovite škole 0,28.

Da bi se pravilno i jasno sagledali navedeni rezultati u uporednoj analizi treba imati u vidu činjenicu da Odsjek za utvrđivanje kvaliteta definiše uzorak za eksternu evaluaciju na osnovu zakonskog okvira prema kome se ustanove evaluiraju svake četiri godine⁵, dakle, po redosljedu. Na taj način, zbog nesrazmjerne zastupljenosti broja i veličine ustanova (pri čemu je broj gimnazija koje su nadzorisanе u 2016. godini iznosio tri a u 2017. godini osam, i zastupljenosti dvije privatne predškolske ustanove u 2017. godini u ukupnom uzorku od sedam ustanova) u protekle dvije godine u realizaciji plana nadzora došlo se do ovakvih rezultata, odnosno pada prosječne ocjene kvaliteta za navedene vrste obrazovanja.

Ovakvi rezultati na osnovu uporedne analize, posebno kod gimnazija i ustanova predškolskog vaspitanja, ukazuju da je jedan od glavnih razloga identifikovanog pada kvaliteta u definisanju pravilnog uzorka koji treba dosljedno da odražava broj, veličinu i zastupljenost ustanova prema njihovim važnim karakteristikama (broj učenika, regionalna zastupljenost, gradske, prigradske i seoske škole, i sl), što se pri postojećim zakonskim rješenjima ne može dosljedno obezbijediti.

|

⁵ Opšti zakon o obrazovanju